Neapolis University

HEPHAESTUS Repository **http://hephaestus.nup.ac.cy**

Department of Economics and Business

þÿ M a s t e r o f B u s i n e s s A d m i n i s t r a t i o n (œ ' ') i n T o

2021-05

þÿ Ÿ ¹ º ¿ ½ ¿ ¼ ¯ ± ” ¹ ± ¼ ¿ ¹ Á ± Ã ¼ ¿ Í —
þÿ À µ Á ¯ À Ä É Ã · A i r b n b º ± ¹ ¿ ¹ • À ¹ À
þÿ Ä · Â ± ½ ´ · ¼ ¯ ± Â C o v i d - 1 9

þÿ ” · ¼ ± º ¿ À ¿ Í » ¿ Å , œ Å Á Ä Î

þÿ Á Ì ³ Á ± ¼ ¼ ± ” ¹ ¿ ¯ º · Ã · Â • À ¹ Ç µ ¹ Á ® Ã µ É ½ , £ Ç ¿ » ® Ÿ ¹ º ¿ ½ ¿ ¼ ¹ º Î ½ • À ¹ Ã Ä · ¼ Î ½ º ± ¹
þÿ ± ½ µ À ¹ Ã Ä ® ¼ ¹ ¿ • µ ¬ À ¿ » ¹ Â ¬ Æ ¿ Å

http://hdl.handle.net/11728/11976

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

ΜΑΪΟΣ 2021

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οικονομία Διαμοιρασμού – Η περίπτωση Airbnb και οι Επιπτώσεις της Πανδημίας Covid-19

ΜΥΡΤΩ ΜΙΧ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΑΙΟΣ 2021

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οικονομία Διαμοιρασμού – Η περίπτωση Airbnb και οι Επιπτώσεις της Πανδημίας Covid-19

Διατριβή η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA) στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις

ΜΥΡΤΩ ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΑΙΟΣ 2021

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © **Μυρτώ Μιχ. Δημακοπούλου, 2021**
Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα.

Η έγκριση της διατριβής από το Πανεπιστημίου Νεάπολις δεν υποδηλώνει απαραιτήτως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

Ονοματεπώνυμο Φοιτήτριας: Μυρτώ Δημακοπούλου……..

Τίτλος Μεταπτυχιακής Διατριβής: Οικονομία Διαμοιρασμού – Η περίπτωση Airbnb και οι Επιπτώσεις της Πανδημίας Covid-19

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διατριβή εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για την απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις και εγκρίθηκε στις …..…… [ημερομηνία έγκρισης] από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής.

Εξεταστική Επιτροπή:

Πρώτος επιβλέπων (Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος)……[ονοματεπώνυμο, βαθμίδα, υπογραφή]

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: ……[ονοματεπώνυμο, βαθμίδα, υπογραφή]

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: ……[ονοματεπώνυμο, βαθμίδα, υπογραφή]

Περίληψη στα Ελληνικά

Εν έτη 2021 και διατρέχοντας την περίοδο, κατά κοινή ομολογία, της τεχνολογικής επανάστασης, το παγκόσμιο επιχειρείν έχει ενσωματώσει κατά μεγάλο μέρος του την τεχνολογία και έχει πάρει τόσο νέες διαστάσεις όσο κανείς ποτέ δεν θα περίμενε. Η παρούσα διπλωματική μελέτη πραγματεύεται το φαινόμενο της οικονομίας διαμοιρασμού που τα τελευταία χρόνια αποτελεί το νέο σύγχρονο και τεχνολογικά εξελιγμένο επιχειρηματικό μοντέλο ενσωματώνοντας «επιχειρηματίες» όλων των ηλικιών σε κάθε μήκος και πλάτος της γης, με αποκλειστική εφαρμογή τις διαδικτυακές πλατφόρμες και χωρίς φυσικό μεσάζοντα. Αναλύονται οι παράγοντες που το διάνθισαν, τα στατιστικά του δεδομένα, τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα αυτού του μοντέλου και τα πεδία στα οποία εφαρμόζεται.

Ένα από τα πιο γνωστά πεδία εφαρμογής της οικονομίας διαμοιρασμού είναι η βραχυπρόθεσμη ενοικίαση ακινήτων μέσω της πλατφόρμας Airbnb που δραστηριοποιείται σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης. Το Airbnb είναι ένα από τα πιο αντιπροσωπευτικά παραδείγματα της τεχνολογικής ανατροπής και της νέας τροπής που έχει πάρει το επιχειρηματικό γίγνεσθαι. Μελετάται η λειτουργία αυτού του μοντέλου και οι κατηγορίες του, όπως και οι επιπτώσεις που έχει επιφέρει στον ξενοδοχειακό κλάδο. Ενδιαφέρον έδειξαν οι ακαδημαϊκές έρευνες που μελετήθηκαν για τις επιπτώσεις αυτές, οι οποίες έδειξαν ότι στις περισσότερες περιπτώσεις μηδαμινές και αφορούν τα χαμηλής κατηγορίας επαγγελματικά καταλύματα.

Ένα χρόνο μέσα στην ξαφνική πανδημία του Covid-19, και στο βαθμό που θα μπορούσε να μελετηθεί, έχει γίνει μία αναλυτική καταγραφή και ανάλυση των επιπτώσεων της στον επιχειρηματικό κόσμο, στην οικονομία, στην οικονομία διαμοιρασμού, στον τουρισμό και στην βραχυπρόθεσμη ενοικίαση ακινήτων μέσω της πλατφόρμας Airbnb.

Προκειμένου να ανακαλυφθεί η τάση που θα ακολουθήσει στον τουρισμό και συγκεκριμένα στο κλάδο της διανομής, χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική έρευνα και διενεργήθηκε μία πλήρως δομημένη ατομική συνέντευξη σε τριάντα δύο (-32-) άτομα εκ των οποίων τα μισά είναι επαγγελματίες του τουρισμού στον χώρο της διαμονής και οι υπόλοιποι μισοί είναι εν δυνάμει ταξιδιώτες. Ενδιαφέρον είχε η τάση για αποδόμηση της εν λόγω πλατφόρμας από τους επαγγελματίες του τουρισμού ενώ έδειξαν σχεδόν στην πλειοψηφία τους την πρόσθεση να την χρησιμοποιήσουν προκειμένου να προωθήσουν τα καταλύματα τους.

Τέλος, γεννήθηκαν αρκετές ανησυχίες για μελλοντική μελέτη από την εκπόνηση της παρούσας που αφορούν κυρίως την επόμενη μέρα της πανδημίας στον χώρο του τουρισμού και το εάν θα επιβεβαιωθούν οι παρούσες τάσεις.

Λέξεις κλειδιά: Οικονομία Διαμοιρασμού, Airbnb, Πανδημία, Covid-19, Επιπτώσεις

Abstract

In the year of 2021 and going through the period, admittedly, of the technological revolution, the global business has largely integrated technology and has taken on such new dimensions as one would never expect. This dissertation deals with the phenomenon of the sharing economy that in recent years is the new modern and technologically advanced business model incorporating "entrepreneurs" of all ages across the world, with exclusive application of online platforms and no physical intermediary. The factors that underpinned it, its statistics, the disadvantages and advantages of this model and the fields in which it is applied are analyzed.

One of the most well-known areas of application of the sharing economy is the short-term rental of real estate through the Airbnb platform that operates worldwide. Airbnb is one of the most representative examples of the technological upheaval and the new turn of business. The operation of this model and its categories are studied, as well as the effects it has had on the hotel industry. The academic research studied for these effects showed interest, as they showed that in most cases they are insignificant and Airbnb concerns the low-class professional accommodation.

One year into the sudden pandemic of Covid-19, and to the extent that it could be studied, a detailed record and analysis of its impact on the business world, the economy, the sharing economy, tourism and short-term rental real estate through Airbnb platform has been done.

In order to discover the trend that will follow in tourism and specifically in the accommodation sector, qualitative research was used and a fully structured individual interview was conducted with thirty-two (-32-) people, half of them are tourism professionals in the field of accommodation, and the other half are potential travelers. The tendency for the tourism professionals to deconstruct this platform was interesting, while almost the majority of them showed the addition to use it in order to promote their accommodations.

Finally, several concerns were raised for a future study from the present study, which mainly concern the next day of the pandemic in the field of tourism and whether the current trends will be confirmed.

Keywords: Sharing Economy, Airbnb, Pandemic, Covid-19, Impacts

Ευχαριστίες

Θέλω να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου Δρ Νικήτα - Σπύρο Κουτσούκη, για τις εύστοχες επισημάνσεις του, την άμεση διαθεσιμότητα του και το ενδιαφέρον του κατά την διάρκεια της εκπόνησης, το οποίο λειτούργησε ενθαρρυντικά για την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Κατά την διάρκεια αυτού του μεταπτυχιακού ήρθε στη ζωή μας ο γιός μας! Θέλω λοιπόν να ευχαριστήσω αυτό το μικρό μου «θαύμα» και να ζητήσω συγγνώμη και από τα δύο παιδιά μου για τις ώρες που έλειψα από κοντά τους προκειμένου να μελετάω όλους αυτούς τους μήνες.

Ευχαριστώ τον σύζυγό μου Γιώργο για την πίστη του σε εμένα, για την πίστη του σε εμάς και για τον επιπλέον χρόνο που διέθεσε προκειμένου να με διευκολύνει!

Από καρδιάς θέλω να ευχαριστήσω την ηρωίδα μαμά μου για την αγάπη της και την έμπρακτη στήριξη της στην οικογένεια μας!

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τον πνευματικό μου Πάτερ Αγαθάγγελο στην Ιερά Μονή Προφήτη Ηλία και τις αδερφές μοναχές της Ιεράς Μονής Αγίου Ιωάννη Καστρίτσας για τις αδιάλειπτες προσευχές και ευχές τους προκειμένου να με βοηθήσουν πνευματικώς στον μικρό αυτόν αγώνα μου.

Αφιέρωση

Στην μαμά μου,

που είναι πάντα δίπλα μου

αρωγός στην μόρφωση και την εξέλιξη μου!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1 - Εισαγωγή 14

1.1 Σκοπός 14

1.2 Δομή της μελέτης 15

2 – Οικονομία Διαμοιρασμού 17

2.1 Έννοιες 17

2.1.1 Οικονομία 17

2.1.2 Διαμοιρασμός (Sharing) 17

2.1.3 Οικονομία Διαμοιρασμού (Sharing Economy) 17

2.2 Οικονομία Διαμοιρασμού 18

2.2.1 Παράγοντες ανάπτυξης Οικονομίας Διαμοιρασμού 19

2.2.2 Στατιστικά οικονομίας διαμοιρασμού 19

2.2.3 Η ιστορία της Οικονομίας Διαμοιρασμού 20

2.2.4 Μειονεκτήματα & Πλεονεκτήματα της Οικονομίας Διαμοιρασμού 21

2.3 Επιχειρηματικά μοντέλα Sharing Economy 22

2.4 Βραχυπρόθεσμη ενοικίαση ακινήτων 25

2.4.1 Η περίπτωση Airbnb 26

2.4.2 Πως λειτουργεί 27

2.4.3 Κατηγορίες καταλυμάτων Airbnb 28

2.4.4 Επιπτώσεις στον ξενοδοχειακό κλάδο 28

3 – Η Πανδημία Covid-19 και οι επιπτώσεις της 31

3.1 Η Πανδημία Covid-19 31

3.1.1 Εντατικοποίηση της ψηφιοποίησης 31

3.1.2 Σημαντικές αλλαγές στις επιχειρήσεις 32

3.1.3 Οι επιπτώσεις της πανδημίας στην οικονομία 34

3.1.3.1 Οι οικονομικές επιπτώσεις των επιχειρήσεων 37

3.1.3.2 Ανεργία 38

3.1.4 Οι επιπτώσεις της πανδημίας στην οικονομία Διαμοιρασμού 38

3.1.5 Οι επιπτώσεις της πανδημίας στην οικονομία του τουρισμού 40

3.1.6 Οι επιπτώσεις της πανδημίας στην βραχυπρόθεσμη ενοικίαση ακινήτων (Airbnb) 41

4 - Μεθοδολογία 44

4.1 Περιορισμοί 47

5 – Ευρήματα 48
5.1 Αποτελέσματα συνεντεύξεων 48
5.2 Σύνοψη αποτελεσμάτων 64
6 – Συμπεράσματα 71
6.1 Συμπεράσματα συνεντεύξεων 71
6.1.1 Έμμεσα συμπεράσματα 71
6.2 Μελλοντική έρευνα 71
Βιβλιογραφία 73
Παράρτημα 82

Κατάλογος Γραφικών Παραστάσεων/Εικόνων/Διαγραμμάτων

Εικόνα 1: Η λειτουργία της Οικονομίας Διαμοιρασμού 18
Εικόνα 2: Οι πιο σημαντικοί τομείς στην Οικονομία Διαμοιρασμού..... 25
Εικόνα 3: Πως ξεκίνησε η εταιρία Airbnb 26
Εικόνα 5: Εκτίμηση Επίδρασης ΑΕΠ..... 34
Εικόνα 6: Μεταβολή ΑΕΠ 1ου εννιαμήνου σε ετήσια βάση Ευρωπαϊκών Χωρών..... 35
Εικόνα 7: Διεθνής Κατάταξη του IMD..... 36
Εικόνα 4: Εταιρίες με τις μεγαλύτερες επενδύσεις το 1ο εξάμηνο 2020 37
Εικόνα 8: Γεωγραφική διασπορά συμμετεχόντων επαγγελματιών τουρισμού 45

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1 Πεποίθηση βελτίωσης ποιότητας Airbnb 65
Πίνακας 2Πεποίθηση τουριστικού στόχου Airbnb 66
Πίνακας 3 Πεποίθηση αυξητικής παραμονής επισκεπτών 66
Πίνακας 4 Πεποίθηση τουριστικής ανάπτυξης περιοχής 66
Πίνακας 5 Πεποίθηση ανταγωνιστικής κατηγορίας 67
Πίνακας 6 Πεποίθηση ίδιου κοινού 67

1 - Εισαγωγή

Την περίοδο της κατά κοινής ομολογίας, τεχνολογικής επανάστασης, το παγκόσμιο επιχειρείν έχει ενσωματώσει κατά μεγάλο μέρος του την τεχνολογία και έχει πάρει τόσο νέες διαστάσεις όσο κανείς ποτέ δεν θα περίμενε. Όπως ο πάγιος νόμος της φύσης, έτσι και στην επιχειρηματικότητα, όποιος δεν προσαρμόζεται, χάνεται. Τρανταχτά και πρόσφατα παραδείγματα αυτού είναι η επί δεκαετία οικονομική κρίση και η παρούσα κατάσταση λόγω της πανδημίας του Covid 19.

Τα τελευταία χρόνια το νέο επιχειρηματικό μοντέλο της Οικονομίας του Διαμοιρασμού έχει ανθίσει και ένας νέος κλάδος έχει ανοίξει ενσωματώνοντας «επιχειρηματίες» όλων των ηλικιών σε κάθε μήκος και πλάτος της γης. Πρόκειται για το μοντέλο οικονομίας που ξεκινάει και τελειώνει κυρίως στον καταναλωτή με τα οικονομικά του μεγέθη να εκτοξεύονται παγκοσμίως. Η οικονομία του διαμοιρασμού αλλάζει συνεχώς την εικόνα της επιχειρηματικότητας και δημιουργεί ευκαιρίες σε νεοεισαγόμενες στο χώρο επιχειρήσεις, δίνει προκλήσεις σε γερά εδραιωμένους επιχειρηματίες και αναζητά νέα πεδία εφαρμογής για πολλούς ενδιαφερόμενους καθώς σε συνδυασμό με την ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη που διανύουμε, σε λίγα χρόνια όλος ο επιχειρηματικός κόσμος δεν θα θυμίζει με τίποτα την εικόνα που είχαμε μέχρι και πριν λίγο καιρό.

Η ραγδαία τεχνολογική και επικοινωνιακή εξέλιξη δημιουργεί ‘ψηφιακές ανατροπές’ (digital disruptions) με το ξεκίνημα νεοφυών επιχειρήσεων (start ups) οι οποίες κατά την πλειοψηφία τους γεννιούνται από ιδέες νέων ανθρώπων, με έξυπνο και καινοτόμο περιεχόμενο, οικονομικές, και οι οποίες προτίθενται να κάνουν προσφέρουν νέες υπηρεσίες ή προϊόντα σε πιο απλή και εύχρηστη μορφή χρησιμοποιώντας πάντα την τεχνολογία. Οι νεοφυείς αυτές επιχειρήσεις οι οποίες επηρέασαν σημαντικά τον κόσμο του επιχειρείν τείνουν να αναπτύσσονται συνεχώς βάσει αναγκών που δημιουργούνται και βάσει τεχνολογικών λειτουργιών που συνεχώς δίνονται προς χρήση.

Από τις πρώτες παροχές στην λίστα της οικονομίας διαμοιρασμού και των νεοφυών επιχειρήσεων είναι η διαμονή. Με πιο γνωστή στην Ελλάδα την πλατφόρμα Airbnb, είναι αναγκαιότητα να ερευνηθεί αυτό το μοντέλο σε επιχειρηματικό και κατ επέκταση σε οικονομικό εύρος καθώς βρίσκει πεδία εφαρμογής και στα πιο απομακρυσμένα σημεία της χώρας.

1.1 Σκοπός

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να αναλυθεί το σύγχρονο επιχειρηματικό μοντέλο της Οικονομίας του Διαμοιρασμού (Sharing Economy). Ενός νέου μοντέλου επιχειρηματικής δραστηριότητας που δραστηριοποιείται μέσω διαδικτύου, συνήθως από άτομα που δεν σχετίζονται άμεσα με την επιχειρηματικότητα και απευθύνονται συνήθως σε καταναλωτές με τιμές άκρως ανταγωνιστικές. Το νέο αυτό μοντέλο αφορά διάφορα είδη και υπηρεσίες και είναι προσιτό στο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Τα οικονομικά του μεγέθη αυξάνονται ραγδαία τα τελευταία χρόνια καθώς από «*15 δισεκατομμύρια το 2014 εκτιμάται πως θα φτάσει σε 335 δισεκατομμύρια δολάρια παγκοσμίως το έτος 2025*» (Μπούκης, Α. 2019). Πρόκειται να ερευνηθεί αυτό το μοντέλο για το πως προήλθε και τι διαστάσεις έχει πάρει.

Επιπλέον θα μελετηθεί το πεδίο των startup επιχειρήσεων και πως κάποιες από αυτές άλλαξαν το επιχειρηματικό γίγνεσθαι. Η μελέτη θα επικεντρωθεί στην περίπτωση της βραχυπρόθεσμης μίσθωσης ακινήτων με την βοήθεια της πολυσυζητημένης πλατφόρμας Airbnb. Και φυσικά δεν λείπει ο παράγοντας της πανδημίας Covid-19 όπου τάραξε τα νερά της οικονομίας και όχι μόνο σε παγκόσμιο επίπεδο. Αναλυτικά θα ερευνηθούν οι επιπτώσεις τόσο της οικονομίας διαμοιρασμού όσο και πιο συγκεκριμένα στην βραχυπρόθεσμη ενοικίαση ακινήτων.

1.2 Δομή της μελέτης

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελείται από έξι βασικά κεφάλαια: 1.Εισαγωγή, 2.Βιβλιογραφική Ανασκόπηση που αφορά στην Οικονομία Διαμοιρασμού, 3.Βιβλιογραφική Ανασκόπηση για την πανδημία Covid-19 και τις επιπτώσεις της 4.Μεθοδολογία, 5.Ευρήματα και 6.Συμπεράσματα.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μία εισαγωγή για την μελέτη που ακολουθεί αναλύοντας την δομή της.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μία εκτενείς βιβλιογραφική ανασκόπηση σε δημοσιεύσεις (papers) σε μελέτες μεγάλων εταιριών του επιχειρηματικού κόσμου, σε οργανισμούς, υπουργεία, Στατιστική εταιρία, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, σε άλλες διπλωματικές εργασίες, και στο ευρύτερο διαδίκτυο. Αναλύονται οι βασικές έννοιες που απασχολούν την παρούσα μελέτη. Ερευνούνται η οικονομία διαμοιρασμού και τα επιχειρηματικά μοντέλα που περιλαμβάνει και αναλύεται η βραχυπρόθεσμη ενοικίαση ακινήτων με την πλατφόρμα Airbnb.

Στο επόμενο κεφάλαιο γίνεται μία εκτενής έρευνα για τις επιπτώσεις της πανδημίας Covid-19 σε όλους τους ανωτέρω υπό μελέτη τομείς.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, αναλύεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε και παρατίθενται οι ερωτήσεις των συνεντεύξεων που έγιναν τόσο σε επαγγελματίες του τουρισμού στην διαμονή όσο σε εν δυνάμει ταξιδιώτες. Επιπλέον παρατίθενται και οι περιορισμοί αυτής της εκπόνησης.

Στο πέμπτο κεφάλαιο συζητιόνται τα ευρήματα της ανωτέρω έρευνας και τα αποτελέσματα τόσο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης όσο και των συνεντεύξεων, ενώ στο έκτο κεφάλαιο αναλύονται τα συμπεράσματα, και οι προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

2 – Οικονομία Διαμοιρασμού

2.1 Έννοιες

2.1.1 Οικονομία

Η λέξη οικονομία προέρχεται από το «οίκος» και το «νέμομαι» που σημαίνει πως διαχειρίζομαι/διευθύνω/τακτοποιώ την οικία ή αλλιώς κυβερνώ οίκο. Τα παλαιότερα χρόνια τα σπίτια διέθεταν τον/την οικονόμο (οίκος + νέμω) του σπιτιού που εκτός από τις καθημερινές δουλειές διαχειριζόταν τα τρόφιμα και τα αγαθά της οικίας. Επίσης την λέξη αυτήν την συναντάμε στην ορθόδοξη εκκλησία και στα Αποστολικά Αναγνώσματα με την έκφραση «Οικονομία Θεού» κατά την οποία ο Θεός οικονομεί – φροντίζει – σχεδιάζει – ¨αποταμιεύει καλές πράξεις¨ για τον πιστό προκειμένου να σώσει την ψυχή του.

Κατά την ευρύτερη και επικρατούσα χρήση της η λέξη Οικονομία παραπέμπει στον χρηματικό τομέα. Δηλαδή στην οικονομική / χρηματική κατάσταση ενός ατόμου, ενός οργανισμού ή ενός κράτους. Με τον παραπάνω όρο Οικονομία, θεωρείται «*το ποσό του χρήματος που συγκεντρώνεται σε κάθε χώρα από την εκμετάλλευση των πηγών του πλούτου*» (Διαμαντόπουλος, 1995). Η οικονομία ρυθμίζει τις σχέσεις παραγωγής – κατανάλωσης και σύμφωνα με τον Κικέρωνα «η οικονομία είναι η ασφαλέστερη πηγή της αρετής και της ευρωστίας στην οικογένεια και στην πολιτεία».

2.1.2 Διαμοιρασμός (Sharing)

Η λέξη διαμοιρασμός προέρχεται από το αρχαίο «μείρομαι» που σημαίνει φροντίζω, προνοώ. Στην νέα ελληνική διαμοιρασμός σημαίνει πως μοιράζομαι ή κάνω κοινή χρήση των πόρων μου. Αυτό αφορά σε περιουσιακά στοιχεία, σε αρχεία, σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και φυσικά στην οικονομία.

2.1.3 Οικονομία Διαμοιρασμού (Sharing Economy)

Οικονομία Διαμοιρασμού (Sharing Economy) είναι ένα είδος οικονομίας που προκύπτει από την ανταλλαγή ή τον διαμοιρασμό στοιχείων, υπηρεσιών ή αγαθών ανάμεσα σε δύο μέρη. Η συναλλαγή αυτή μπορεί να γίνει με νομισματικό τρόπο ή με την παροχή ή τον διαμοιρασμό κάποιου άλλου αγαθού ή υπηρεσίας.

2.2 Οικονομία Διαμοιρασμού

«*Η οικονομία διαμοιρασμού αφορά σε οποιαδήποτε αγορά που συγκεντρώνει κατανεμημένα δίκτυα μεμονωμένων ατόμων που ανταλλάσσουν ή μοιράζονται στοιχεία που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί επαρκώς*» (Botsman R., *et al.* 2010). Πολλές νέες επιχειρήσεις δημιουργούνται στο πλαίσιο της οικονομίας διαμοιρασμού άρα κατ' επέκταση της «συνεργατικής κατανάλωσης». Στη συνεργατική κατανάλωση «*οι άνθρωποι παρέχουν και μοιράζονται πόρους τους οποίους δεν χρησιμοποιούν συνεχώς, με νέους τρόπους*» (Botsman R., *et al.* 2010). Ακόμα η συνεργατική κατανάλωση ορίζεται ως το *«σύνολο ατόμων που συντονίζουν την απόκτηση και τη διανομή ενός πόρου έναντι αμοιβής ή άλλης αποζημίωσης»* (Belk, R. 2014a).

Στον παραπάνω όρο ουσιαστικά περικλείονται «*ένα εύρος νέων οικονομικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται ταχύτατα διεθνώς τα τελευταία χρόνια».* Βασικός κοινός παράγοντας αυτών των κοινών οικονομικών δραστηριοτήτων είναι ότι ο μοναδικός μεσολαβητής είναι οι διαδικτυακές πλατφόρμες για τον διαμοιρασμό του εκάστοτε «προϊόντος» (Αθανασίου, Ε. 2019). Η παρακάτω εικόνα περιγράφει σχηματικά την λειτουργία της Οικονομίας διαμοιρασμού.

Η οικονομία διαμοιρασμού ουσιαστικά είναι το χρηματικό κέρδος μέσω του διαμοιρασμού/συνεργασίας. Η οικονομία διαμοιρασμού αλλάζει τον τρόπο χρήσης των περιουσιακών στοιχείων, τον τρόπο παροχής υπηρεσιών ή και ακόμα απόκτησης αγαθών. Γενικά πολλά πράγματα ή παροχές γίνονται πιο προσιτά σε περισσότερους ανθρώπους και συνήθως με μία οικολογική συνεισφορά.

Εικόνα 1: Η λειτουργία της Οικονομίας Διαμοιρασμού

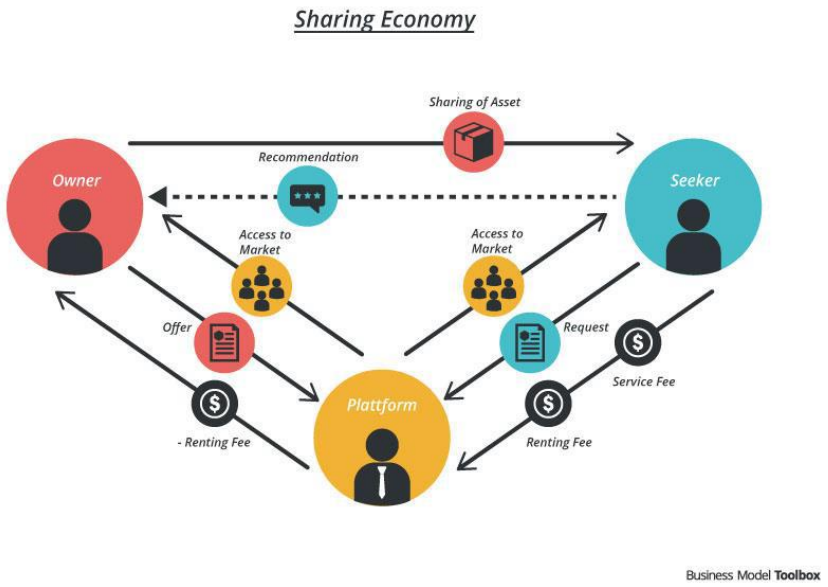

Πηγή: Business Model Toolbox

2.2.1 Παράγοντες ανάπτυξης Οικονομίας Διαμοιρασμού

Οι βασικοί παράγοντες που ευημερούν το φαινόμενο της οικονομίας διαμοιρασμού είναι η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και η ευρεία χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή κι φορητών συσκευών που παρέχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο και τη δυνατότητα της χρήσης ψηφιακών εφαρμογών και GPS σε πραγματικό χρόνο. Επιπλέον, τα ηλεκτρονικά συστήματα πληρωμών βοηθούν σημαντικά στην ευκολία και τη φιλική χρήση αυτών των πλατφορμών. Εξαιρετικά σημαντική εξοικείωση με τις έξυπνες συσκευές επικοινωνίας και το διαδίκτυο έχουν προσφέρει τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης όπου μέσα σε λίγα μόλις χρόνια, εξοικειώθηκαν με αυτά τα μέσα άτομα όλων των ηλικιών. Επιπρόσθετα, σημαντικός αριθμός χρηστών εξοικειώθηκε και με τον διαμοιρασμό και τη δημοσιοποίηση πληροφοριών.

Τα προηγούμενα χρόνια, σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη τους έπαιξε η οικονομική κρίση καθώς σημειώθηκε μεγάλη μείωση καταναλωτικής δύναμης και η νοοτροπία κι η προτεραιότητα κατανάλωσης άλλαξε άρδην. Τα προϊόντα οικονομίας διαμοιρασμού δίνουν τη δυνατότητα της φθηνής πρόσβασης ή και της ανταλλαγής, καθιστώντας έτσι πιο προσιτά και δημοφιλή στο ευρύ κοινό. Επιπλέον, το μοντέλο της οικονομίας διαμοιρασμού έδωσαν σε σημαντικό αριθμό ατόμων να αξιοποιήσουν αδρανή περιουσιακά τους στοιχεία, ανεκμετάλλευτο ελεύθερο χρόνο, και δεξιότητες παρέχοντας τους ένα επιπλέον ή και το μοναδικό εισόδημα.

Σημαντικά έχει προσμετρήσει στην ανάπτυξη αυτού του μοντέλου και η μεγάλη δυνατότητα ανεκμετάλλευτου υλικού σε απομακρυσμένες περιοχές, όπως δεύτερες κατοικίες στην περιφέρεια, στις οποίες έχουν πρόσβαση κάτοικοι μεγάλων αστικών κέντρων όπου σε σημαντικό αριθμό τόπων δεν έχει αναπτυχθεί ο επαγγελματικός τουρισμός. Ακόμα, η τάση των ανθρώπων προς την μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση της οικολογικής συνείδησης και της ανακύκλωσης δείχνουν τον δρόμο της μικτής χρήσης και παρατηρείται μία αποστροφή στο μοντέλο του υπερκαταναλωτισμού που επικρατούσε πριν την οικονομική κρίση.

2.2.2 Στατιστικά οικονομίας διαμοιρασμού

Σύμφωνα με τον ΣΕΠΕ (Σύνδεσμο Επιχειρήσεων Πληροφορικής & Επικοινωνιών Ελλάδας), η Ελλάδα έρχεται 17η πανευρωπαϊκά (27 κράτη – μέλη) στη χρήση υπηρεσιών Sharing Economy το 2019. Πρώτες στην ανωτέρω χρήση σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostast είναι το Λουξεμβούργο (46%),η Ιρλανδία (34%) και η Μάλτα

(30%), ενώ τις τελευταίες θέσεις κατέχουν η Τσεχία (5%), η Κύπρος (5%) και η Λετονία (8%).

Σύμφωνα με σχετική έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Ελλάδα συμμετέχει εξίσου στην χρήση των πλατφορμών οικονομίας διαμοιρασμού και παρουσιάζεται μία μεγάλη αύξηση του συνολικού ποσοστού χρηστών στον πληθυσμό (από 9% το 2016 σε 22% το 2018). Αυτό δείχνει ότι η Ελλάδα βρίσκεται στο μέσο όρο της ευρωπαϊκής ένωσης (23% το 2018), από τον οποίο απείχε κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες το 2016. (Αθανασίου, Ε. 2019).

2.2.3 Η ιστορία της Οικονομίας Διαμοιρασμού

Ο όρος ¨οικονομία διαμοιρασμού¨ ή ¨συνεργατική οικονομία¨ γίνεται τα τελευταία χρόνια όλο και πιο συχνός και γίνεται αντιληπτός ως *«ένα σημαντικό μέρος των συνολικών οικονομικών σχέσεων που βασίζονται στην κοινή χρήση».* (Cavalie, A., Becirovie, D., 2017). Όμως η κοινή χρήση είναι κάτι τόσο παλιό όσο ο άνθρωπος, ενώ η συνεργατική οικονομία είναι κάτι που άρχισε μετά την εμφάνιση του διαδικτύου (Belk, 2014a). Την δεκαετία του ’70, σε μία έρευνα των Marcus Felson και Joe L. Spaeth (Σάρρος, Ι., 2017) βλέπουμε ίσως για πρώτη φορά τον όρο συνεργατική κατανάλωση αναφερόμενοι κυρίως στην συνεργατική χρήση αυτοκινήτων. Το 2007 ο Ray Algar αναφέρεται σε αυτό ως ένα παγκόσμιο φαινόμενο ενώ παράλληλα υποστήριξε ότι η τεχνολογία εκδημοκρατίζει τη διαδικασία εκκαθάρισης και ότι δίνει στους καταναλωτές τον έλεγχο όσον αφορά τη βελτιστοποίηση των τιμών (Algar, 2007). Το 2000 ο Thomas Friedman ισχυρίστηκε ότι «*η εποχή της παγκοσμιοποίησης χαρακτηρίστηκε από τον εκδημοκρατισμό της τεχνολογίας, της χρηματοδότησης και της πληροφορίας*». Αναφερόμενος στην ευρεία κατοχή ηλεκτρονικών υπολογιστών, πιστωτικών καρτών και την ευρεία χρήση του διαδικτύου αντίστοιχα. Η οικονομία διαμοιρασμού είναι το αποτέλεσμα αυτού του εκδημοκρατισμού. (Friedman, 2000).

Ο Pierre Omidyar ιδρυτής της e-bay, βασίστηκε στην ίδια ακριβώς θεωρία, δηλαδή δημιούργησε μία ψηφιακή αγορά όπου οι άνθρωποι μπορούν να δημοπρατούν τα αντικείμενα τους. Δημιούργησε δηλαδή μία τέλεια αγορά. Πιο παλιά ακόμη, το 1948 στην Ζυρίχη, ξεκίνησε μία τοπική συνεργασία κοινής χρήσης αυτοκινήτων ενώ το 1970 στην Γαλλία έγινε μία ολοκληρωμένη προσπάθεια κοινής χρήσης αυτοκινήτου. Αργότερα αυτό γίνεται ευρέως γνωστό στην Βόρεια Ευρώπη την δεκαετία του ’80 καθώς

κάνανε χρήση αυτού του διαμοιρασμού ένας σημαντικός αριθμός κοινοτικών μη κερδοσκοπικών συνεταιρισμών. (Belk, R., 2014b)

Σε εγχώριο επίπεδο, οικονομία διαμοιρασμού συναντάται στην περιφέρεια κατά την διεξαγωγή παραδοσιακών πανηγυριών, γάμων, εκδηλώσεων ή αθλητικών - πολιτιστικών διοργανώσεων καθώς εκεί συναντάται η νεολαία κυρίως του χωριού να εργάζεται για αυτήν την διεξαγωγή (π.χ. καθαρισμός, μαγείρεμα, σερβίρισμα, και γενικότερα επιμέλεια). Επιπρόσθετα οι πρώτες μορφές συνεταιρισμού βασίστηκαν στην παραπάνω θεωρία.

2.2.4 Μειονεκτήματα & Πλεονεκτήματα της Οικονομίας Διαμοιρασμού

Παρόλο που μελετάται ένα νέο και αναπτυσσόμενο μοντέλο οικονομίας πού ακόμα διαμορφώνει την επιχειρηματική αγορά, καταγράφονται τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα που παρουσιάστηκαν στις ήδη υπάρχουσες σχετικές επιχειρήσεις.

Μειονεκτήματα:

- Είναι δύσκολο να ανταγωνιστεί μία «παραδοσιακή» επιχείρηση μία επιχείρηση που δραστηριοποιείται κάτω από την ομπρέλα της οικονομίας διαμοιρασμού, καθώς υπόκεινται σε διαφορετικό φορολογικό και νομικό πλαίσιο.
- Υπάρχει σημαντική και εύκολη μεταβολή στην προσφορά και στη ζήτηση, καθώς αλλάζουν με τον ίδιο ρυθμό και οι ανάγκες της ευρύτερης αγοράς.
- Δημιουργείται μία αβεβαιότητα όσον αφορά το απρόσωπο την εξυπηρέτησης καθόσον όλη η επικοινωνία γίνεται μέσω διαδικτύου και αυτό λειτουργεί αποτρεπτικά σε μία βαθμίδα κόσμου.
- Υπάρχει μία ασάφεια του υπευθύνου ατόμου για την παροχή υπηρεσίας σε περίπτωση που προκύψει κάποιο πρόβλημα.
- Οι αξιολογήσεις μπορεί να είναι παραπλανητικές.
- Υπάρχει μία ασάφεια για την χρήση προσωπικών δεδομένων.
- Υπάρχει μία αβεβαιότητα για την εν τέλει ανταπόκριση της προσδοκίας του πελάτη.

Πλεονεκτήματα:

- Γεννιούνται επιχειρηματικές ευκαιρίες και θέσεις εργασίας στην οικονομία διαμοιρασμού, χωρίς να χρειάζεται κάποιο ιδιαίτερο κεφάλαιο, απλά με την παροχή υπηρεσιών.

- Είναι άμεση η πληρωμή της υπηρεσίας αφού τις περισσότερες των περιπτώσεων προπληρώνεται.
- Υπάρχει πιο εύκολη πρόσβαση έναντι των παραδοσιακών στις υπηρεσίες της οικονομίας διαμοιρασμού.
- Δεν είναι άμεσος ο ανταγωνισμός και η κερδοσκοπία, όπως και η χαμηλή ή μηδαμινή φορολογία, διατηρούν χαμηλές τιμές στις υπηρεσίες ή τα προϊόντα που παρέχουν.
- Υπάρχει η δυνατότητα αξιολόγησης / κριτικής στην οποία, με το πέρασμα των χρόνων, όλο και περισσότεροι πελάτες βασίζονται για να επιλέξουν μία υπηρεσία ή ένα προϊόν.
- Εκλείπει ο όρος ¨μεσάζων¨ από αυτές τις δραστηριότητες.
- Υπάρχει η δυνατότητα της ανταλλαγής των υπηρεσιών αντί της πληρωμής (π.χ. ανταλλαγή σπιτιού/βιβλίου) σε κάποιες των περιπτώσεων.
- Μειώνονται οι αποστάσεις και έρχονται κοντά, μέσω των υπηρεσιών τους, οι πιο απομακρυσμένοι τόποι του κόσμου.
- Έρχονται σε ισορροπία η προσφορά και η ζήτηση μόνιμα και σε παρόντα χρόνο λόγω της τεχνολογικής χρήσης και του διαδικτύου.
- Εύκολα μπορεί κάποιος να μάθει χωρικά την δραστηριότητα κάποιου «ανταγωνιστή» του. (Γκούρλιας, Κ. 2018)
- Δεν εμπεριέχονται οι διακρίσεις σε αυτές τις υπηρεσίες, καθώς όλα γίνονται ψηφιακά και κανείς δεν μπορεί να απορρίψει π.χ. τον έγχρωμο ή τον ομοφυλόφιλο πελάτη.

2.3 Επιχειρηματικά μοντέλα Sharing Economy

Πολλές από τις μορφές της οικονομίας διαμοιρασμού χρησιμοποιούνται ευρέως στην καθημερινότητα χωρίς όμως να ονοματίζονται έτσι, με κοινό πάντα κανάλι, την χρήση της τεχνολογίας κι του διαδικτύου και την έλλειψη μεσάζοντα ατόμου. Παρακάτω παρατίθενται κάποια πεδία εφαρμογής της οικονομίας διαμοιρασμού:

- **Συνεπιβατισμός**: Σίγουρα θα έχει τύχει στον καθένα μας να μοιραστεί ένα αυτοκίνητο με άλλους επιβάτες για τον ίδιο προορισμό. Αυτό μπορεί να έχει γίνει σε προσωπικό/φιλικό/συναδερφικό επίπεδο. Μετά την

οικονομική κρίση του 2009 αυτό έγινε ευρέως και σε πιο επιχειρηματικό επίπεδο. Στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό έχουν δημιουργηθεί πλατφόρμες στις οποίες «ανακοινώνεις το ταξίδι σου και με την βοήθειά του βρίσκεις συνταξιδιώτες, με τους οποίους μοιράζεσαι τα έξοδα και την παρέα του ταξιδιού». (Carpooling, 2012)

- **Μεταφορά επιβάτη μέσω πλατφόρμας**: Εδώ μιλάμε για κάτι πιο επιχειρηματικό καθώς η πιο γνωστή πλατφόρμα παγκοσμίως (**Uber**) παρέχει μία «*υπηρεσία που φέρνει οδηγούς σε επαφή με επιβάτες με τρόπο γρήγορο, άμεσο και ασφαλή, που κάνει τη ζωή και των δύο καλύτερη*.» (Uber ιστολόγιο, 2021). Στη Αθήνα λειτουργεί με την υπηρεσία UberTaxi ενώ στο Dubai έχει την δυνατότητα να την χρησιμοποιήσεις (UberChopper) καλώντας από το κινητό σου μέχρι και ελικόπτερο. Κάτι σαν το παλιό Οτοστόπ!
- **Ανταλλαγή σπιτιού**: Στην Ελλάδα ακόμα και σήμερα, ενδεχομένως λόγω συντηρητισμού, δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένο όπως στο εξωτερικό, όμως παρόλα αυτά έχουν δημιουργηθεί και εδώ κάποιες ελληνικές πλατφόρμες κυρίως για την χρήση της δεύτερης κατοικίας. Το Home Exchange υπάρχει από το 1992 στην Καλιφόρνια και μέχρι το 2018 διέθετε 130 ενεργά μέλη στην Ελλάδα (Γιάνναρου, Λ. 2018). Εδώ δεν μιλάμε για μία συμβατική αγοροπωλησία αλλά για μία ταυτόχρονη αγορά και πώληση από τις δύο πλευρές, δηλαδή μία ανταλλαγή. Πέραν όμως της μονιμότητας, μπορεί κάλλιστα κάποιος από την Γουανδελούπη να κάνει της διακοπές του στην Αθήνα και την ίδια στιγμή ο ιδιοκτήτης του σπιτιού στην Αθήνα να πετάει με προορισμό το σπίτι του πρώτου. Είναι αρκετοί οι άνθρωποι σήμερα που έχουν χρόνια να πληρώσουν διακοπές με αυτόν τον τρόπο. Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο κινούνται και οι φοιτητές που ανταλλάσουν καταλύματα μεταξύ τους.
- **Βραχυπρόθεσμη ενοικίαση κατοικίας**: Η γνωστότερη στον κόσμο πλατφόρμα βραχυπρόθεσμης ενοικίασης ακινήτου είναι η Airbnb με εκατομμύρια χρήστες. Αυτή η περίπτωση και στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη και έχουν γίνει «ξενοδόχοι» χιλιάδες των ελλήνων. Σε αυτήν την περίπτωση μπορεί κάποιος να νοικιάσει ένα κρεβάτι, ένα δωμάτιο, ένα διαμέρισμα, ένα ολόκληρο σπίτι ή ακόμα και μία βίλα για ένα βράδυ, συνήθως σε πολύ καλή τιμή. Ο ενοικιαστής έρχεται σε συνεννόηση με τον

ιδιοκτήτη για την παράδοση – παραλαβή των κλειδιών και κάποιες οδηγίες για τη λειτουργία του ακινήτου και αυτό είναι όλο. Η πληρωμή γίνεται ηλεκτρονικά αφού έχουν δηλωθεί τα στοιχεία κατά την κράτηση και έτσι είναι όλοι κερδισμένοι.

- **Κοινόχρηστα ποδήλατα:** Αυτό το πεδίο στην Ελλάδα βρίσκει εφαρμογή από την τοπική αυτοδιοίκηση καθώς αρκετοί είναι οι Δήμοι της χώρας (π.χ. Ιωαννιτών, Πατρέων, Καβάλας, Βάρης Βουλιαγμένης, Κομοτηνής, Αμαρουσίου, Νέας Σμύρνης, Ζακύνθου κ.α.) που εφαρμόζουν κονδύλια του «Πράσινου Ταμείου» στην μετακίνηση και στην προστασία του περιβάλλοντος, ακολουθώντας το παράδειγμα μεγάλων πόλεων όπως η Μελβούρνη, το Παρίσι και η Βαρκελώνη. (GreenBanking, 2021) Στο δήμο δε Θεσσαλονίκης η έξυπνη αυτή ιδέα προχώρησε ακόμα ένα βήμα όπου ο πολίτης μπορεί να μετακινηθεί κυριολεκτικά τσουλώντας κάνοντας χρήση του έξυπνου πατινιού! Σε αυτές τις περιπτώσεις, η χρήση είναι συνήθως δωρεάν ή έναντι μικρού αντιτίμου. Ο πολίτης μπορεί να χρησιμοποιήσει μέσω εφαρμογής το ποδήλατο που θα βρει σε διάφορα σημεία θέσεων των σταθμών στην πόλη και να μετακινηθεί κάνοντας παράλληλα πιο ευχάριστη και υγιεινή την διαδρομή του. (Δήμος Θεσσαλονίκης, 2018)
- **Ανταλλαγή / διάθεση βιβλίου:** για όσους είναι σχετικά εξοικειωμένοι με την τεχνολογία άλλα όχι και τόσο θετικοί στο να διαβάσουν ένα ολόκληρο βιβλίο μπροστά σε μία οθόνη έρχεται μία ελληνική εφαρμογή Το **Bookukoo** (BooKuKoo, 2015) μέσω της οποίας εντοπίζετε ένα μέλος το οποίο διαθέτει το βιβλίο που αναζητάτε και βρίσκεται κοντά σας, έρχεστε μέσω email σε επαφή μαζί του και μαζί με αυτό και το βιβλίο στα χέρια σας. Αντίστοιχη εφαρμογή στην διεθνή κοινότητα είναι το BookMooch που ιδρύθηκε το 2006 και έχει πάνω από 74.000 μέλη (Bookmooch, 2021).
- **Διαμοιρασμός έτοιμων γευμάτων μαγειρεμένων από τρίτους:** σε αρκετές ευρωπαϊκές κυρίως χώρες συναντάται αυτή η παροχή και αφορά τόσο σε παραδοσιακούς χώρους εστίασης αλλά και ατόμων που μαγειρεύουν για τρίτους στο σπίτι τους. Το Food Harbor είναι ενδεικτικά μία εφαρμογή στην οποία μοιράζεται το περισσευούμενο φαγητό από εστιατόρια σε κοινωνικά υποστηριζόμενες οικογένειες στην Ελλάδα.

Παρακάτω παρατίθενται ένας ενδεικτικός πίνακας στον οποίο φαίνεται πως οι πιο σημαντικοί τομείς στην οικονομία διαμοιρασμού είναι η κινητικότητα & οι μεταφορές (π.χ. Uber), οι χώροι (π.χ. Airbnb, Homeaway κλπ), οι δεξιότητες / ταλέντο (π.χ. TaskRabbit), η χρηματοδότηση (π.χ. gofundme), η υγεία (π.χ. Cohealo), οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, τα γενικά αγαθά, το φαγητό (π.χ. efood), και τέλος η μόρφωση (π.χ. sharing academy). Αντιστοίχως σε κάθε τομέα διακρίνονται ενδεικτικά οι πιο γνωστές πλατφόρμες χρήσης του κάθε τομέα οικονομίας διαμοιρασμού.

Εικόνα 2: Οι πιο σημαντικοί τομείς στην Οικονομία Διαμοιρασμού

Πηγή: World Economic Forum, Ανάλυση ΕΥ

2.4 Βραχυπρόθεσμη ενοικίαση ακινήτων

2.4.1 Η περίπτωση Airbnb

Η πολυσυζητημένη πλατφόρμα Airbnb (Air Bed and Breakfast) προέκυψε το 2007 όταν δύο χρεωμένοι συμφοιτητές αποφάσισαν να νοικιάσουν τα τρία φουσκωτά στρώματα που διέθεταν για να φιλοξενήσουν ταξιδιώτες λόγω μιας μεγάλης συναυλίας που θα λάμβανε χώρα στην πόλη τους και με αυτόν τον τρόπο θα εξοικονομούσαν κάποια χρήματα. Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι αυτή η ιδέα προέκυψε στους νέους φοιτητές επηρεαζόμενοι από την φιλοσοφία της σελίδας "couchsurfing" η οποία προϋπήρχε και καλούσε τους ενδιαφερόμενους να μοιραστούν τον καναπέ τους με ταξιδιώτες. Εν συνεχεία, οι δυο φίλοι τύπωσαν πληροφορίες της «εταιρίας» τους σε 1.000 συλλεκτικά κουτιά δημητριακών, συνοδευόμενα από τα πρόσωπα των δύο υποψηφίων για το χρίσμα, του Barak Obama και του John McCain. Παρόλο που η ιδέα αυτή ήταν πρωτοποριακή, βρήκε πολλές κλειστές πόρτες επενδυτών, όμως η επιμονή και οι συνεχείς προσπάθειες των δύο φίλων τελικά απέδωσαν και το 2015 ένας από τους δύο ιδρυτής της Airbnb ανακηρύχθηκε από το περιοδικό TIMES ως ένα από τα άτομα με την μεγαλύτερη επιρροή παγκοσμίως. (Πρωτοπαπαδάκης, Ι. 2019)

Εικόνα 3: Πως ξεκίνησε η εταιρία Airbnb

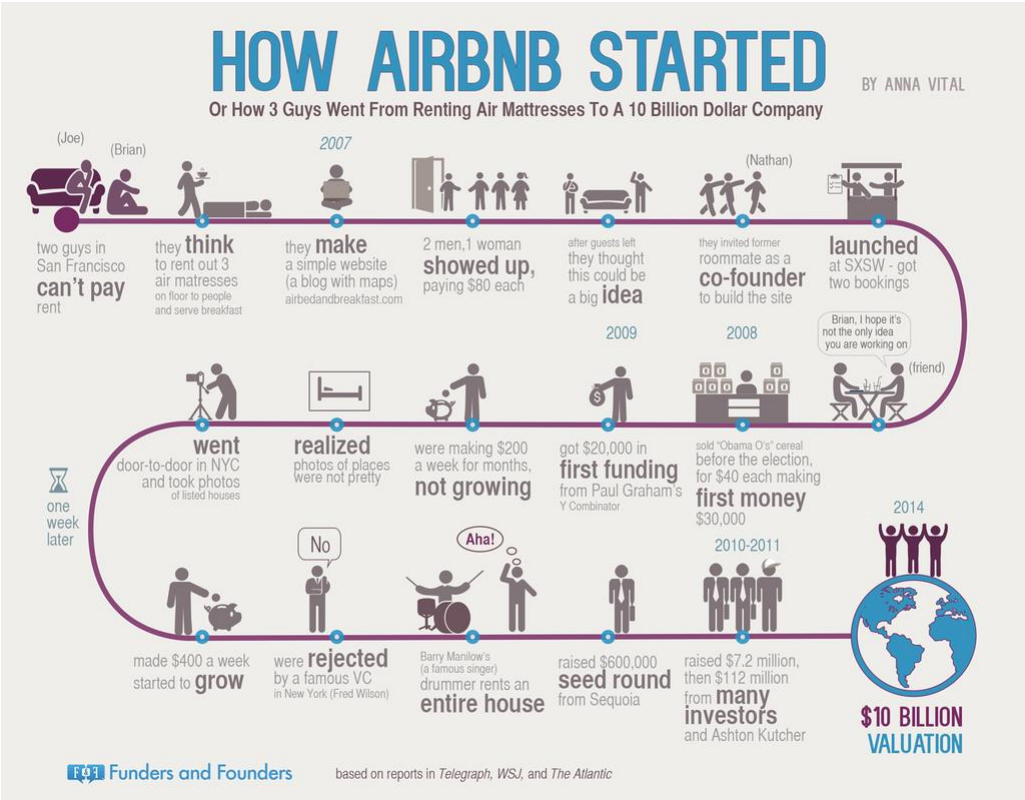

Πηγή: adioma

Εν κατακλείδι, 3 φουσκωτά στρώματα έχουν πια γίνει, λόγω ανταγωνισμού και εξέλιξης, ενοικιαζόμενες κατοικίες 3 αστέρων που νοικιάζονται στην Ελλάδα αλλά και σε όλο τον κόσμο σε χαμηλές, για τις παροχές, τιμές.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως η εταιρία Airbnb είναι άκρως κερδοφόρα γιατί αυτό είναι μονόδρομος. Πρόκειται για μία πλατφόρμα εκμετάλλευσης ακινήτων σε όλο τον κόσμο, χωρίς να τα έχει στην ιδιοκτησία της, να τα συντηρεί και να πληρώνει τα πάγια έξοδα τους. Το μόνο μέλημα της είναι η καλή λειτουργία και συντήρηση της υποδομής της πλατφόρμας και η συνεχής διαχείριση των δεδομένων της σε παγκόσμιο επίπεδο.

2.4.2 Πως λειτουργεί

Για μία συναλλαγή στην πλατφόρμα www.airbnb.com απαιτούνται δύο μέρη, ο ιδιοκτήτης και ο ενοικιαστής. Και οι δύο εγγράφονται στην ιστοσελίδα δωρεάν.

Αρχικά, ο ιδιοκτήτης κάθε καταλύματος μπορεί να ανεβάσει φωτογραφίες και πληροφορίες για το προς ενοικίαση ακίνητο που διαθέτει. Επιπλέον, μπορεί να προσφέρει και παραπάνω παροχές στον επισκέπτη όπως ξενάγηση. Σε αυτήν την περίπτωση το Airbnb λαμβάνει μία έξτρα προμήθεια της τάξης του 20%.

Ο ενοικιαστής αφού συμπληρώσει στην ιστοσελίδα τα κριτήρια του καταλύματος που θέλει να διαμείνει σε συγκεκριμένες ημερομηνίες, και δηλώσει τα τραπεζικά στοιχεία από τα οποία θα γίνει η πληρωμή μέσω της πλατφόρμας (μέσα σε 24 ώρες από την επιβεβαίωση άφιξης), κάνει την κράτηση. Ακολουθεί η επικοινωνία με τον ιδιοκτήτη (συνήθως δια μηνυμάτων μέσω της εφαρμογής) για τις λεπτομέρειες της άφιξης και τον τρόπο παραλαβής του κλειδιού.

Σε κάθε κράτηση ο ενοικιαστής χρεώνεται από την Airbnb με ποσοστό 6-12% (ανάλογα με τον χρόνο παραμονής) και ο ιδιοκτήτης με 3-5%. Σε περίπτωση ακύρωσης, η εταιρία διασφαλίζει την επιστροφή χρημάτων εφόσον έχει γίνει προπληρωμή.

Σημαντικό κομμάτι της όλης διαδικασίας είναι η κριτικές και αξιολογήσεις των δύο μελών. Οι ενοικιαστές μετά την αναχώρηση τους, αξιολογούν την εμπειρία που είχαν στο κατάλυμα που διέμειναν και από την μεριά τους οι ιδιοκτήτες αξιολογούν τον ενοικιαστή. Οι αξιολογήσεις μπορεί να λειτουργήσουν από μόνες τους αποτρεπτικά ή ενθαρρυντικά για μία κράτηση, ανεξάρτητα από τις παροχές του καταλύματος.

2.4.3 Κατηγορίες καταλυμάτων Airbnb

Με το μεγάλο πλήθος των καταλυμάτων που διαχειρίζεται η πλατφόρμα Airbnb, η εταιρία προέβη σε μία κατηγοριοποίηση κάποιων από αυτών, το Airbnb Plus, Airbnb Luxe, Hotel Tonight και το Airbnb for Work.

Airbnb Plus: «*Όλες οι ανέσεις του σπιτιού κι ακόμα περισσότερα*». Τα καταλύματα αυτά φέρουν την ένδειξη "Plus" και με τον όρο αυτό ο εν δυνάμει επισκέπτης αντιλαμβάνεται πως πρόκειται για ένα κατάλυμα με εξακριβωμένη υψηλή ποιότητα. Πιο συγκεκριμένα, το κατάλυμα διαθέτει προσεγμένη διακόσμηση με ένα συγκεκριμένο σύνολο από παροχές όπως γρήγορο Wifi, πλήρως εξοπλισμένη κουζίνα, τηλεόραση με υποστήριξη Streaming κ.α.. Επιπλέον, τα καταλύματα Airbnb Plus είναι πλήρως λειτουργικά, καθαρά και καλοδιατηρημένα. (Airbnb, 2021)

Airbnb Luxe: Πρόκειται για καταλύματα – βίλλες όπου «*κάθε κατάλυμα είναι ένας προορισμός*». (Airbnb, 2021). Στην συγκεκριμένη κατηγορία υπάρχουν καταλύματα που έχουν σχεδιαστεί από ειδικούς, με πολυτελείς παροχές και υπηρεσίες από ειδικούς υπεύθυνους ταξιδιών. Στην κατηγορία αυτή έχουν ενταχθεί και τα καταλύματα Luxury Retreats που αφορά σε πολυτελής βίλλες.

Hotel Tonight: Πρόκειται για καταλύματα που προσφέρουν προσφορές της τελευταίας στιγμής για κάθε περίσταση, και μπορεί να αφορά καταλύματα όλων των κατηγοριών. (Airbnb, 2021)

Airbnb for Work: «*Νιώστε σαν στο σπίτι σας, όπου κι αν σας πηγαίνει η δουλειά».* Πρόκειται για καταλύματα και μπουτίκ ξενοδοχεία με κριτικές 5 αστέρων από άλλα άτομα που ταξιδεύουν για επαγγελματικούς χώρους. Εδώ παρέχονται επαρκώς λειτουργίες και ανέσεις ενός σπιτιού μαζί με χώρους σχεδιασμένους για την δημιουργικότητα και την συνεργασία της δουλειάς. (Airbnb, 2021)

2.4.4 Επιπτώσεις στον ξενοδοχειακό κλάδο

Είναι γεγονός πως οι επαγγελματίες του τουρισμού στον τομέα της διαμονής επικρίνουν το φαινόμενο Airbnb καθώς κατά βάση θεωρείται ένας αθέμιτος και με μη

ισότιμους όρους ανταγωνιστής. Σαφώς και υπάρχει η απλή σκέψη πως μία κράτηση σε κατάλυμα Airbnb αντιστοιχεί σε μία κράτηση λιγότερη σε ένα κατάλυμα επαγγελματία διανομής. Όμως στην πραγματικότητα, σύμφωνα με έναν αριθμό ξεχωριστών ερευνών, αποδεικνύεται πως η Airbnb παρόλο που δραστηριοποιείται στον χώρο της διαμονής, δεν ανταγωνίζεται τους επαγγελματίες του τουρισμού αλλά λειτουργεί συμπληρωματικά ενεργοποιώντας διαφορετικό τύπο ταξιδιωτών ή άτομα που σε άλλη περίπτωση δεν θα ταξίδευαν. Άρα η παραδοχή πως «*η Airbnb είναι κακή για τα ξενοδοχεία αλλά, καλή για τον τουρισμό*» (Volgger et al, 2016) δεν είναι απόλυτα αληθής. Η ίδια εταιρία Airbnb ισχυρίστηκε το ακριβώς ίδιο με το επιχείρημα, πως το 70% των ιδιοκτησιών που διαχειρίζεται βρίσκονται σε περιοχές όπου δεν υπάρχουν επαγγελματίες διανομής (ξενοδοχεία, πανσιόν, κ.α.). (Byers, et al 2017).

Πιο αναλυτικά, μία έρευνα της εταιρίας STR Global το 2017 που διεξήχθη σε 13 χώρες έδειξε πως η δραστηριοποίηση της Airbnb δεν επηρεάζει τις ξενοδοχειακές κρατήσεις. Επιπλέον, οι αποδόσεις των ξενοδοχείων παγκοσμίως λειτούργησαν και αυτές αυξητικά το διάστημα 2015-2017. Πιο συγκεκριμένα η έρευνα έδειξε για το έτος 2017 αύξηση της τάξης του 13,4 για την Αφρική, 10% για τον Καναδά, 6,4% για την Λατινική Αμερική, 5,6% για την Ευρώπη, 3,5% για την Ασία, 3% για τις ΗΠΑ και μείωση 5,6% για την Μέση Ανατολή.

Παρά την αυξανόμενη πορεία της συγκεκριμένης πλατφόρμας, οι ενδείξεις παραμένουν οι ίδιες καθώς και οι Byers, J. et al. (2016) που εξέτασαν τη σχέση μεταξύ των καταχωρίσεων Airbnb και των εσόδων των ξενοδοχείων στο Τέξας συμπέραναν πως τα ξενοδοχειακά έσοδα την περίοδο 2009-2015 δεν είχαν ιδιαίτερη μεταβολή. Πιο συγκεκριμένα, μία αύξηση κατά 10% σε καταλύματα Airbnb αντιστοιχεί σε μείωση 0,37% ξενοδοχειακών εσόδων. Κάτι αντίστοιχο συνέβη κα σε παρόμοια έρευνα των Liang *et al.* (2018) καθώς και Kim and Lee (2017) στην Νότιο Κορέα, όπου και εκεί μία αύξηση κατά 10% σε καταλύματα Airbnb αντιστοιχεί σε μείωση 0,13% ξενοδοχειακών εσόδων.

Η έρευνα των Coyle and Yeung (2016) σε 14 ευρωπαϊκές πόλεις, κατέληξε πως αν και είναι ευρέως παραδεκτό πως η Airbnb έχει αρνητικές επιπτώσεις στον ξενοδοχειακό κλάδο, ωστόσο «*η δραστηριότητα της Airbnb ίσως να μην είναι τόσο επιβλαβής για τα ξενοδοχεία όσο υποστηρίζεται*» (Coyle and Yeung, 2016). Η συγκεκριμένη έρευνα έδειξε σχεδόν μηδαμινή επίπτωση στην ξενοδοχειακή πληρότητα αλλά, έδειξε να επιδρά στα ξενοδοχειακά έσοδα. Αυτό οφείλεται κυρίως στην μείωση

του κόστους ανά διανυκτέρευση, κάτι που επιβεβαιώνει την δήλωση των Byers *et al*. (2017), πως «*οι μεγαλύτερες επιπτώσεις αφορούν τα ξενοδοχεία χαμηλών κατηγοριών*».

Συμπερασματικά, και σε βάθος βιβλιογραφικής ανασκόπησης, προ πανδημίας, η ύπαρξη των καταλυμάτων Airbnb επηρεάζουν από καθόλου έως ελάχιστα την πληρότητα των ξενοδοχειακών μονάδων.

3 – Η Πανδημία Covid-19 και οι επιπτώσεις της

3.1 Η Πανδημία Covid-19

Τον Δεκέμβριο του 2019 στην περιοχή Wuhan στην Κίνα, ανιχνεύεται στην περιοχή ένας ιός του οποίου η πηγή αμφισβητείται και η μεγάλη μετάδοση του έχει αποβεί εξαιρετικά θανάσιμη σε όλον τον κόσμο. Ο ιός εξαπλώνεται εξαιρετικά γρήγορα και στις 11 Μαρτίου 2020, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας διακήρυξε τον Covid-19 ως πανδημία. Τον ίδιο μήνα ο ιός έχει φτάσει για τα καλά στην Ελλάδα με αποτέλεσμα η χώρα να μπαίνει σε προληπτικό lock down με μεγάλες οικονομικές απώλειες προκειμένου να διασφαλιστεί ο κόσμος με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και να σωθούν ανθρώπινες ζωές. Αργότερα ακολουθούν σειρές lock down ανά περιοχές στην Ελλάδα με αποτέλεσμα να δοκιμάζονται τα όρια σε διάφορους τομείς σε ατομικό και επιχειρηματικό επίπεδο.

Σήμερα, έναν χρόνο περίπου μετά, ο ιός έχει εξαπλωθεί σε 186 χώρες και οι θάνατοι παγκοσμίως ξεπερνούν τους 2.871.498. Για την Ελλάδα, σύμφωνα με δημοσίευμα του in.gr (2021) οι θάνατοι ανέρχονται στους 8.453 (06/04/2021) και το σύνολο των κρουσμάτων στα 277.277.

Παρόλο τον ερευνητικό οργασμό προς την εύρεση της θεραπείας του «αόρατου εχθρού», στα τέλη του 2020 είχε βρεθεί, δοκιμαστεί και ήταν έτοιμο να παραχθεί και να διανεμηθεί στον κόσμο το σωτήριο εμβόλιο κατά του κορονοϊού από τέσσερις εταιρίες (Astrazeneca, Pfizer, Moderna και Johnson). Στην Ελλάδα οι εμβολισμοί ξεκίνησαν στις 05/02/2021 και μέχρι σήμερα (06/04/2021) έχουν εμβολιαστεί 1.222.692 άτομα τουλάχιστον με την 1η δόση. (Ελληνική Κυβέρνηση – Εθνική Εκστρατεία Εμβολιασμού, 2021)

3.1.1 Εντατικοποίηση της ψηφιοποίησης

Τους πρώτους μήνες του 2020 άλλαξε άρδην η ζωή όλων των ανθρώπων παγκοσμίως τόσο σε προσωπικό όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο. Οι αλλαγές που σημειώθηκαν χαρακτηρίστηκαν «τεκτονικές» και είναι σχεδόν σίγουρο πως οι ζωές όλων μετά την πανδημία θα είναι διαφορετικός καθώς εκτός της αλλαγής του τρόπου που ψωνίζουμε, εργαζόμαστε και επικοινωνούμε, άλλαξε και ο τρόπος που ζούμε. Με λίγα λόγια βρισκόμαστε στην έναρξη μιας Νέας Εποχής (New Era).

Σε πρώτη ανάλυση, επισπεύτηκαν ηλεκτρονικές διαδικασίες που είχαν προαναγγελθεί πολιτικά στην Ελλάδα χρόνια πριν. Ενεργοποιήθηκαν και κυρίως χρησιμοποιήθηκαν κρατικές ηλεκτρονικές υπηρεσίες προς τον πολίτη μέσω του gov.gr, ενεργοποιήθηκε η ηλεκτρονική συνταγογράφηση, εφαρμόστηκε το μοντέλο της τηλεργασίας που ειδικά στην Ελλάδα έχαιρε χαμηλής αποδοχής και τέλος το ηλεκτρονικό εμπόριο γνώρισε μεγάλες δόξες και μαζί με αυτό οι τράπεζες αναβάθμισαν το μοντέλο των ασφαλών συναλλαγών.

Το ψηφιακό άλμα άγγιξε τις περισσότερες επιχειρήσεις καθώς το ηλεκτρονικό εμπόριο σε κάποιες περιπτώσεις ήταν ο μονόδρομος της επιβίωσης. Πέραν αυτού όμως, οι εταιρίες επαναξιολόγησαν την λειτουργία τους και επιτάχυναν τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους σε τομείς όπως η εξυπηρέτηση του πελάτη, η εμπορία, το ανθρώπινο δυναμικό και τις συναλλαγές. Αναγκαστικά έτσι και ο καταναλωτής προσαρμόστηκε ανάλογα πέραν των αναχρονιστικών αντιλήψεων.

Συμπερασματικά, οι επιχειρήσεις στο σύνολο τους (ακόμα και οι παραδοσιακοί κλάδοι) θα πρέπει να επανασχεδιάσουν την στρατηγική τους εντάσσοντας τον ψηφιακό μετασχηματισμό, να διευρύνουν το target group τους καθώς ένα νέο κύμα καταναλωτών εισήλθε στο ηλεκτρονικό εμπόριο (αυτοί που κάνουν για πρώτη φορά e-commerce), να κάνουν χρήση των νέων τεχνολογιών (chat bots, logistics, AL, και φυσικά ψηφιοποίηση) που παρέχονται και διευρύνονται κατά πληθώρα παγκοσμίως.

3.1.2 Σημαντικές αλλαγές στις επιχειρήσεις

Τους τελευταίους 12 μήνες κάποιοι επιχειρηματικοί τομείς επηρεάστηκαν λιγότερο από τους άλλους καθώς έκαναν χρήση ψηφιακών μεθόδων και επιβίωσαν με τον καλύτερο τρόπο στα νέα δεδομένα.

Τα σουπερ μάρκετ, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του Ινστιτούτου Έρευνας Λιανεμπορίου Καταναλωτικών Αγαθών (ΙΕΛΚΑ, 2020) και την ετήσια έκθεση της εταιρίας μελετών και αναλύσεων Convert Group, στην Ελλάδα το 2020 σημείωσε ρεκόρ τζίρου (163 εκ. ευρώ, έναντι των 46,7 το 2019) και ρεκόρ ρυθμού ανάπτυξης ηλεκτρονικού εμπορίου της τάξης του 262% σε σχέση με το 2019.

Οι υπηρεσίες Courier και Delivery, έγιναν εν μέσω πανδημίας, μία σχεδόν καθημερινή συνήθεια - αναγκαιότητα πολλών ελλήνων. Και εδώ οι εφαρμογές e-food και delivery.gr γνώρισαν σπουδαίους ρυθμούς ανάπτυξης. Όσον αφορά στις υπηρεσίες ταχυμεταφορών (Courier), η πανδημία ανέδειξε μεγάλες ελλείψεις σε υποδομές,

προσωπικό και συστήματα διαχείρισης. Οι ρυθμοί ανάπτυξης παραδόσεων αυξήθηκαν κατά 800% και πολλές από τις πιο γνωστές εταιρίες δήλωσαν αδυναμία παραδόσεων την περίοδο των Χριστουγέννων. (Γιαννάτος, Σ., 2021).

Οι τραπεζικές συναλλαγές ήταν από τις πιο βασικές και τρανταχτές αλλαγές που έγιναν στην πανδημία, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας και της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, οι συναλλαγές πλέον κατά 90%-95% γίνονται ηλεκτρονικά. Αξίζει φυσικά να σημειωθεί πως οι χρήστες mobile banking αυξήθηκαν κατά 61,6% και μας δίνουν την βεβαιότητα πως το κινητό είναι πια ο νέος μας τραπεζικός γκισέ. (Γιαννάτος, Σ., 2021).

Η ψηφιακή κατ' οίκον ψυχαγωγία (συνδρομητική τηλεόραση και οι νέες υπηρεσίες Streaming) (Nova, Cosmote TV, Vodafone TV, Wind Vision, Netflix, Apple TV, Amazon Prime, Ertflix ΣΚΑΙ, OPEN κλπ) γνώρισε και αυτή μεγάλες δόξες το 2020 καθώς ο εγκλεισμός, η κοινωνική αποστασιοποίηση και η αποχή των μαθητών από το σχολείο έγινε καθημερινή συνήθεια. Βάσει στοιχείων της ανάλυσης Strategy Analytics, οι ελληνικές συνδρομητικές πλατφόρμες είχαν το 2020 περίπου 1.1 εκατ. συνδρομητές και οι ξένες περί τους 0.8 εκατ.. (Γιαννάτος, Σ., 2021).

Οι δημόσιες ηλεκτρονικές υπηρεσίες (e-gov) ήταν μία από τις ανακουφιστικές αλλαγές που επέφερε η πανδημία, καθώς με τις 820 ηλεκτρονικές υπηρεσίες που προσφέρει σήμερα, μειώθηκε η γραφειοκρατία, οι μετακινήσεις, ο χρόνος εξυπηρέτησης (ώρες αναμονής) και ο φόρτος εργασίας των αρμόδιων υπαλλήλων. Αξίζει να σημειωθεί πως μέχρι στιγμής έχουν ήδη εκδοθεί 2,9 εκατ. έγγραφα με τον ψηφιακό τρόπο. Επιπλέον η άυλη συνταγογράφηση εν μέσω πανδημίας ήταν ένα πρωτοφανές ρεκόρ υλοποίησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. (Γιαννάτος, Σ., 2021).

Η τηλεργασία είχε μέχρι σχεδόν έναν χρόνο πριν μηδαμινής αποδοχής στην ελληνική εργασία. Τώρα τόσο ο ιδιωτικός όσο και ο δημόσιος τομέας, έχει νομοθετημένο το ποσοστό των εργαζομένων που δουλεύουν με φυσική παρουσία. Οι εφαρμογές Zoom, Microsoft Teams, Webex, Google Hangouts ή ακόμα και τα chat rooms των Facebook (messanger), Viber, WhatsUp κ.α., έγιναν βασικό εργαλείο τηλεργασίας. (Γιαννάτος, Σ., 2021).

Τέλος, η τηλεκπαίδευση ήταν ένα από τα νέα δεδομένα που έπρεπε γονείς και μαθητές/φοιτητές να προσαρμοστούν σε χρόνο μηδέν. Τα νέα δεδομένα της πανδημίας είχαν σταματήσει καθολικά την εκπαίδευση στην Ελλάδα με αποτέλεσμα όταν ξεκίνησε η μέθοδος της εξ' αποστάσεων εκπαίδευσης να μην υπάρχει κανένας χρόνος

καθυστέρησης και απώλειας περεταίρω μαθησιακού χρόνου όλων των βαθμίδων. (Γιαννάτος, Σ., 2021).

3.1.3 Οι επιπτώσεις της πανδημίας στην οικονομία

Η Ελλάδα λίγο πριν το ξέσπασμα της πανδημίας, είχε μόλις βγει από τα μνημόνια της δεκαετούς οικονομικής κρίσης και έκανε τα πρώτα της δειλά βήματα. Όλα τα σημάδια ήταν ενθαρρυντικά για την σταδιακή επιστροφή στην οικονομική κανονικότητα. Σύμφωνα με μία πρόσφατη μελέτη της pwc (2021), τα δημοσιονομικά μας μεγέθη ήταν πιο θετικά όταν ξεκίνησε η πανδημία σε σχέση με το 2009 όπου ξεκίνησε η περίοδος της οικονομικής κρίσης. Ενδεικτικά αναφέρεται πως το ΑΕΠ στην οικονομική κρίση ήταν 175,2 δισεκ. ευρώ, ενώ πριν την πανδημία έφτανε τα 183,6 δισεκ. ευρώ. Η ανεργία έφτανε το 27,5% το 2009 και στις αρχές του 2020 το 17,3%.

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτης της Grant Thorton (2020) και όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα, το ΑΕΠ είχε μία ανοδική πορεία καθώς το 2018 ήταν στα 184,71 δις €, το 2019 στα 187,46 δις € και είχε προβλεφτεί πως το 2020 θα έφτανε στα 191,96 δις ευρώ και το 2021 στα 196,75 δις ευρώ. Όλη αυτή η πορεία όμως ανακόπηκε με τον απρόσμενο παράγοντα της πανδημίας του κορονοϊού ο οποίος είχε μείωση του ΑΕΠ το 2020 της τάξης του 8,5% με την τιμή να φτάνει στα 171,52 δις € και να εκτιμάται αισιόδοξα πως το 2021 θα ανέβει στα 180,10 δις €, ποσό ΑΕΠ που είχε η χώρα μας το 2017 μέσω οικονομικής κρίσης.

Εικόνα 4: Εκτίμηση Επίδρασης ΑΕΠ

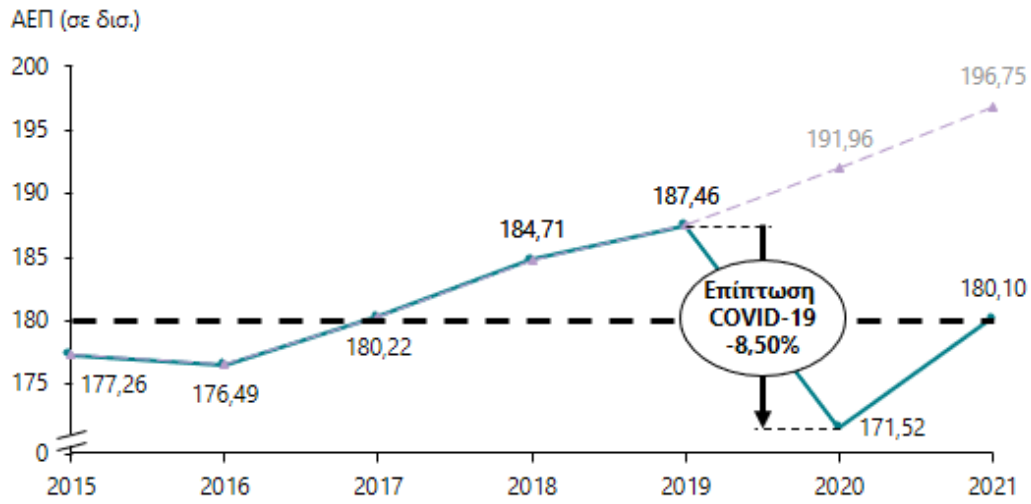

Πηγή:Grant Thorton –Μελέτη Επίδρασης Covid-19 στις Ελληνικές Επιχειρήσεις & την Ελληνική Οικονομία,

Δύο μεγάλοι τομείς που επλήγησαν το τελευταίο έτος ήταν ο τουρισμός και η εστίαση, τομείς που στηρίζεται πολύ η ελληνική οικονομία. Βασική απαίτηση της βιωσιμότητας πολλών επιχειρήσεων ήταν ο τεχνολογικός και ψηφιακός τρόπος λειτουργίας άμεσα. Δυστυχώς όμως πολλές ήταν οι επιχειρήσεις που δεν πρόλαβαν να προσαρμοστούν και χάθηκαν μέσα σε ένα χρόνο. Επίσης, η εσωστρέφεια και η χαμηλή παραγωγικότητα λειτούργησαν εξίσου αρνητικά.

Σε σχέση με το γενικό πλαίσιο όλων των χωρών, η Ελλάδα λειτούργησε με σχετικά γρήγορα αντανακλαστικά και επίσπευσε την ψηφιοποίηση καίριων λειτουργιών και της αντιμετώπισης της υγειονομικής κρίσης. Παράλληλα, αρκετές επιχειρήσεις πέραν της κρατικής στήριξης δώσανε μεγάλο βάρος στο ηλεκτρονικό εμπόριο και σε άλλες ψηφιακές λύσεις διατηρώντας τες από ζωντανές έως και κερδοφόρες. Σε βάθος εννιαμήνου, η οικονομία της Ευρωζώνης έφτανε το 9,2% ενώ η ελληνική οικονομία το 8,5%, και την ίδια στιγμή ισχυρές οικονομίες ευρωπαϊκών χωρών βίωναν βαθύτερη κρίση.

Εικόνα 5: Μεταβολή ΑΕΠ 1ου εννιαμήνου σε ετήσια βάση Ευρωπαϊκών Χωρών

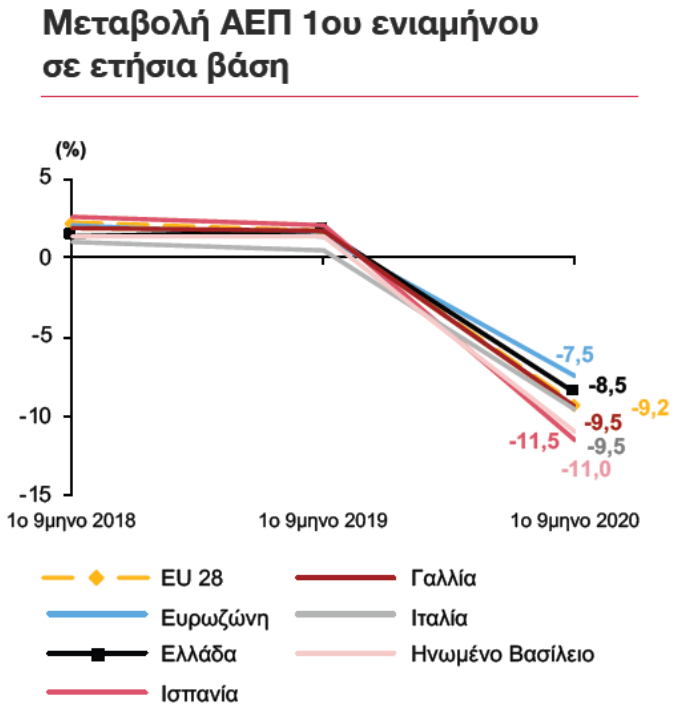

Πηγή: pwc- Greece Covid Report

Βάσει στοιχείων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου – Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ΕΕ τον Ιούλιο του 2020 ενεργοποίησε το ταμείο ανάκαμψης προκειμένου να μετριαστούν οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας, δεσμεύοντας 750 δις ευρώ. Επιπλέον δεσμεύτηκαν κονδύλια της τάξης των 540 δις ευρώ για τους εργαζόμενους και τις επιχειρήσεις, και συνυπολογίζοντας και το προϋπολογισμό για την περίοδο 2021-

2027, τα μέτρα για την ανάκαμψη της ΕΕ από την πανδημία του κορονοϊού ανέρχονται σε 2.364,3 δις ευρώ. Τα διαθέσιμα στοιχεία που έχουμε σήμερα για την κατανομή αυτού του ποσού στις 18 ευρωπαϊκές χώρες περιορίζονται μόνο για το συνολικό ποσό των 90,3 δις ευρώ και που αφορά την προσωρινή στήριξη για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας (SURE). Από το ανωτέρω ποσό στην Ελλάδα σύμφωνα με την σχετική εκτελεστική απόφαση, αντιστοιχούν μόλις τα 2,7 δις ευρώ.

Ένα άλλο θετικό που διαδραματίστηκε, ήταν η εξασφάλιση χρηματοδότησης από τις διεθνείς αγορές ύψους 12 δισεκατομμυρίων ευρώ, εν μέσω πανδημίας, με επιτόκιο 1,7%. Η εμπιστοσύνη των αγορών στην Ελλάδα έχει αποκατασταθεί και αυτό ενισχύει την εικόνα της παγκοσμίως και δίνει νέες προοπτικές. Αυτή η θετική πορεία προ πανδημίας και η ενίσχυση βασικών οικονομικών κλάδων εν μέσω πανδημίας, ενισχύει την Ελλάδα διεθνώς και η διεθνής κατάταξη της από το International Institute for management Development (IMD) της δίνει την παρακάτω θέση όσον αφορά την Ανταγωνιστικότητα, τον Ψηφιακό Εκσυγχρονισμό και το Πλαίσιο έναρξης επιχειρήσεων.

Εικόνα 6: Διεθνής Κατάταξη του IMD

Πηγή: pwc- Greece Covid Report

Ωστόσο, βάσει της πρόσφατης έρευνας που διενήργησε το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (Θανόπουλος Γ, Γιακούλας, Δ., 2021) για την πανδημία, το 55,77% των ερωτηθέντων θεώρησε ανεπαρκή τα οικονομικά μέτρα που έλαβε η ελληνική κυβέρνηση αλλά και εδώ θεωρείται πως η πανδημία λειτουργεί ως ψηφιακός επιταχυντής που όμως το 68%

πιστεύει πως αυτή η ψηφιοποίηση θα μειώσει τις θέσεις εργασίας. Το 54,15% θεωρεί πως οικονομικές επιπτώσεις θα ξεπεράσουν τα 2 χρόνια, ενώ το 59,8% θεωρεί πως εντέλει οι συνέπειες θα είναι θετικές. Όσον αφορά τον τουρισμό, περίπου το 76% απάντησε πως (μάλλον) δεν ήταν ασφαλής ο τρόπος που άνοιξε το καλοκαίρι η τουριστική κίνηση, κάτι που πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψιν από τα αρμόδια όργανα του τουρισμού.

3.1.3.1 *Οι οικονομικές επιπτώσεις των επιχειρήσεων*

Σύμφωνα με την μελέτη επίδρασης του Covid-19 στις Ελληνικές Επιχειρήσεις & την Ελληνική Οικονομία του Grand Thorton (2020), οι κλάδοι που επλήγησαν περισσότερο από την πανδημία, ήταν οι υπηρεσίες καταλύματος και εστίασης, η εκπαίδευση και η ψυχαγωγία. Στην ίδια μελέτη σε σύνολο επιχειρήσεων που παράγουν εργασίες ποσού 32,9 δισεκατομμύρια ευρώ, διέκοψαν την λειτουργία τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι αυτές οι επιχειρήσεις απασχολούσαν 1.1 εκατομμύρια εργαζομένους. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ μόνο το 1,6% αυτών των επιχειρήσεων διενεργούσε ηλεκτρονικές συναλλαγές.

Εικόνα 7: Εταιρίες με τις μεγαλύτερες επενδύσεις το 1ο εξάμηνο 2020

Θέση	Όνομα εταιρείας	Αγορές παγίων (σε € δισ.)
1	ΟΜΙΛΟΣ Ο.Τ.Ε.	317,5
2	ΟΜΙΛΟΣ Δ.Ε.Η.	197,7
3	ΟΜΙΛΟΣ ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ	126,0
4	ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε.	98,6
5	ΟΜΙΛΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ	78,6
6	ΟΜΙΛΟΣ ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ	76,7
7	ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Β.Ε.Τ.Ε.	69,6
8	ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ	60,6
9	ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ	59,5
10	ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ Α.Ε.	59,5

Πηγή: PWC- Οι επιπτώσεις της πανδημίας στις ελληνικές επιχειρήσεις

Βάσει στοιχείων που δημοσιοποίησε η PWC (Μυλωνάκη, 2021) μέσω της έρευνας «Οι επιπτώσεις της πανδημίας στις ελληνικές επιχειρήσεις», στο σύνολο του δείγματος της έρευνας, η πανδημία μείωσε τα έσοδα των επιχειρήσεων κατά 21,4%, ενώ η περιορισμένη δραστηριότητα τους, παρόλα τα μέτρα ενίσχυσης της κυβέρνησης το 1ο εξάμηνο του 2020 το EBITDA έδειξε πτώση της τάξης του 37,2%. Παράλληλα, το διάστημα της πανδημίας, υπάρχει μία σημαντική επιφυλακτικότητα κατά την οποία οι εταιρίες δεν προέβησαν σε νέες επενδύσεις. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ίδιας έρευνας, το 78% των επενδύσεων το 1ο εξάμηνο του 2020 έγινε μόνο από 10 εταιρίες όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα.

3.1.3.2 *Ανεργία*

Σύμφωνα λοιπόν με τα στοιχεία του ΟΑΕΔ (ΟΑΕΔ- Στατιστικά στοιχεία, 2021), τον Ιανουάριο του 2020 οι εγγεγραμμένοι στα μητρώα του οργανισμού έφτασαν τους 1.138.791, ενώ ένα χρόνο μετά, δηλαδή τον Ιανουάριο του 2021 οι εγγεγραμμένοι ήταν μόλις 1.171.617, δηλαδή υπήρξε μία μεταβολή της τάξης του 2,88%. Ποσοστό που φαντάζει πολύ μικρό για την κρίση της εποχής και τις κλειστές επιχειρήσεις. Σύμφωνα όμως με οδηγίες της Eurostat, οι υπάλληλοι που βρίσκονται σε αναστολή, εξακολουθούν να θεωρούνται εργαζόμενοι με αποτέλεσμα να μην προσμετρούνται στην ανεργία. (Θανόπουλος Γ. και Γιακούλας Δ., 2021). Σταθερά ανά τα έτη, ένα από τα βασικότερα θέματα που απασχολούν την ελληνική κυβέρνηση και κατ επέκταση την ελληνική οικονομία είναι τα ποσοστά της ανεργίας. Με αυτό τον δείκτη πολλοί αντιλαμβάνονται και την οικονομική κατάσταση μιας χώρας καθώς η ερμηνεία του έχει πολλές αναγνώσεις.

3.1.4 Οι επιπτώσεις της πανδημίας στην οικονομία Διαμοιρασμού

Το φαινόμενο της οικονομίας διαμοιρασμού, στο διάστημα της πανδημίας, δείχνει ανησυχητικές τάσεις όσον αφορά την βιωσιμότητα του, καθώς ένας σημαντικός αριθμός ανθρώπων έχασε τη δουλειά του, η αξία των εταιριών της οικονομίας διαμοιρασμού έπεσε, αρκετοί πάροχοι υπηρεσιών σταμάτησαν να εργάζονται και άλλοι τόσοι δέκτες υπηρεσιών μαζί με κυβερνήσεις επηρεάστηκαν, καθώς όλο αυτό ήταν μονόδρομος. (Hossain, M., 2021)

Έντονη ήταν η ανησυχία όλους αυτούς του μήνες παγκοσμίως. Ενδεικτικά, ακυρώθηκαν πολλές κρατήσεις μέσω της πλατφόρμας Airbnb ενώ την ίδια περίοδο,

μεγάλη πτώση είχε και η υπηρεσία της Uber. Πελάτες και πάροχοι ήταν αναστατωμένοι καθώς οι μεν έπρεπε να δικαιολογήσουν την ακύρωση τους και οι δε, δεν είχαν το περιθώριο της επιστροφής χρημάτων αλλά την πίστωση για μελλοντική χρήση. Βασικός λόγος σε όλο αυτό ήταν η ανάγκη βιωσιμότητας καθώς για πολλούς η επιχειρηματική τους δραστηριότητα μέσω της οικονομίας διαμοιρασμού ήταν η μόνη πηγή εσόδων. (Μυλωνάκη, Κ. 2021)

Οι ακυρώσεις κρατήσεων παντός τύπου, ήταν μία βασική κίνηση κατά το ξέσπασμα της πανδημίας. Μια έρευνα για το Newsy, διαπίστωσε ότι το 27% των ανθρώπων είναι λιγότερο πιθανό να χρησιμοποιήσουν την κοινή χρήση αυτοκινήτων μετά το Covid-19. Ενώ η AirDNA διαπίστωσε πτώση κατά 53% στις κρατήσεις Aibnb στις ΗΠΑ το διάστημα Φεβρουάριος – Απρίλιος 2020. Το Didi της Κίνας και το BlaBlaCar της Γαλλίας σημείωσαν τη μεγαλύτερη πτώση στις εβδομαδιαίες λήψεις εφαρμογών, κατά 75% και 65%, αντίστοιχα, μεταξύ 29 Ιανουαρίου 2019 και 7 Μαρτίου 2020. Οι κρατήσεις στο Πεκίνο έπεσαν στο 1655 την πρώτη εβδομάδα του Μαρτίου από 40.000 τη πρώτη εβδομάδα του Ιανουαρίου 2020. Οι ακυρώσεις της Airbnb έπληξαν πολλούς οικοδεσπότες και αγωνίστηκαν να καταλάβουν τι θα συνέβαινε με τις προμήθειες που είχε λάβει η Airbnb από τις κρατήσεις. Ένας σημαντικός αριθμός ταξιδιωτών έχουν επίσης χάσει κάποια χρήματα και έχουν χάσει ευκαιρίες να ταξιδέψουν αλλά τα μεγέθη σε σχέση με τους παρόχους υπηρεσιών οικονομίας διαμοιρασμού δεν είναι συγκρίσιμα. (Hossain, M., 2021)

Μία βασική και πλέον ζωτικής σημασίας επίπτωση ήταν η απώλεια θέσεων εργασίας και οι μειώσεις μισθών. Σύμφωνα με μία πρόσφατη μελέτη στις ΗΠΑ, η οικονομία διαμοιρασμού έχει δημιουργήσει περί τις 6,23 εκατομμύρια θέσεις εργασίας. Η Uber και η Airbnb μείωσαν το εργατικό δυναμικό τους κατά 14% (3.700 εργαζόμενοι) και 25% (1.900 εργαζόμενοι), αντίστοιχα. Η Lyft, αντίπαλος της Uber στις ΗΠΑ, μείωσε το εργατικό δυναμικό της κατά 1.000 υπαλλήλους (17%) και πρόσθεσε 288 άτομα.(Hossain, M., 2021). Αντίστοιχα αναμένεται να είναι τα μεγέθη σε όλους του επιχειρηματικούς κλάδους ανά τον δυτικό κόσμο.

Η κοινωνική απόσταση όπως ένα ή δύο μέτρα απόσταση από τον συνάνθρωπό μας, ήταν ένα μέτρο ασφαλείας που πάρθηκε σε όλο τον κόσμο και διαμόρφωσε διαφορετικά την κοινωνική ζωή. Πέραν τούτου όμως, κάποιοι πάροχοι υπηρεσιών ήταν αδύνατον να κρατήσουν αυτήν την απόσταση όπως οι οδηγοί με τους επιβάτες. Στην Κίνα, η τοπική πλατφόρμα ανταλλαγής επιβατών Didi εγκατέστησε αρχικά προστατευτικά πλαστικά φύλλα σε αυτοκίνητα για να χωρίσει τους οδηγούς και τους

επιβάτες. Η Uber, εν τω μεταξύ, κυκλοφορεί χαρακτηριστικά στην εφαρμογή της για να ελέγξει αν οι οδηγοί φορούν μάσκες πριν ξεκινήσουν ένα ταξίδι (Hossain, M., 2021)

Μεγάλο οικονομικό πλήγμα έχουν δεχθεί οι πάροχοι τέτοιων υπηρεσιών καθώς για πολλούς από αυτούς η δραστηριότητα αυτή είναι το μοναδικό τους εισόδημα. Οι περισσότερες οικονομικές επιχειρήσεις έχουν λάβει σε πολλές χώρες κάποια οικονομική βοήθεια. Οι πάροχοι όμως υπηρεσιών των ανωτέρω δραστηριοτήτων, δεν δικαιούνται κάποια κρατική οικονομική ενίσχυση. Οι εταιρείες της οικονομίας διαμοιρασμού, όπως η Uber και η Airbnb πιέζουν την κυβέρνηση των ΗΠΑ να εξασφαλίσουν επιδόματα ανεργίας για τους ανεξάρτητους εργολάβους και τους μοναδικούς ιδιοκτήτες τους. Επίσης, ο Διευθύνων Σύμβουλος της Uber έχει επικοινωνήσει με 10 μέλη του Κογκρέσου.

Μία κρίση σε κάθε περίπτωση γεννά αλλαγές και στις περισσότερες περιπτώσεις Ανά τα χρόνια, όποιος δεν προσαρμόζεται, χάνεται. Ενδεικτικά, έτσι γίνεται και με τους παρόχους διαμονής μέσω της βραχυπρόθεσμης μίσθωσης. Τώρα πια, μη βλέποντας φως στο τέλος του τούνελ της πανδημίας, έχουν στραφεί στους ενοικιαστές μακροπρόθεσμης μίσθωσης. (Hossain, M., 2021). Ανάλογοι αναπροσδιορισμοί στρατηγικών γεννιούνται σε πολλές υπηρεσίες οικονομίας διαμοιρασμού.

Ανά τα χρόνια, σε περιόδους κρίσεων, έχει φανεί πως η οικονομία πάντα ανακάμπτει και ξαναβρίσκει τους ρυθμούς της συμπορευόμενη με νέες τεχνολογίες και βιομηχανικές εξελίξεις. Το ίδιο μοτίβο αναμένεται να επαναληφθεί μετά την πανδημία που διανύουμε καθώς ήδη έχουν σημειωθεί σημαντικές αλλαγές όπως η τηλεργασία. (Vinod, P. and Sharma, D., 2021)

3.1.5 Οι επιπτώσεις της πανδημίας στην οικονομία του τουρισμού

Η Ελληνική οικονομία, χωρίς αμφιβολία, σχετίζεται σημαντικά από τις τουριστικές δραστηριότητες και μία σημαντική ανατροπή του αναμενόμενου εισερχόμενου τουρισμού προκάλεσε σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις.

Η μη αναμενόμενη πανδημία προκάλεσε το 2020 στον ελληνικό τουρισμό μία μείωση της τάξης των 3.5 έως 10.5 δισεκατομμυρίων ευρώ, σύμφωνα με δημοσίευση του Tourism Economics (Mariolis, T., et al., 2020). Στην Ελλάδα η συζήτηση για τον εσωτερικό ή τον διεθνή τουρισμό έπεσε στο τραπέζι από νωρίς. Τόσο γιατί η πανδημία ξέσπασε την Άνοιξη (2020) και ακολουθούσε το καλοκαίρι και ο σχεδιασμός των διακοπών, όσο γιατί ο τουρισμός είναι η βαριά βιομηχανία της Χώρας και μία από τις

σημαντικότερες πηγές εσόδων της, αγγίζοντας το 2019, σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, έσοδα 18.2 δισεκατομμυρίων ευρώ (Mariolis, T., *et al.,* 2020).

Ωστόσο, ένας από τους πιο ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς τομείς της ελληνικής οικονομίας, ο τουρισμός επλήγησε νωρίτερα και σε σημαντικό βαθμό από την πανδημία. Σύμφωνα με την μελέτη του ΙΤΕΠ (2020) τον Ιανουάριο 2021, μόνο το 60% των ελληνικών ξενοδοχείων τελικά λειτούργησαν το 2020, τον Σεπτέμβριο του 2020 η πληρότητα (21%) ήταν αντιστρόφως ανάλογη με την διαθεσιμότητα (79,2%) των δωματίων του Σεπτεμβρίου του 2019, και τελικά ο τζίρος των ξενοδοχείων μειώθηκε κατά 78%.

Βάσει στοιχείων που δημοσιοποίησε η PWC Ελλάδας (2020) μέσω της μελέτης: «Οι επιπτώσεις της πανδημίας στις ελληνικές επιχειρήσεις», οι τουριστικές εισπράξεις την περίοδο Ιανουάριο – Σεπτέμβριος 2020 είχαν πτώση της τάξης του 78% εν συγκρίσει με το αντίστοιχο διάστημα του 2019. Παράλληλα ο δανεισμός τους αυξήθηκε κατά 4%.

Από τα στοιχεία που υπάρχουν για τα έσοδα ανά διαθέσιμο δωμάτιο μόνο σε ελληνικά ξενοδοχεία, υπάρχει και εδώ μία μείωση της τάξης του 69,4% για το διάστημα Ιανουαρίου – Μαρτίου 2020 εν συγκρίσει με το ίδιο διάστημα του 2019. Επιπρόσθετα, για την περιοχή της Αθήνας, τα έσοδα/δωμάτιο μειώθηκαν κατά 32,5% την ίδια περίοδο. (ΕΒΕΑ,2020)

Σύμφωνα με την μελέτη του ΙΝΣΕΤΕ η Ελλάδα σε σχέση με τις ανταγωνιστικές χώρες (Ισπανία, Ιταλία, Γαλλία, Πορτογαλία) δύναται να βελτίωση την θέση της συγκριτικά και να ανακάμψει γρηγορότερα από ότι άλλες αγορές. Επιπλέον η μελλοντική ανάκαμψη του παγκόσμιου τουρισμού μετά την πανδημία, δεν θα είναι ισοκατανεμημένη τόσο γεωγραφικά όσο και μεταξύ των τουριστικών κλάδων. (Ίκκος, Α., και Ρασούλη, Γ., 2020)

3.1.6 Οι επιπτώσεις της πανδημίας στην βραχυπρόθεσμη ενοικίαση ακινήτων (Airbnb)

Η πανδημία Covid-19 έχει επηρεάσει αρνητικά και τον κλάδο της φιλοξενίας παγκοσμίως, αλλά και στη χώρα μας. Το μοντέλο βραχυπρόθεσμης μίσθωσης Airbnb, το οποίο είχε μέχρι πρότινος εξαιρετικά γρήγορους ρυθμούς ανάπτυξης, φρέναρε απότομα μαζί με όλο τον κλάδο της φιλοξενίας.

Η Airbnb Inc (2021) στην προσπάθεια της να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα αλλά και να μειώσει τις απώλειες, σύμφωνα με τα εσωτερικά της δεδομένα *από 18 Ιουνίου έως 30 Σεπτεμβρίου 2020,* προχώρησε στην δημιουργία «πρωτοκόλλου αυστηρού καθαρισμού» στο οποίο σχεδόν 1,5 εκατομμύριο καταχωρήσεις έχουν δεσμευτεί από τον Ιούνιο 2020. Όπως ήταν αναμενόμενο οι καταχωρήσεις αυτές έγιναν εξαιρετικά δημοφιλείς και φυσικά πιο εύπορες αφού δέχθηκαν τριπλάσιες κρατήσεις από ότι οι άλλες.

Βέβαια, τα οικονομικά στοιχεία ήταν συνολικά αρνητικά αλλά, όχι όσο πιστεύανε, σύμφωνα με δηλώσεις του Brian Chesky Συνιδρυτή, Πρόεδρο & Διευθύνων Σύμβουλος της Airbnb Inc, στις 25 Φεβρουαρίου 2021, μέσα στην μεγαλύτερη κρίση που έχει δεχθεί ποτέ η ταξιδιωτική βιομηχανία, η επιχείρησή Airbnb αποδείχθηκε ανθεκτική και το μοντέλο μπόρεσε να προσαρμοστεί. Επιπλέον δήλωσε: «*Στα βάθη της πανδημίας, έχουμε προβλέψει ότι τα έσοδα το 2020 θα μπορούσαν να είναι λιγότερο από το μισό του 2019. Ωστόσο, παραδώσαμε έσοδα 3,4 δισεκατομμυρίων δολαρίων για το έτος 2020, μειωμένα μόνο κατά 30% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Στο τέταρτο τρίμηνο, τα έσοδά μας ύψους 859 εκατομμυρίων δολαρίων μειώθηκαν μόνο κατά 22% σε ετήσια βάση παρά το δεύτερο κύμα περιπτώσεων COVID και εκτεταμένες κλειδαριές.*» και πρόσθεσε «*Το προσαρμοσμένο EBITDA μας το 2020 ήταν ελαφρώς καλύτερο από το 2019 και αυτό, παρά τα* ***έσοδα μειώθηκαν κατά 1,4 δισεκατομμύρια δολάρια.***» (Airbnb, Inc., 2021)

Σύμφωνα με μελέτη που εκπονήθηκε για λογαριασμό του ΕΒΕΑ (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών, 2020) από την Ernst & Young οι καταχωρήσεις καταλυμάτων στην Airbnb φαίνεται να μειώνονται αν υπολογιστεί ότι στο κέντρο της Αθήνας τον Μάιο του 2020 οι ενεργές αγγελίες βραχυπρόθεσμης μίσθωσης ακινήτων είχαν υποχωρήσει σε 9.900 από σχεδόν 10.330 (AirDNA). Η τάση αυτή να επανέρχεται σταδιακά η μακροχρόνια μίσθωση ακινήτων επιβεβαιώνεται από τα στοιχεία του spitogatos.gr που δείχνουν ότι το διάστημα Μάρτιος – Απρίλιος 2020 αυξήθηκαν σημαντικά οι αγγελίες μακροχρόνιας μίσθωσης ακινήτων (κυρίως επιπλωμένων) στην Αθήνα.

Στην ίδια μελέτη ενδιαφέρον αποτέλεσε και η εκτίμηση πως μετά την πανδημία το Airbnb *«θα αποκτήσει συγκριτικό πλεονέκτημα σε ό,τι αφορά την ασφάλεια, καθώς είναι πιο εύκολο κάποιος να τηρήσει τα μέτρα ασφάλειας σε ένα διαμέρισμα τύπου Airbnb, παρά σε ένα ξενοδοχείο.»* (ΕΒΕΑ, 2020).

4 - Μεθοδολογία

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα διπλωματική εργασία είναι η ποιοτική έρευνα κατά την οποία έγιναν 32 συνεντεύξεις και στο σύνολο τους οι συμμετέχοντες απάντησαν μόνοι τους στις ερωτήσεις. Οι συνεντεύξεις επικοινωνήθηκαν μέσω διαδικτύου, λόγω της πανδημίας και της μεγάλης γεωγραφικής διασποράς των συνεντευξιαζόμενων σε διάφορα μέρη όπως φαίνεται στην εικόνα παρακάτω.

Οι συνεντευξιαζόμενοι ήταν στο σύνολο τους τριάντα δύο (-32-) όλοι εν δυνάμει ταξιδιώτες και οι μισοί (-16-) επαγγελματίες του τουρισμού στον τομέα της διαμονής. Όλοι αποτελούν μέρος του κοινωνικού κύκλου της μελετήτριας που μεγάλο ποσοστό του οποίου αποκτήθηκε από την ενεργή απασχόληση της στην Τοπική Αυτοδιοίκηση στον τομέα του τουρισμού. Στο σύνολο τους όλοι αλλά και ειδικά οι επαγγελματίες του τουρισμού αναγνωρίζοντας την επικαιρότητα του θέματος, έδειξαν μεγάλη προθυμία να λάβουν μέρος στην έρευνα και εκδήλωσαν ενδιαφέρον για τα συμπεράσματα αυτής.

Οι συνεντεύξεις έλαβαν όλες χώρα τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο 2021, απαντήθηκαν γραπτώς από τους συνεντευξιαζόμενους και στάλθηκαν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ενώ παράλληλα τους δόθηκε επαρκής χρόνος.

Για τους επαγγελματίες του τουρισμού αξίζει να αναφερθεί πως έχει γίνει μία γεωγραφική διασπορά και αναλυτικά αφορά σε συνεντευξιαζόμενους που δραστηριοποιούνται στα παρακάτω μέρη:

- Δωδώνη (1 συνέντευξη)
    - Art Hotel Mirtali
- Ζαγόρι (2 συνεντεύξεις)
    - Hotel Ladias Monodendri
    - Μικρό Πάπιγκο 1700 Hotel & Spa
- Ιεράπετρα (1 συνέντευξη)
    - Tylissos Beach Hotel
- Ιωάννινα (5 συνεντεύξεις)
    - Archontariki Boutique Hotel,
    - Ellopia Point Hotel
    - Kamares Boutique Hotel & Spa,
    - Olympic Hotel,
    - The Lake Hotel

- Κέρκυρα (2 συνεντεύξεις)
    - Grecotel Corfu Imperial,
    - Mare Monte Resort
- Μάνη (Μεσσηνίας) (1 συνέντευξη)
    - Orion Residence
- Μέτσοβο (1 συνέντευξη)
    - Hotel Kassaros
- Πάργα (1 συνέντευξη)
    - Parga Olympic Hotel & Horizon Roof Garden Restaurant
- Πάφος (Κύπρου) (1 συνέντευξη)
    - Elysium Hotel
- Ροβιές (Έυβοιας) (1 συνέντευξη)
    - Ξενοδοχείο Αγνάντι

Εικόνα 8: Γεωγραφική διασπορά συμμετεχόντων επαγγελματιών τουρισμού

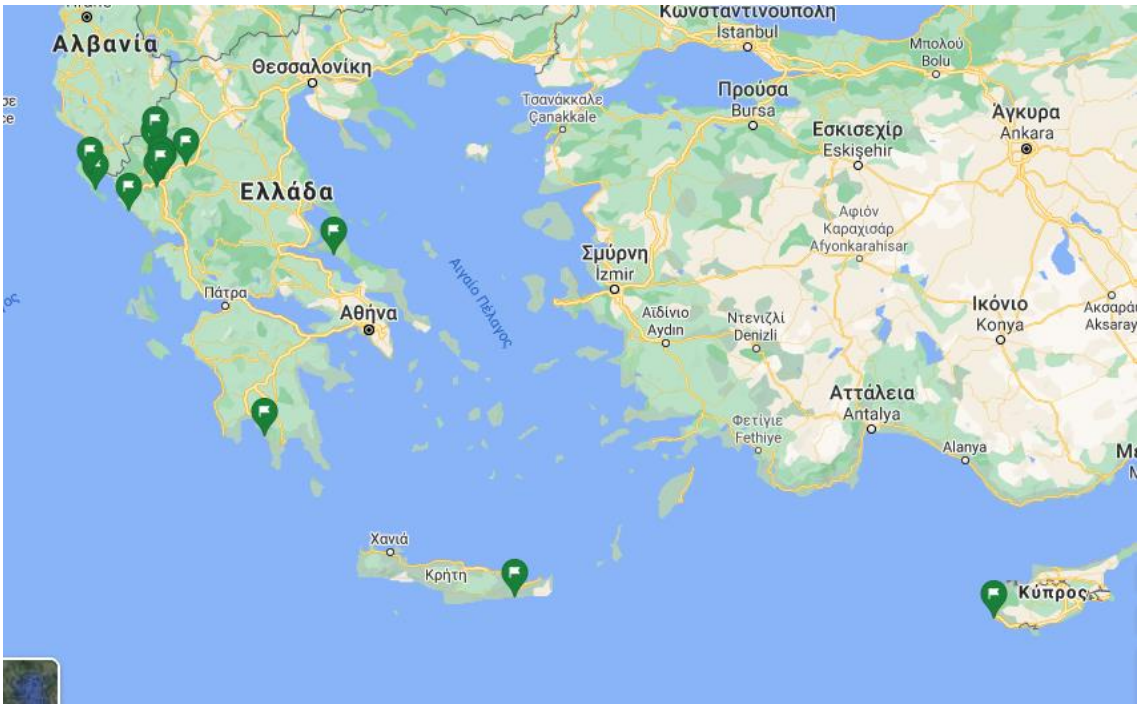

Πηγή: Google maps - επεξεργασία μελετήτριας

Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας προκειμένου να παραχθούν ποιοτικά δεδομένα ήταν οι πλήρως δομημένες (ατομικές) συνεντεύξεις όπου υπήρχαν προκαθορισμένες ερωτήσεις με προκαθορισμένη διατύπωση και σε προκαθορισμένη διάταξη (Colin R., 2007). Οι

συνεντευξιαζόμενοι απάντησαν σε συγκεκριμένες ερωτήσεις γνώμης και αξίας, κατά τις οποίες εκφράζονται γνώμες, στόχοι, εμπειρίες, προσδοκίες και προθέσεις (Patton, M. 2002). Βασικό ζητούμενο των συγκεκριμένων ερωτήσεων ήταν να μην είναι στο σύνολο τους μονολεκτικές οι τοποθετήσεις αλλά σε σημαντικό αριθμό αυτών να αιτιολογούνται. Καθώς για οικονομία χρόνου, προφανώς, του συνεντευξιαζόμενου θα υπήρχαν σε έναν βαθμό μονολεκτικές απαντήσεις, η συνέντευξη εμπλουτίστηκε με ερωτήσεις όπως «γιατί» (Openheim A., 2005) προκειμένου να δοθεί μεγαλύτερο βάθος στην τοποθέτηση

Τα πλεονεκτήματα είναι ότι λόγω της ηλεκτρονικής μορφής των συνεντεύξεων που έχουν απαντηθεί γραπτώς από τον κάθε συνεντευξιαζόμενο, όλο το υλικό είναι ήδη εγγεγραμμένο και σε ψηφιακή μορφή με αποτέλεσμα να μπορεί να μελετηθεί και να αξιολογηθεί πιο γρήγορα. Επιπλέον για τον ίδιο λόγω έγινε μία σημαντική οικονομία χρόνου που θα ήταν αναπόφευκτη σε μία κατ ιδίαν προφορική συνέντευξη. Σε γενικές γραμμές, η συνέντευξη σε αντίθεση με την παρατήρηση, μας δίνει την δυνατότητα να ρωτάμε ευθέως αυτό που θέλουμε αντί να μαντεύουμε και να εικάζουμε συμπεράσματα από συμπεριφορές.

Τα μειονεκτήματα είναι αρχικά ότι με αυτήν τη μορφή της συνέντευξης δεν μπορούσαν να γίνουν δευτερεύουσες ερωτήσεις που ίσως προέκυπταν κατά την διάδραση μιας προφορικής συνέντευξης. Και επιπλέον, λόγω των γραπτών απαντήσεων δεν μπόρεσαν να εκτιμηθούν ενδιαφέρουσες αποκρίσεις όπως σε μία πρόσωπο με πρόσωπο συνέντευξη.

Η συνέντευξη αφορούσε στις υπηρεσίες διαμονής τόσο για ξενοδοχειακές μονάδες όσο για καταλύματα Airbnb γενικά αλλά, και σε συνδυασμό με τον παράγοντα της πανδημίας του κορονοϊού που διανύουμε. Πιο συγκεκριμένα ρωτήθηκαν μέσω τεσσάρων ερωτήσεων οι γενικές συγκρίσεις ανάμεσα στα ανωτέρω δύο. Ακολούθησαν τρεις ερωτήσεις που αφορούσαν την σχέση της προτίμησης με την τοποθεσία ή την ανάπτυξη μιας περιοχής. Εν συνεχεία ακολούθησαν πέντε ερωτήσεις που αφορούσαν πιο συγκεκριμένα στις διαφορές ανάμεσα στις ανωτέρω δύο επιλογές όσον αφορά στο κοινό που απευθύνονται, στις ξενοδοχειακές κατηγορίες που ανταγωνίζονται τα καταλύματα Airbnb, στις ανταγωνιστικές στρατηγικές, και στην άποψη του συνεντευξιαζόμενου για τους επαγγελματίες που χρησιμοποιούν και οι ίδιοι επαγγελματικά την πλατφόρμα Airbnb. Τέλος, ακολουθούν οι τελευταίες πέντε ερωτήσεις που αποσκοπούν στην διαμόρφωση της τάσης που ακολουθεί για την τουριστική διαμονή εν μέσω και μετά την πανδημία Covid-19.

Για την ανάλυση των αποτελεσμάτων της παρούσας διπλωματικής εργασίας, κωδικοποιήθηκαν οι απαντήσεις που ήταν εύκολο να κατηγοριοποιηθούν και οι υπόλοιπες μόνο καταγράφηκαν. Η μέθοδος κωδικοποίησης έγινε βάσει κοινών λέξεων κλειδιών, επομένως στην ανάλυση αναλύεται και η συχνότητα των κωδικοποιημένων απαντήσεων. Για τη δημιουργία των πινάκων που διευκόλυναν την εξαγωγή συμπερασμάτων σε ποσοστά (%), χρησιμοποιήθηκε το excel. Για τις υπόλοιπες τοποθετήσεις των συνεντευξιαζόμενων όπου αναπτύχθηκε η γνώμη τους, έγινε συλλογή, συσχέτιση και σύγκριση από την μελετητήρια μεμονωμένα.

4.1 Περιορισμοί

Ένας σημαντικός περιορισμός που εντοπίστηκε κατά την εκπόνηση είναι ότι οι επιπτώσεις στην οικονομία του διαμοιρασμού λόγω πανδημίας δεν έχουν ακόμα εντοπιστεί και καταμετρηθεί πλήρως και τα στοιχεία που λήφθηκαν υπόψη είναι σχετικά πρώιμα και λιγοστά. Οι οικονομικές αναφορές που ακολουθούν ως επίπτωση της πανδημίας, τα επόμενα χρόνια θα έχουν πολύ μεγαλύτερο ενδιαφέρον, και θα μπορεί να γίνει καλύτερη και βαθύτερη ανάλυση αυτών.

Ένας πρόσθετος περιορισμός για την έρευνα και την μελέτη της παρούσης ήταν η ίδια η πανδημία και ο μεγάλος περιορισμός μετακινήσεων που επιβλήθηκε από την κυβέρνηση καθ’ όλη την διάρκεια της εκπόνησης της παρούσης. Αυτό δημιούργησε δυσκολία στις δια ζώσης συνεντεύξεις.

5 – Ευρήματα

5.1 Αποτελέσματα συνεντεύξεων

Παρακάτω παρατίθενται οι απαντήσεις των 32 ερωτηθέντων συγκεντρωτικά ανά ερώτηση:

Η πρώτη ερώτηση: *«Είστε επαγγελματίας τουρισμού;»* απαντήθηκε θετικά ακριβώς από το μισό δείγμα δηλαδή από **16 άτομα.**

Η δεύτερη ερώτηση: *«Είστε εν δυνάμει ταξιδιώτης;»* απαντήθηκε θετικά από όλο το δείγμα δηλαδή και από τα **32 άτομα.**

Στην στήλη με τις γενικές ερωτήσεις βγήκαν τα παρακάτω αποτελέσματα:

Ερώτηση: *«Ποια είναι τα **πλεονεκτήματα** στις παροχές διαμονής των καταλυμάτων μέσω της εφαρμογής Airbnb και ποια τα **μειονεκτήματα** σε σχέση με τις ξενοδοχειακές υπηρεσίες;»*

Απαντήσεις για τα πλεονεκτήματα:

1. Οικονομία, χαμηλότερη τιμή/κόστος διαμονής (18 απαντήσεις)
2. Αυτονομία – Απομόνωση – Ιδιωτικότητα – χωρίς reception (10 απαντήσεις)
3. Καλύτερες - περισσότερες τοποθεσίες (7 απαντήσεις)
4. Δυνατότητα φιλοξενίας – περισσότερα άτομα (5 απαντήσεις)
5. Μεγαλύτερη γκάμα επιλογών καταλύματος (4 απαντήσεις)
6. Παροχή κουζίνας – ιδανικό για οικογένεια (3 απαντήσεις)
7. Νιώθεις σαν στο σπίτι σου (2 απαντήσεις)
8. Ευελιξία στον χρόνο άφιξης – αναχώρησης (2 απαντήσεις)
9. Ολόκληρη κατοικία (1 απάντηση)
10. Καλύτερη ποιότητα υπηρεσιών (1 απάντηση)
11. Ουδέτερα (1 απάντηση)
12. Δυνατότητα μακροχρόνιας μίσθωσης (1 απάντηση)
13. Αμεσότητα με την τοπική κοινωνία (1 απάντηση)
14. Δέχονται κατοικίδια (1 απάντηση)

Απαντήσεις για τα μειονεκτήματα:

1. Έλλειψη παροχής υπηρεσιών (π.χ. 24ωρη εξυπηρέτηση πελατών, room service) (20 απαντήσεις)
2. Αβεβαιότητα Υγιεινή – καθαριότητα (10 απαντήσεις)
3. Έλλειψη Ασφάλειας / μέτρα προστασίας / συστήματα ελέγχου (9 απαντήσεις)
4. Μη παροχή πρωινού / φαγητό (5 απαντήσεις)
5. Αξιοπιστία / Παραπλανητικές φωτογραφίες (4 απαντήσεις)
6. Αυξημένες τιμές (2 απαντήσεις)
7. Κανένα (1 απάντηση)

Ερώτηση: *«Ποια είναι η αξιολόγηση σας πάνω στην τιμή σε σχέση με τις παροχές και τις δυνατότητες που έχει ένα κατάλυμα Airbnb συγκριτικά με ένα ξενοδοχειακό δωμάτιο;»*

Απαντήσεις από επαγγελματίες τουρισμού:

1. Πολλές φορές η τιμή δεν ανταποκρίνεται στο επίπεδο υπηρεσιών.
2. Σε πολλές περιπτώσεις οι παροχές δεν ανταποκρίνονται στην τιμή. Πολλές φορές είναι καλύτερες και πολλές φορές κατώτερες των αντίστοιχων σε τιμή ξενοδοχείων.
3. Πιο οικονομικό αλλά το ξενοδοχείο έχει πιο επαγγελματικές παροχές
4. Συνήθως το Airbnb είναι πιο οικονομικό αλλά ταυτόχρονα με λιγότερες παροχές
5. Η τιμή σε σχέση με την ποιότητα υπερτερεί σε σχέση με τα ξενοδοχεία αντίστοιχης τιμής. Σε αυτό βέβαια οφείλεται το γεγονός πως τα Airbnb δεν έχουν να πληρώσουν έξτρα έξοδα όπως τέλη σε δήμους, επαγγελματική ΔΕΗ, φορολογία, άδειες ΕΟΤ κλπ.
6. Αναλύοντας την τιμή σε σχέση με τις παροχές τελικά το Airbnb είναι ακριβότερο από το ξενοδοχείο.
7. Δεν συγκρίνονται.
8. Όλα εξαρτώνται από το κατάλυμα και τις υπηρεσίες. Θεωρώ ότι δεν υπάρχει σύγκριση τιμής καθώς αποτελεί διαφορετικό προϊόν. Το ερώτημα είναι οι υπηρεσίες που ψάχνει ο ταξιδιώτης.

9. Οι ιδιοκτήτες των καταλυμάτων αυτών τις περισσότερες φορές δεν έχουν τουριστική παιδεία και δεν μπορούν να ανταποκριθούν σε αυτό που προσφέρουν, η δυναμική τους συνήθως σταματά στη διαφήμιση και τη προώθηση.
10. Είναι υποκειμενικό και διαφορετικό ανά περίπτωση. Εξαρτάται τι συγκρίνουμε κάθε φορά με τι.
11. 5/10
12. Οι παροχές ενός ξενοδοχείου είναι σαφώς μεγαλύτερες από αυτές ενός καταλύματος Airbnb.

Απαντήσεις από εν δυνάμει ταξιδιώτες που δεν σχετίζονται επαγγελματικά με τον τουρισμό:

13. Όχι αρκετά χαμηλή ώστε να δελεάσει
14. Τις περισσότερες φορές κακή
15. Η τιμή είναι ικανοποιητική.
16. Αρκετά πιο φτηνή επιλογή.
17. Στα Airbnb συνήθως υπάρχει μια ισορροπία πάνω στην τιμή σε σχέση με τις παροχές
18. Είναι πιο ελκυστικές και χαμηλές
19. Σε γενικές γραμμές πιο οικονομική αλλά τα τελευταία χρόνια η διαφορά με τα ξενοδοχεία άρχισε να μειώνεται αισθητά.
20. Ποικίλη
21. Είναι σχεδόν πάντα πιο οικονομικό
22. Πολύ καλή
23. Χαμηλότερη
24. Ανταποκρίνεται
25. Καλές τιμές
26. 7/10
27. Ικανοποιητική
28. Το Airbnb αποτελεί μια πιο οικονομική λύση.
29. Ανάλογα με την επιλογή του καταλύματος μπορεί να είναι είτε πιο φθηνό το Airbnb είτε το δωμάτιο στο ξενοδοχείο.
30. Είναι πολύ χαμηλό το κόστος διαμονής και συνήθως αυτό απασχολεί τον τουρίστα.
31. Ανάλογα με την παλαιότητα του ακινήτου.

32. Σαφώς value for money υπέρ του Airbnb

Ερώτηση: *«Θεωρείτε πως η διαμονή σε ένα κατάλυμα Airbnb προσφέρει καλύτερο βίωμα και επαφή με την τοπική κοινωνία σε σχέση με την διαμονή σε ένα ξενοδοχείο;»*

Απαντήσεις από επαγγελματίες τουρισμού:

1. **Όχι** (απαραίτητα/ δεν επηρεάζεται/ιδιαίτερα/ πάντα/ δεν έχει σημασία, είναι θέμα πελάτη/ Το ξενοδοχείο είναι το κατάλληλο) (**11** απαντήσεις)
2. **Ναι** (αλλά όχι πάντα) (**2** απαντήσεις)
3. Ανάλογα την περιοχή αλλά, κατά βάση θεωρώ πως το ξενοδοχείο υπερτερεί.
4. Εξαρτάται από το κατάλυμα και από το ξενοδοχείο. Μπορείς να έχεις αυτή την εμπειρία και σε ένα ξενοδοχείο αν είναι μικρής κατηγορίας.
5. Εάν ένας πελάτης επιθυμεί να έχει επαφή με την τοπική κοινωνία θα το επιδιώξει είτε διαμένει σε ένα ξενοδοχείο, είτε σε ένα Airbnb.

Απαντήσεις από εν δυνάμει ταξιδιώτες που δεν σχετίζονται επαγγελματικά με τον τουρισμό:

6. **Ναι** (αλλά όχι πάντα/ προσφέρει πιο άμεση επαφή/ διότι νιώθεις σαν στο σπίτι σου/ ειδικά όταν μένεις σε κανονικό σπίτι/ (**11** απαντήσεις)
7. **Όχι** δεν επηρεάζεται (**2** απαντήσεις)
8. Εξαρτάται από τις διακοπές που θέλει να κάνει κάποιος, όχι από το κατάλυμα.
9. Δεν νομίζω ότι επηρεάζει / Δεν έχω άποψη (**2** απαντήσεις)

Ερώτηση: *«Πιστεύετε πως οι υπηρεσίες που παρέχονται μέσω της πλατφόρμας Airbnb στην Ελλάδα έχουν βελτιωθεί ποιοτικά από όταν πρωτοεμφανίστηκαν ώστε να γίνουν πιο ανταγωνιστικές και πιο ελκυστικές στο ευρύ κοινό;»*

Απαντήσεις:

1. Ναι (**22** απαντήσεις)
2. Όχι (**4** απαντήσεις)
3. Δεν γνωρίζω (**6** απαντήσεις)

Στην στήλη με τις ερωτήσεις που αφορούσαν στον τουριστικό προορισμό/ τοποθεσία βγήκαν τα παρακάτω αποτελέσματα:

Ερώτηση: *«Πιστεύετε πως τα καταλύματα Airbnb αναπτύσσουν τουριστικά μία περιοχή προσελκύοντας κοινό που δεν αποτελεί τουριστικό στόχο για τα ξενοδοχεία ή πιστεύετε πως απλώς γίνεται μία «ανακατανομή της πίτας»;*

Απαντήσεις:

1. «Ανακατανομή της Πίτας» (**22** απαντήσεις)
2. Προσελκύουν κοινό που δεν αφορά τα ξενοδοχεία (**10** απαντήσεις)

Ερώτηση: «Πιστεύετε πως τα καταλύματα Airbnb λειτουργούν αυξητικά ως προς τις μέρες παραμονής των επισκεπτών σε μία περιοχή;»

Απαντήσεις:

1. Ναι (**19** απαντήσεις)
2. Όχι (**13** απαντήσεις)

Ερώτηση: *«Σε περιοχές, πέραν των ιδιαίτερα τουριστικά καθιερωμένων, πιστεύετε πως τα καταλύματα Airbnb δημιουργούν δυνατότητες ανάπτυξης;»*

Απαντήσεις:

1. Ναι (**19** απαντήσεις)
2. Όχι (**13** απαντήσεις)

Στην στήλη με τις ερωτήσεις που αφορούσαν στους επαγγελματίες τουρισμού Vs Καταλύματα Airbnb βγήκαν τα παρακάτω αποτελέσματα:

Ερώτηση: *«Δεομένου ότι οι επαγγελματίες τουρισμού διαμονής ανήκουν σε διάφορες κατηγορίες (μικρές επιχειρήσεις, μεσαίες, μεγάλες), ποιες κατηγορίες πιστεύετε πως ανταγωνίζονται τελικά τα καταλύματα Airbnb;»*

Απαντήσεις:

1. Μικρές επιχειρήσεις (**15** απαντήσεις)
2. Μεσαίες επιχειρήσεις (**14** απαντήσεις)
3. Μεγάλες επιχειρήσεις (**3** απαντήσεις)

Ερώτηση: *«Πιστεύετε πως οι επαγγελματίες του τουρισμού και οι ιδιοκτήτες καταλυμάτων Airbnb απευθύνονται στο ίδιο κοινό;»*

1. Ναι (**14** απαντήσεις)
2. Όχι (**18** απαντήσεις)

Ερώτηση: *«Πιστεύετε πως οι επαγγελματίες του τουρισμού, χρησιμοποιώντας κάποιες στρατηγικές (όπως η παροχή επιπλέον υπηρεσιών, τιμολογιακής πολιτικής, ή δελεαστικών πακέτων), θα μπορούσαν να μειώσουν τις απώλειες που προέρχονται από τα καταλύματα Airbnb; Και ποια στρατηγική θεωρείτε ενδεδειγμένη;»*

Απαντήσεις από επαγγελματίες τουρισμού:

1. Δεν είναι συγκρίσιμα. Η αρχική ιδέα του Airbnb δεν είχε καμία σχέση με αυτό που έχει εξελιχθεί. Επίσης έχουν διαφορετική φιλοσοφία και δεν πρέπει η μία πλευρά να προσπαθεί να πλησιάσει την άλλη.
2. Τα Airbnb δεν απευθύνονται σε πελάτες που αναζητούν All Inclusive πακέτα. Οι υπόλοιποι επαγγελματίες τουρισμοί έχουν απώλειες οπότε θα πρέπει να καταφύγουν σε στρατηγικές όπως μείωση ελάχιστης διαμονής ή παροχή δωρεάν μεταφοράς σε πλησιέστερη πόλη.
3. Δεν απευθύνονται στο ίδιο κοινό
4. Όχι γιατί τα Airbnb έχουν πολύ λιγότερα λειτουργικά έξοδα
5. Όχι, δεν είναι δυνατόν να υπάρξει ανταγωνισμός
6. Όχι
7. Ναι θα μπορούσαν. Η στρατηγική δε μπορεί να είναι ίδια για τις τρεις κατηγορίες ξενοδοχείων καθώς επιλέγονται για/με διαφορετικά κριτήρια.
8. Όχι, καθώς η άνιση αντιμετώπιση φορολογικά σε συνδυασμό με το ήδη χαμηλό περιθώριο κέρδους καθιστούν αδύνατες αυτές τις στρατηγικές
9. Να κάνουν τη δουλειά τους σωστά και να αποκτούν καλά σχόλια.
10. Ναι. Πιστεύω ότι οι επαγγελματίες του τουρισμού θα πρέπει να κατευθυνθούν περισσότερο προς την προσωπική επαφή με τους επισκέπτες καθώς και να τους προσφέρουν πακέτα διαμονής με διάφορες δραστηριότητες που θα τους προσφέρουν εμπειρίες στην φύση ή σε επαφή με τον τοπικό τρόπο ζωής.
11. Δεν υπάρχει στρατηγική. Η οικονομία διαμοιρασμού είναι πληγή για τη βαριά οικονομία.
12. Ανάλογα την ποιότητα και τις σχέσεις τιμής κι καταλύματος.
13. Αναπροσαρμογή τιμολογιακής πολιτικής
14. Παροχή επιπλέον υπηρεσιών
15. Τις πρόσθετες παροχές στα πακέτα του ξενοδοχείου για παράδειγμα κάποια συνεδρία σε σπα η ένα γεύμα σε εστιατόριο του ξενοδοχείου

16. Ναι ιδίως με ανακαίνιση των ξενοδοχείων τους. Αγκάθι είναι όπως προανέφερα πως ένα ξενοδοχείο έχει πολύ περισσότερες οικονομικές υποχρεώσεις προς υο κράτος σε σχέση με Airbnb

Απαντήσεις από εν δυνάμει ταξιδιώτες που δεν σχετίζονται επαγγελματικά με τον τουρισμό:

17. Ναι. Όλες τις παραπάνω
18. Ναι. Παροχή επιπλέον υπηρεσιών θα ήταν προς την σωστή κατεύθυνση
19. Ναι - μείωση τιμών
20. Ναι
21. Ίσως με την δημιουργία οικονομικών πακέτων διαμονής θα μπορούσαν να προσελκύσουν το κοινό κυρίως μέσω της διαφήμισης.
22. Ναι. Θα μπορούσαν να παρέχουν πακέτα διακοπών, ώστε να υπάρχει μείωση των τιμών
23. Πολιτική δελεαστικών πακέτων
24. Θεωρώ πως είναι διαφορετικό το κοινό και αναπτύσσεται περισσότερο για λόγους ασφάλειας υγείας λόγω Covid.
25. Φυσικά και θα μπορούσαν. Ένα από τα κριτήρια είναι η χαμηλή τιμή.
26. Όχι γιατί το Airbnb μπορεί να σου δώσει και το urban experience που δεν μπορεί να το κάνει ένα ξενοδοχείο
27. Δελεαστικών πακέτων
28. Παροχή οικονομικών γευμάτων, οικονομικές τιμές για οικογένειες
29. Δελεαστικών πακέτων
30. Ναι όσο πιο δελεαστικό είναι το πακέτο τόσο πιο πολλοί τουρίστες θα το προτιμήσουν
31. Ελεύθερα.
32. Δε γνωρίζω

Ερώτηση: *«Σε ποιο βαθμό θεωρείτε πως επηρεάζει η ύπαρξη καταλυμάτων Airbnb τις επιχειρήσεις (καφέ, εστιατόρια, εμπορικά καταστήματα), πέραν της διαμονής, μίας περιοχής;»*

Απαντήσεις από επαγγελματίες τουρισμού:

1. Καθόλου.

2. Χαμηλό
3. Μικρό
4. Ελάχιστα
5. Μέτρια
6. Όπως τα ξενοδοχεία.
7. Έχει να κάνει με την ποιότητα πελατείας. Π.χ. κάποιοι πάνε μόνο supermarket
8. Σούπερ μάρκετ, καφέ
9. Αρκετά
10. Σε σχέση με ξενοδοχεία χωρίς διατροφή έχουν την ίδια επιρροή. Σε σχέση με ξενοδοχεία με διατροφή ή All inclusive σίγουρα τα Airbnb επηρεάζουν θετικά τις επιχειρήσεις της περιοχής.
11. Πιστεύω πως θα υπάρξει σίγουρα μια άνοδος των εσόδων των επιχειρήσεων σε ικανοποιητικό βαθμό.
12. 7/10
13. Σε αρκετά μεγάλο διότι μεγάλο μέρος του κοινού Airbnb θέλοντας να αποφύγει τα περιοριστικά ωραρίου του ξενοδοχείου επιλέγει αυτό το είδος καταλύματος για να έχει περισσότερο χρόνο εκτός καταλύματος άρα κάνει χρήση μπαρ καφέ εστιατορίου κλπ
14. Θετικά γιατί μπορεί να προσελκύσει συγκεκριμένο κοινό
15. Ικανοποιητικό
16. Μείωση διανομής σε επαγγελματίες του χώρου

Απαντήσεις από εν δυνάμει ταξιδιώτες που δεν σχετίζονται επαγγελματικά με τον τουρισμό:

17. Τις επηρεάζει θετικά μιας και μπορεί να παραταθεί η διαμονή τους οπότε να καταναλώσουν στα μαγαζιά της τοπικής κοινωνίας
18. Θετικός αντίκτυπος
19. 70%
20. Θετικά
21. Σε μεγάλο βαθμό
22. Σε πολύ μεγάλο βαθμό, ειδικά σε περιοχές που δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες τουριστικά.
23. Σε μεγάλο βαθμό καθώς ο ταξιδιώτης ταξιδεύει για να περάσει περισσότερο χρόνο έξω κι όχι μέσα.

24. Αν το κατάλυμα βρίσκεται σε εμπορική περιοχή όπου υπάρχει αγορά και νυχτερινή ζωή όπου συγκεντρώνονται νέοι επηρεάζει πάρα πολύ και βοηθάει τις επιχειρήσεις να βελτιώσουν τον τζίρο τους. Σε περιοχές μη τουριστικές δημιουργείται μια νέα πελατεία η οποία δεν θα υπήρχε χωρίς τα καταλύματα.
25. Μεγάλο
26. Ανάπτυξη
27. Επηρεάζει κυρίως την εστίαση
28. Σε μεγάλο. Θετικά και αρνητικά.
29. Όσο περισσότερο νοικιάζουν τα Airbnb τόσο περισσότερο κόσμο προσελκύει μια περιοχή με αποτέλεσμα η επισκεψιμότητα να ανεβαίνει
30. Την επηρεάζει θετικά καθώς οι τουρίστες θα βγουν έξω για να εξερευνήσουν την περιοχή που επέλεξαν να μείνουν
31. Θετικά άνω του 50%
32. Σε αρκετά μεγάλο βαθμό

Ερώτηση: *«Ποια η γνώμη σας για τους επαγγελματίες του τουρισμού που έχουν εναποθέσει μέρος ή το σύνολο των καταλυμάτων τους στην πλατφόρμα AIRBNB;»*

Απαντήσεις από επαγγελματίες τουρισμού:

1. Αν έχουν επαγγελματική προσέγγιση σε αυτό, δεκτό
2. Για την τουριστική ανάπτυξη είναι μια θετική κίνηση. Πρόκειται για μία πλατφόρμα παγκοσμίως γνωστή.
3. **Θετική δεδομένου** ότι ο ανταγωνισμός παροτρύνει στην βελτίωση του προϊόντος και επίσης είναι σε πολλές μηχανές αναζήτησης
4. Είναι μία λύση όσον αφορά στη μείωση απωλειών
5. Είναι ρίσκο λόγω ελλιπούς νομοθεσίας
6. Έχουν ρισκάρει αρκετά εφόσον στηρίζονται σε μία πλατφόρμα αλλά εφόσον δεν έχουν συμβόλαιο αποκλειστικό δεν υπάρχει πρόβλημα.
7. Θεωρώ ότι είναι μία κερδοφόρα επιχείρηση αν κάποιος κινηθεί σωστά.
8. Σωστή επιχειρηματική κίνηση
9. Πιστεύω ότι καλό θα ήταν το Airbnb να είναι μέρος των επιλογών και να εκμεταλλευτούν όλες τις δυνατές πλατφόρμες.
10. Θεωρώ ότι χρειάζεται προώθηση και από άλλα κανάλια
11. Είναι μία καλή επένδυση

12. Θετική (**3** απαντήσεις)
13. Κερδοφόρα κίνηση
14. Είναι προς την σωστή κατεύθυνση

Απαντήσεις από εν δυνάμει ταξιδιώτες που δεν σχετίζονται επαγγελματικά με τον τουρισμό:

15. Αρνητική
16. Δεν είναι επαγγελματίες
17. Δεν πράττουν σωστά.
18. Είναι μία έξυπνη κίνηση για σταθερό εισόδημα
19. Ελκυστικής επένδυσης στο ακριβό και στο φθηνό.
20. Θετική **(3** απαντήσεις)
21. Θετική εφόσον έχουν διαμορφώσει και αναβαθμίσει το κατάλυμα
22. Κάνει δύσκολη την εύρεση κατοικίας για αυτούς που θέλουν μακροχρόνια μίσθωση με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι τιμές σε αυτά….
23. Καλά κάνουν, διότι δίνουν τη δυνατότητα σε πολύ κόσμο να κάνουν οικονομικές διακοπές.
24. Σωστή επιλογή
25. Πολύ σωστά πράττουν
26. Μέτρια
27. Μέτριοι επαγγελματίες
28. Κανένα πρόβλημα
29. Δεν έχω άποψη

Στην στήλη με τις ερωτήσεις που αφορούσαν **Διαμονή και πανδημία Covid**-19 βγήκαν τα παρακάτω αποτελέσματα:

Ερώτηση*: «Αν σήμερα είχατε την δυνατότητα της διαμονής σε έναν προορισμό θα επιλέγατε κάποιο κατάλυμα Airbnb ή κάποιο κατάλυμα επαγγελματία τουρισμού και γιατί;»*

Απαντήσεις από επαγγελματίες τουρισμού:

1. Ξενοδοχείο για περισσότερη ασφάλεια.
2. Κάποιο κατάλυμα επαγγελματία τουρισμού λόγω της αυστηρής τήρησης των μέτρων κατά της διάδοσης του ιού (υποχρεωτικά σεμινάρια προσωπικού - υποχρεωτική αγορά εξοπλισμού απολύμανσης). Τα ανωτέρω δεν εφαρμόζονται σε Airbnb.

3. Επαγγελματία Τουρισμού γιατί τα Airbnb είναι αναξιόπιστα.
4. Φυσικά θα εμπιστευόμουν τον επαγγελματία.
5. Θα επέλεγα κάποιο κατάλυμα επαγγελματία τουρισμού, καθώς παρέχει περισσότερη ασφάλεια και ανέσεις (εστιατόριο, μπαρ, γυμναστήριο).
6. Επαγγελματία τουρισμού γιατί έχω επαφή με το προσωπικό 24 ώρες αν χρειαστεί.
7. Σε επαγγελματία τουρισμού λόγω μεγαλύτερης εμπιστοσύνης σε θέματα καθαριότητας και υγιεινής.
8. Επαγγελματία τουρισμού εξαιτίας παρεχόμενων υπηρεσιών και αξιοπιστίας.
9. Επαγγελματία, διότι θεωρώ υπάρχει επιτήρηση του καταλύματος σε θέματα υγιεινής (καθημερινή καθαριότητα, αλλαγή σεντονιών και πετσετών) και επίσης είναι πιο οργανωμένο με αποτέλεσμα να έχεις πιο ξεκούραστες διακοπές.
10. Κατάλυμα επαγγελματία τουρισμού.
11. Ξενοδοχείο
12. Επαγγελματία λόγω συναδελφικότητας.
13. Κατάλυμα (ξενοδοχείο) για την ασφάλεια.
14. Επαγγελματία τουρισμού ο οποίος έχει υποχρεωθεί να παρακολουθήσει σεμινάρια να πιστοποιηθεί για πολλά ιδίως για τον Covid.
15. Ξενοδοχείο, για να τα έχω όλα έτοιμα.
16. Θα επέλεγα κατάλυμα επαγγελματία τουρισμού ώστε να μου καλύψει όλες τις παροχές.

Απαντήσεις από εν δυνάμει ταξιδιώτες που δεν σχετίζονται επαγγελματικά με τον τουρισμό:

17. Airbnb Χαμηλές τιμές
18. Airbnb λόγω οικογένειας
19. Σίγουρα Airbnb λόγω της μέτριας οικονομικής μας κατάστασης.
20. Airbnb στην Ελλάδα λόγω τιμής, και ξενοδοχεία στο εξωτερικό για λόγους ασφαλείας
21. Airbnb λόγο κόστους.
22. Ναι θα επέλεγα Airbnb διότι υπάρχουν απεριόριστοι άγνωστοι προορισμοί ειδικά στην Ελλάδα όπου δεν υπάρχουν ξενοδοχεία αφού είναι λιγότερο γνωστοί και τα μικρά καταλύματα είναι διαθέσιμα.
23. Εξαρτάται το προορισμό το λόγο και τη συνθήκη π.χ. κατοικίδιο , παιδιά, παρέα, μέρος, λόγος, προσωπικές ανάγκες.

24. Θα επέλεγα ανάλογα την περίσταση και τον χρόνο διαμονής μου.
25. Αναλόγως με το ποια ακριβώς θα ήταν τα σχέδια θα επέλεγα είτε το Airbnb είτε το ξενοδοχείο.
26. Εάν η περιοχή ήταν απομονωμένη θα επέλεγα ξενοδοχείο διαφορετικά κατάλυμα Airbnb και φυσικά σε σχέση τιμής αν και πλέον οι τιμές δεν διαφέρουν και πολύ.
27. Θα επιλέξω με βάση την τιμή/παροχές/τοποθεσία και όχι με βάση την πλατφόρμα
28. Εξαρτάται. θα επέλεγα με βάση την διαθεσιμότητα, τις παροχές και την τιμή. δεν θα χρησιμοποιούσα σαν κριτήριο απλά το αν είναι Airbnb ή ξενοδοχείο.
29. Ξενοδοχείο. Γιατί α) ταξιδεύω μόνη κ νιώθω πιο ασφαλής, β) δεν έχω χρόνο να ψάχνω το κατάλληλο Airbnb σε αντίθεση με την εύρεση ξενοδοχείου που παίρνει λιγότερο χρόνο, γ) θέλω έτοιμο πρωινό γιατί θέλω να νιώθω πως κάνω διακοπές κι όχι πως συνεχίζω την καθημερινότητα μου όταν ταξιδεύω.
30. Θα προτιμούσα ένα κατάλυμα επαγγελματία τουρισμού καθαρά και μόνο λόγω καθαριότητας και απολύμανσης του χώρου.
31. Δεν υπάρχει διαφορά
32. Σήμερα δεν θα πήγαινα

Ερώτηση*: «Αν επιλέγατε να μείνετε σε κάποιο κατάλυμα επαγγελματία τουρισμού, ποιάς κατηγορίας (ενοικιαζόμενο δωμάτιο, πανδοχείο, ξενοδοχείο αστέρων, Resort) θα ήταν αυτό και γιατί;»*

Απαντήσεις από επαγγελματίες τουρισμού:

1. Resort
2. Ξενοδοχείο αστέρων η Resort ποιότητα -αξιοπιστία
3. Resort λόγω εξειδικευμένων παροχών.
4. Ξενοδοχείο λόγω παροχών.
5. Ξενοδοχείο
6. 3-4 αστέρια. Διότι παρέχουν οικειότητα με καλές υπηρεσίες.
7. Θα επέλεγα να μείνω σε ξενοδοχείο. Υπάρχει πάντα κάποιος για οτιδήποτε χρειαστούν οι πελάτες.
8. Ξενοδοχείο φυσικά.
9. Ξενοδοχείο αστέρων για τους ίδιους λόγους με την προηγούμενη ερώτηση (*διότι θεωρώ υπάρχει επιτήρηση του καταλύματος σε θέματα υγιεινής (καθημερινή*

καθαριότητα, αλλαγή σεντονιών και πετσετών) και επίσης είναι πιο οργανωμένο με αποτέλεσμα να έχεις πιο ξεκούραστες διακοπές.)

10. Ανάλογα το οικονομικό θα προτιμούσα όσο το δυνατόν καλύτερο ξενοδοχείο (αστέρων)
11. Ξενοδοχεία 4 αστέρων και άνω.
12. Τουλάχιστον τεσσάρων αστέρων.
13. Ανάλογα με τον προορισμό και το χρονικό διάστημα διαμονής μου θα έκανα και την επιλογή. Φυσικά μεγάλο ρόλο θα έπαιζε το κόστος.
14. Στο παρελθόν έχω επιλέξει όλες τις κατηγορίες ανάλογα με την περιοχή - παροχές - αξιοθέατα - ειδική περίσταση πχ Honeymoon κτλ
15. Ενοικιαζόμενα δωμάτια
16. Ξενοδοχείο λόγω ποιότητας παροχής υπηρεσιών

Απαντήσεις από εν δυνάμει ταξιδιώτες που δεν σχετίζονται επαγγελματικά με τον τουρισμό:

17. Family Resort λόγω παιδιού
18. Resort λόγω παροχών
19. Ξενοδοχείο μίνιμουμ 4 αστέρων.
20. ξενοδοχείο αστέρων
21. Ξενοδοχείο αστέρων
22. 4-5 αστέρια για καλύτερη καθαριότητα
23. Ότι και η προηγούμενη απάντηση *(Εξαρτάται το προορισμό το λόγο και τη συνθήκη π.χ. κατοικίδιο , παιδιά, παρέα, μέρος, λόγος, προσωπικές ανάγκες*).
24. Ξενοδοχείο αστέρων για να έχω και την επαγγελματική εξυπηρέτηση και να μπορώ να κάνω δραστηριότητες εκτός ξενοδοχείου μόνη μου.
25. Ενοικιαζόμενα δωμάτια, ξενοδοχείο αστέρων, Resort.
26. Πανδοχείο
27. Πανδοχείο. Αποφυγή μαζικού τουρισμού και υποστήριξη ενός κατά κανόνα μικρού επιχειρηματία
28. Πανδοχείο γιατί σπάνια μένω πολλή ώρα στο δωμάτιο άρα δεν χρειάζομαι τα extra.
29. Ενοικιαζόμενο δωμάτιο λόγω μικρότερου κόστους.
30. Δωμάτιο

31. Πάλι είναι ανάλογο των απαιτήσεων των ημερών κ του πακέτου που θα μπορούσα να αφιερώσω.
32. Αν ήταν χειμερινές διακοπές, άρα μεγαλύτερες απαιτήσεις (θέρμανση, ζεστό νερό, κλπ) στην καλύτερη δυνατή λύση. Το καλοκαίρι ίσως και κάτι λιγότερο δεν θα δυσκόλευε πολύ τη ζωή μου.

Ερώτηση: *«Μετά την πανδημία πιστεύετε πως οι μοχλοί εκκίνησης των δύο μοντέλων διαμονής (επαγγελματιών & Airbnb) θα έχουν την ίδια ταχύτητα ή πιστεύετε πως ένα από τα δύο θα έχει καλύτερη απήχηση, και γιατί;»*

Απαντήσεις από επαγγελματίες τουρισμού:

1. Την ίδια γιατί απευθύνονται σε διαφορετικό κοινό.
2. Θα έχουν την ίδια ταχύτητα γιατί απευθύνονται σε διαφορετικό κοινό.
3. Προβάδισμα επαγγελματιών λόγω αυστηρής τήρησης πρωτοκόλλων κατά της πανδημίας.
4. Των επαγγελματιών για λόγους ποιότητας παροχής υπηρεσιών πχ απολύμανση κλπ.
5. Θα ισχύουν τα ίδια που ίσχυαν μέχρι σήμερα.
6. Ίσως τα ξενοδοχεία να χρειαστούν μεγαλύτερο χρόνο προσαρμογής όσον αφορά στις ποσότητες ταξιδιωτών. Airbnb δεν θα έχει αυτό το πρόβλημα οπότε μάλλον θα ξεκινήσει πιο γρήγορα κι ομαλά.
7. Τα ξενοδοχείο θα έχουν καλύτερη απήχηση γιατί ο κόσμος σε αυτή τη περίπτωση θα εμπιστευόταν πρώτα επαγγελματίες τουρισμού.
8. Θα πάει καλύτερα το πιο ευέλικτο, δηλαδή δωρεάν ακύρωση αλλαγή ημερομηνίας κτλ.
9. Τα ξενοδοχεία, οι λόγοι είναι αυτοί που ανέφερα πιο πάνω (*διότι θεωρώ υπάρχει επιτήρηση του καταλύματος σε θέματα υγιεινής (καθημερινή καθαριότητα, αλλαγή σεντονιών και πετσετών) και επίσης είναι πιο οργανωμένο με αποτέλεσμα να έχεις πιο ξεκούραστες διακοπές*.)
10. Πιστεύω ότι οι επαγγελματίες του τουρισμού ίσως έχουν ένα πλεονέκτημα μιας και μπορούν να προσφέρουν μια μεγαλύτερη εγγύηση για την τήρηση των υγειονομικών μέτρων.
11. Επαγγελματίες εξασφάλιση ποιότητας και τιμής.

12. Θα έχουν καλύτερη απήχηση τα επαγγελματικά καταλύματα λόγω τήρησης υγειονομικών πρωτοκόλλων.
13. Πιστεύω ότι θα υπάρξει στον εγχώριο τουρισμό μεγαλύτερη αύξηση στα Airbnb λόγω του οικονομικού πακέτου τους ανεξάρτητα των παροχών.
14. Πιστεύω θα έχουν την ίδια απήχηση.
15. Μάλλον ίδια ταχύτητα
16. Κανονικά ότι παρέχει μεγαλύτερη ασφάλεια. Πολλές φορές όμως και οι ίδιοι οι πελάτες δεν έχουν τη διάθεση να είναι ελεγχόμενοι.

Απαντήσεις από εν δυνάμει ταξιδιώτες που δεν σχετίζονται επαγγελματικά με τον τουρισμό:

17. Airbnb λόγω πανδημίας
18. Θεωρώ πως θα έχουν την ίδια ταχύτητα.
19. Την ίδια.
20. Νομίζω πως δεν θα έχουν την ίδια ταχύτητα από φόβο και ανασφάλεια λόγω της πανδημίας.
21. Ένα από τα δύο διότι η πανδημία έχει προκαλέσει ζημιά στους ιδιοκτήτες των Airbnb
22. Ανέφερα πιο πάνω *(4-5 αστέρια για καλύτερη καθαριότητα*)
23. Δεν θεωρώ πως υπάρχει μεγάλη διαφορά ανάμεσά στα 2 μοντέλα
24. Θα χρειαστεί χρόνος μέχρι να επανέλθει στη κανονική ροή
25. Όχι, όλοι θα κάνουν της απαραίτητες εκπτώσεις.
26. Και τα δυο θα είναι ισότιμα, θα υπάρξει κ αυξημένη ζήτηση μακροπρόθεσμα κ αυξημένος ανταγωνισμός κ για τους 2 αρχικά
27. Πιστεύω και τα δύο μοντέλα διανομής έχουν ήδη το κοινό τους. Μένει να αποδειχθεί τι είναι περισσότερο ασφαλές που είναι το βασικό μέλημα του ταξιδιώτη.
28. Ίδια
29. λογικά το ίδιο
30. Και τα δυο
31. Δεν το γνωρίζω
32. Δεν γνωρίζω

Ερώτηση: *«Πιστεύετε πως το αναπτυσσόμενο μοντέλο Airbnb μετά την πανδημία Covid-19 θα έχει την ίδια ανάπτυξη και γιατί;»*

Απαντήσεις από επαγγελματίες τουρισμού:

1. Όχι, λόγω της αδυναμίας εφαρμογής νομικού πλαισίου τήρησης πρωτοκόλλων κατά της πανδημίας.
2. Όχι, από φόβο έλλειψης μέτρων απολύμανσης καθαριότητας κλπ
3. Όχι λόγω μειωμένων παροχών
4. Όχι γιατί ο κόσμος θα είναι ακόμα επηρεασμένος μετά από ένα χρόνο μέτρων προφύλαξης και θα θέλει επαγγελματικό εξοπλισμό
5. Όχι, θα έχει μάλλον πτωτική πορεία εξαιτίας πτώσης τουριστικής κίνησης
6. Θα εξαρτηθεί από την διαμορφωθείσα οικονομική κατάσταση.
7. Ναι. Η ζήτηση θα είναι αυξημένη και θα κριθεί στο last minute οπότε θα καλυφθούν και τα δύο μοντέλα εξίσου.
8. Όχι μικρή εμπιστοσύνη
9. Όχι γιατί το μοντέλο του ήταν βασισμένο στο να αναπτύσσεται κάθε χρόνο, η μείωση τζίρου του για 2 τουλάχιστον χρόνια θα αφήσει κενό στην αγορά που μπορεί να ¨κλέψει" άλλη πλατφόρμα.
10. Όχι
11. Όχι, διότι έχει προκληθεί μεγάλη ζημιά και δεν έχουν κάποια κρατική βοήθεια
12. Όχι, λόγω πιθανής ανασφάλειας όσον αφορά στην υγιεινή.
13. Ναι
14. Ναι, γιατί είναι η οικονομική λύση.
15. Μετά την πανδημία ο τουρισμός δεν θα είναι ο ίδιος
16. Μάλλον ναι, αλλά κατά την γνώμη μου με μειωμένο ρυθμό στην αρχή

Απαντήσεις από εν δυνάμει ταξιδιώτες που δεν σχετίζονται επαγγελματικά με τον τουρισμό:

17. Μεγαλύτερη
18. Δε νομίζω να επηρεαστεί από τον ιό
19. Θα έχει μεγαλύτερη.
20. Πιθανά θα έχει την ίδια ή μεγαλύτερη, όχι μικρότερη
21. Πιστεύω πως δεν θα έχει την ίδια ανάπτυξη. Σημαντικό ρόλο σε αυτό θα παίξει το ποσοστό των εμβολιασμών που θα πραγματοποιηθεί.

22. Μετά το πέρας κάποιου χρονικού διαστήματος νομίζω πως θα έχει την ίδια ανάπτυξη ίσως και μεγαλύτερη στην χώρα μας.
23. Εξαρτάται αν οι ιδιοκτήτες έχουν τη διάθεση να προσαρμοστούν
24. Ναι είναι ένα καλό project που πλέον αρκετοί το προτιμούν
25. Γιατί δεν ξέρεις κάνεις την καθαριότητα θα χει.
26. Ναι. Γιατί θα υπάρξει ανάγκη για αναπλήρωση εισοδημάτων που χάθηκαν
27. Όχι διότι υπάρχει υπερεπάρκεια σε ένα δοκιμασμένο προϊόν.
28. Ίδια
29. Ναι λόγω της ατομικότητας κ της απομόνωσης που προσφέρει.
30. Ναι γιατί ο κόσμος φοβάται τους κοινόχρηστους χώρους των ξενοδοχείων και για οικονομικούς λόγους.
31. Δεν γνωρίζω
32. Δεν έχω ιδέα.

Ερώτηση*: «Όταν σας δοθεί η ευκαιρία να ταξιδέψετε, και έχετε την επιλογή του προορισμού, θα επιλέγατε ένα μέρος λιγότερο τουριστικό / Covid free (εμβολιασμένοι οι κάτοικοι στο σύνολο τους) / ή θα επιλέγατε ένα μέρος ανεξάρτητα με τον παράγοντα της πανδημίας;»*

Απαντήσεις:

1. Λιγότερο τουριστικό (**13** απαντήσεις)
2. Covid free (**10** απαντήσεις)
3. Ανεξάρτητα με τον παράγοντα της πανδημίας (**8** απαντήσεις)
4. Θα απέφευγα την περίοδο αιχμής (peak season) (**1** απάντηση)

5.2 Σύνοψη αποτελεσμάτων

Σε αυτό το στάδιο θα γίνει η εξαγωγή των συμπερασμάτων για κάθε ομάδα ερώτησης τόσο για τους επαγγελματίες του τουρισμού όσο για τους απλούς εν δυνάμει ταξιδιώτες. Αρχικά να επισημανθεί και πάλι ότι ο αριθμός των συμμετεχόντων ήταν ίδιος και στις δύο ομάδες.

Στην ερώτηση που αφορούσε τα **πλεονεκτήματα** των καταλυμάτων μέσω της εφαρμογής Airbnb σε σχέση με τις ξενοδοχειακές υπηρεσίες, οι απαντήσεις που

επικράτησαν με φθίνουσα σειρά είναι η Οικονομία, η Αυτονομία, η Τοποθεσία και, η δυνατότητα φιλοξενίας περισσοτέρων ατόμων.

Στην ερώτηση που αφορούσε τα **μειονεκτήματα** των καταλυμάτων μέσω της εφαρμογής Airbnb σε σχέση με τις ξενοδοχειακές υπηρεσίες, οι απαντήσεις που επικράτησαν με φθίνουσα σειρά είναι η έλλειψη Παροχής Υπηρεσιών, η Καθαριότητα-Υγιεινή, η Ανασφάλεια και, η μη παροχή Φαγητού.

Στην ερώτηση που αφορούσε στην σχέση τιμής – παροχής των καταλυμάτων Airbnb εν συγκρίσει με ένα ξενοδοχειακό κατάλυμα, οι επαγγελματίες του τουρισμού απάντησαν σχεδόν στην πλειοψηφία τους ότι είναι μεν πιο οικονομικό αλλά, οι παροχές που προσφέρει ένα κατάλυμα Airbnb είναι σαφώς υποδεέστερες των επαγγελματιών. Σε κάποιες των περιπτώσεων εν τέλει κοστίζει περισσότερο η διαμονή εκεί, και ένα μέρος αυτών απάντησε πως δεν υφίσταται σύγκριση καθώς μιλάμε για δύο διαφορετικά προϊόντα.

Οι απλοί εν δυνάμει ταξιδιώτες από την άλλη πλευρά, απάντησαν σχεδόν στην πλειοψηφία τους ότι το Airbnb αποτελεί μια πιο οικονομική λύση και πως συνήθως υπάρχει μια ισορροπία πάνω στην τιμή σε σχέση με τις παροχές.

Στην ερώτηση που αφορούσε για την επαφή του ταξιδιώτη με την τοπική κοινωνία, οι επαγγελματίες του τουρισμού αρνούνται κατά τα 2/3 πως ένα κατάλυμα Airbnb προσφέρει καλύτερο βίωμα και επαφή με την τοπική κοινωνία ενώ ένα μέρος αυτών θεωρεί πως η επαφή με την τοπική κοινωνία δεν έχει σχέση με το κατάλυμα αλλά με τον ταξιδιώτη.

Οι ταξιδιώτες από την μεριά του έχουν ακριβώς την αντίθετη άποψη κατά τα 2/3 . Δηλαδή έχουν την πεποίθηση πως διαμένοντας κάποιος σε ένα κατάλυμα Airbnb αποκτά καλύτερη επαφή με την τοπική κοινωνία. Ενώ και εδώ ένα μέρος αυτών θεωρεί πως δεν σχετίζεται η διαμονή με την επαφή αυτή.

Στην ερώτηση εάν έχουν βελτιωθεί ποιοτικά τα καταλύματα Airbnb στα χρόνια, στο σύνολο των ερωτηθέντων, θετικά απάντησε το 68,8%, αρνητικά το 12,5% και δεν είχε άποψη το 18,8%.

Πίνακας 1 Πεποίθηση βελτίωσης ποιότητας Airbnb

Απάντηση	Δείγμα συμμετεχόντων	Ποσοστό συμμετεχόντων

	32	100,0%
Ναι	22	68,8%
Όχι	4	12,5%
Δεν ξέρω	6	18,8%

Στην ερώτηση εάν τα καταλύματα Airbnb προσελκύουν κοινό που δεν αποτελεί ξενοδοχειακό στόχο ή εάν γίνεται «ανακατανομή της πίτας», στο σύνολο των ερωτηθέντων, «ανακατανομή της πίτας» απάντησε το 68,8%, και πως προσελκύουν διαφορετικό κοινό από ότι τα ξενοδοχεία το 31,3%.

Πίνακας 2Πεποίθηση τουριστικού στόχου Airbnb

Απάντηση	Δείγμα συμμετεχόντων	Ποσοστό συμμετεχόντων
	32	100,0%
Ανακατανομή της πίτας	22	68,8%
Διαφορετικό κοινό	10	31,3%

Στην ερώτηση εάν τα καταλύματα Airbnb λειτουργούν αυξητικά ως προς τις μέρες παραμονής των επισκεπτών σε μία περιοχή, στο σύνολο των ερωτηθέντων, θετικά απάντησε το 59,4%, αρνητικά το 40,6%.

Πίνακας 3 Πεποίθηση αυξητικής παραμονής επισκεπτών

Απάντηση	Δείγμα συμμετεχόντων	Ποσοστό συμμετεχόντων
	32	100,0%
Ναι	19	59,4%
Όχι	13	40,6%

Στην ερώτηση εάν τα καταλύματα Airbnb δημιουργούν δυνατότητες ανάπτυξης πέραν των τουριστικά καθιερωμένων περιοχών, στο σύνολο των ερωτηθέντων, θετικά απάντησε το 59,4%, αρνητικά το 40,6%.

Πίνακας 4 Πεποίθηση τουριστικής ανάπτυξης περιοχής

Απάντηση	Δείγμα συμμετεχόντων	Ποσοστό συμμετεχόντων
	32	100,0%
Ναι	19	59,4%
Όχι	13	40,6%

Στην ερώτηση για το ποιες κατηγορίες ανταγωνίζονται τα καταλύματα Airbnb, στο σύνολο των ερωτηθέντων, τις μικρές επιχειρήσεις απάντησε το 46,9%, τις μεσαίες επιχειρήσεις απάντησε το 43,8%,και τις μεγάλες επιχειρήσεις απάντησε το 9,4%.

Εδώ θεωρείται πως παρόλο που η τάση φαίνεται να τείνει προς τις μικρές ή τις μεσαίες επιχειρήσεις, σε ένα μεγαλύτερο δείγμα συμμετεχόντων, θα ήταν πιο ξεκάθαρη η εικόνα.

Πίνακας 5 Πεποίθηση ανταγωνιστικής κατηγορίας

Απάντηση	Δείγμα συμμετεχόντων	Ποσοστό συμμετεχόντων
	32	**100,0%**
Μικρές επιχειρήσεις	**15**	**46,9%**
Μεσαίες επιχειρήσεις	**14**	**43,8%**
Μεγάλες επιχειρήσεις	**3**	**9,4%**

Στην ερώτηση εάν τα καταλύματα Airbnb και οι επαγγελματίες του τουρισμού απευθύνονται στο ίδιο κοινό, στο σύνολο των ερωτηθέντων, θετικά απάντησε το 43,8%, αρνητικά το 56,3%.

Πίνακας 6 Πεποίθηση ίδιου κοινού

Απάντηση	Δείγμα συμμετεχόντων	Ποσοστό συμμετεχόντων
	32	**100,0%**
Ναι	**14**	**43,8%**
Όχι	**18**	**56,3%**

Στην ερώτηση εάν οι επαγγελματίες του τουρισμού, χρησιμοποιώντας κάποιες στρατηγικές θα μπορούσαν να μειώσουν τις απώλειες που προέρχονται από τα καταλύματα Airbnb, οι επαγγελματίες του τουρισμού κατά το ήμισυ, απάντησαν πως θα μπορούσαν να εφαρμόζουν κάποια στρατηγική όπως αναπροσαρμογή της τιμολογιακής πολιτικής, παροχή πρόσθετων παροχών, ανάπτυξη προσωπικής επαφής με τους επισκέπτες, βελτίωση χώρων διαμονής. Ένα μέρος αυτών πιστεύει πως δεν είναι δυνατόν να εφαρμοστεί κάποια επιπλέον στρατηγική καθώς τα λειτουργικά έξοδα των επαγγελματιών είναι μακράν περισσότερα από αυτά των Airbnb καταλυμάτων και κατά

συνέπεια και το περιθώριο κέρδους τους. Επιπλέον κάποιοι θεωρούν πως δεν απευθύνονται στο ίδιο κοινό και πως δεν είναι συγκρίσιμα τα δύο μέρη.

Όπως ήταν αναμενόμενο, οι εν δυνάμει ταξιδιώτες, απάντησαν σχεδόν στην απόλυτη πλειοψηφία θετικά στην εφαρμογή κάποιας στρατηγικής από την μεριά των επαγγελματιών του τουρισμού, κυρίως με την παροχή επιπλέον παροχών, τη δημιουργία δελεαστικών πακέτων, οικογενειακών πακέτων και με μειώσεις τιμών.

Στην ερώτηση σε ποιο βαθμό επηρεάζει η ύπαρξη καταλυμάτων Airbnb τις επιχειρήσεις, οι επαγγελματίες του τουρισμού κατά το ήμισυ θεωρούν πως επιδρά αρκετά θετικά στις επιχειρήσεις και το άλλο μισό θεωρεί πως είναι ελάχιστη η επιρροή τους.

Οι εν δυνάμει ταξιδιώτες, θεωρούν κατά πλειοψηφία πως η ύπαρξη καταλυμάτων Airbnb σε μία περιοχή βοηθά σε αρκετά μεγάλο βαθμό τις τοπικές επιχειρήσεις.

Στην ερώτηση για το ποια είναι η γνώμη σας για τους επαγγελματίες του τουρισμού που έχουν εναποθέσει μέρος ή το σύνολο των καταλυμάτων τους στην πλατφόρμα AIRBNB, οι επαγγελματίες του τουρισμού **παραδόξως** απάντησαν στην πλειοψηφία τους **θετικά** καθώς η πλατφόρμα Airbnb έχει παγκόσμια αποδοχή, είναι ένας τρόπος να μειωθούν οι απώλειες, είναι ένα επιπλέον επικοινωνιακό κανάλι και μία βασική μηχανή αναζήτησης που θα αποφέρει κέρδος.

Από την άλλη πλευρά οι απόψεις των ταξιδιωτών για αυτήν την κίνηση, διαφοροποιείται κατά το ήμισυ. Οι μισοί βλέπουν θετική αυτήν την χρήση της πλατφόρμας Airbnb από τους επαγγελματίες ως ένα κανάλι κράτησης των καταλυμάτων τους, ενώ οι άλλο μισοί διίστανται μεταξύ του αντιεπαγγελματικού χαρακτήρα αυτής της κίνησης και της αδιάφορης γνώμης.

Στην ερώτηση για το ποιο κατάλυμα θα διαλέγατε εν μέσω πανδημίας, οι επαγγελματίες του τουρισμού απάντησαν, όπως ήταν αναμενόμενο, κατά πλειοψηφία, την επιλογή ενός καταλύματος επαγγελματία τουρισμού για μεγαλύτερη ασφάλεια, για την αυστηρή τήρηση των μέτρων κατά της διάδοσης του ιού, για την 24ωρη εξυπηρέτηση, για θέματα υγιεινής – καθαριότητας, και για την υποχρεωτική επιμόρφωση του πάνω στην διαφύλαξη από τον Covid-19.

Οι εν δυνάμει ταξιδιώτες στην ίδια ερώτηση απάντησαν πως (6 συμμετέχοντες) θα επέλεγαν κατάλυμα Airbnb κυρίως λόγω κόστους και επιλογών προορισμού, 6

συμμετέχοντες δεν έχουν σαφή άποψη για το ποιο κατάλυμα θα επέλεγαν και μόνο 2 σίγουρα το κατάλυμα του επαγγελματία του τουρισμού.

Στην ερώτηση για το εάν μείνετε σε κάποιο κατάλυμα επαγγελματία τουρισμού, ποιάς κατηγορίας (ενοικιαζόμενο δωμάτιο, πανδοχείο, ξενοδοχείο αστέρων, Resort) θα ήταν αυτό και γιατί, οι επαγγελματίες του τουρισμού απάντησαν κατά την πλειοψηφία τους πως θα επέλεγαν κάποιο ξενοδοχείο αστέρων και άνω κυρίως για λόγους ασφάλειας, υγιεινής και παροχών.

Εδώ και οι εν δυνάμει ταξιδιώτες ακολούθησαν τα δύο άκρα αφού οι μισοί θα επέλεγαν μόνο κάποιας καλής κατηγορίας κατάλυμα, ενώ οι άλλοι μισοί κάποιας μικρής κατηγορίας κυρίως λόγω κόστους και αποφυγής μαζικού τουρισμού.

Στην ερώτηση για το εάν τα δύο μοντέλα διανομής μετά την πανδημία θα έχουν την ίδια απήχηση, οι επαγγελματίες του τουρισμού σχεδόν κατά το ήμισυ δίνουν ένα προβάδισμα στους ίδιους λόγω τήρησης υγειονομικών πρωτοκόλλων, το ¼ πιστεύει πως τα δύο μοντέλα θα έχουν εν τέλει την ίδια απήχηση, ενώ το άλλο ¼ θεωρεί πως θα προπορευθεί το Airbnb λόγω τιμών, μεγαλύτερης ευελιξίας ακύρωσης ή αλλαγής ημερομηνίας, γιατί δεν θα χρειαστούν μεγάλο χρόνο προσαρμογής όπως τα ξενοδοχεία και γιατί προσφέρουν μία ανεξαρτησία στον πελάτη.

Οι εν δυνάμει ταξιδιώτες πάλι, κατά πλειοψηφία θεωρούν πως θα επανεκκινηθούν τα δύο μοντέλα με την ίδια ταχύτητα,.

Στην ερώτηση για το εάν το αναπτυσσόμενο μοντέλο Airbnb μετά την πανδημία Covid-19 θα έχει την ίδια ανάπτυξη και γιατί, οι επαγγελματίες του τουρισμού κατά πλειοψηφία απάντησαν αρνητικά λόγω ανασφάλειας τήρησης πρωτοκόλλων κατά της πανδημίας.

Ενώ οι εν δυνάμει ταξιδιώτες θεωρούν κατά πλειοψηφία πως θα έχει την ίδια (ή και μεγαλύτερη) ανάπτυξη για λόγους απομόνωσης που προσφέρει καθώς αποφεύγονται οι κοινόχρηστοι χώροι ξενοδοχείων και για οικονομικούς λόγους. Σε αυτήν την ερώτηση μόνο 3 στους 16 απάντησε αρνητικά.

Τέλος, στην ερώτηση για το εάν στην παρούσα φάση ταξιδεύατε τι είδους προορισμό θα διαλέγατε, οι συμμετέχοντες στο σύνολο τους, έδειξαν προτίμηση σε ένα

λιγότερο τουριστικό προορισμό ή ιδανικά Covid free, ενώ μόνο το ¼ δεν θα επηρεαζόταν στην επιλογή του προορισμού λόγω της πανδημίας.

6 – Συμπεράσματα

Μετά την ολοκλήρωση της διεξοδικής βιβλιογραφικής μελέτης και της ερευνητικής διαδικασίας, εξήχθησαν τα παρακάτω συμπεράσματα.

6.1 Συμπεράσματα συνεντεύξεων

6.1.1 Έμμεσα συμπεράσματα

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται κυρίως πως η αίσθηση δείγματος 32 ατόμων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τον τουρισμό είναι πως τα καταλύματα Airbnb είναι οικονομικά και έχουν περισσότερες επιλογές προορισμών αλλά, είναι αμφίβολή η υγιεινή των χώρων τους και βασικό τους μειονέκτημα είναι η έλλειψη παροχών. Το ότι τα καταλύματα Airbnb απευθύνονται κυρίως σε άτομα που έχουν αναζητούν κυρίως το χαμηλό κόστος επιβεβαιώνεται και από την βιβλιογραφική ανασκόπηση.

Η πεποίθηση για τα Airbnb είναι πως έχουν βελτιωθεί με το πέρασμα των χρόνων και ενώ οι επαγγελματίες του τουρισμού σε γενικές γραμμές επιχειρούν να αποδημήσουν τα καταλύματα αυτά, είναι πολύ θετικοί στο να χρησιμοποιήσουν για επαγγελματικούς λόγους την πλατφόρμα Airbnb αναγνωρίζοντας έτσι την δυναμικότητα της.

Επιπλέον, ενδιαφέρον έχει η πρόθεση διαμονής πολυτελούς καταλύματος από τα 2/3 των συμμετεχόντων εν μέσω πανδημίας, κυρίως για λόγους τήρησης πρωτοκόλλου υγιεινής κατά του κορονοϊού.

Οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις του Covid-19 είναι ακόμη άγνωστες, καθώς πολλά πράγματα αλλάζουν στον τομέα της Οικονομίας Διαμοιρασμού λόγω της πανδημίας

6.2 Μελλοντική έρευνα

Στην παρούσα διπλωματική εργασίας μελετήθηκε η οικονομία διαμοιρασμού, η περίπτωση Airbnb και οι επιπτώσεις της πανδημίας που καταμετρούνται μέχρι και σήμερα, ένα χρόνο μετά την έναρξη της. Ως μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να αποτελέσει το θέμα της παρούσας καταμετρώντας όμως τις επιπτώσεις της πανδημίας σε αυτόν τον τομέα, ακριβώς μετά την λήξη της πανδημίας και σε βάθος πενταετίας. Έτσι η

παρούσα θα είχε μία πιο ολοκληρωμένη διάσταση και τα ερευνητικά μεγέθη, εν συγκρίσει μεταξύ τους, θα έδιναν μια σαφή εικόνα επί του θέματος.

Ωστόσο, δεδομένου ότι τα μεγέθη των οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας βιβλιογραφικά και ως έρευνες, πρόκειται να εμπλουτιστούν, θα ήταν δόκιμο στο άμεσο μέλλον να επικαιροποιηθεί η παρούσα.

Επιπρόσθετα, μεγάλο ερευνητικό ενδιαφέρον θα είχε να μελετηθεί σε βάθος χρόνου το εύρος των επιχειρήσεων το οποίο θα ενταχθεί στην οικονομία διαμοιρασμού και πως έχει ανατραπεί ο επιχειρηματικός κόσμος.

Επιπλέον, διαπιστώθηκε στην παρούσα μελέτη μία τάση πρόθεσης διαμονής σε πολυτελή καταλύματα από τα 2/3 των συμμετεχόντων και θα είχε τεράστιο ενδιαφέρον εάν εν τέλει αυτή η τάση επαληθευτεί.

Σε αντίθεση έρχονται οι εκτιμήσεις της παρούσας έρευνας με την μελέτη του ΕΒΕΑ καθώς οι συμμετέχοντες στην παρούσα έδειξαν αμφιβολία για την προτίμηση των καταλυμάτων Airbnb κυρίως λόγω αβεβαιότητας υγιεινής – καθαριότητας. Στην αντίπερα όχθη η μελέτη που διεξήχθη για την ΕΒΕΑ τον Μάιο του 2020 εκτιμά πως τα καταλύματα Airbnb θα προτιμηθούν διότι θα έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα στην τήρηση μέτρων ασφαλείας που αφορούν την πανδημία έναντι αυτών των ξενοδοχείων. Είναι μία ενδιαφέρουσα διάσταση που θα άξιζε περεταίρω παρακολούθησης.

Τα καταλύματα Airbnb βελτιώνονται ανά τα χρόνια και η ίδια η πλατφόρμα άρχισε να τα κατηγοριοποιεί βάσει ποιότητας και παροχών. Παράλληλα οι έρευνες δείχνουν ότι «ανταγωνίζεται» ελαφρώς της χαμηλής ποιότητα ξενοδοχεία όπου υπάρχει έλλειψη παροχών. Άξιο έρευνας θα είναι η σχέση και οι επιπτώσεις της Airbnb στα καταλύματα επαγγελματιών τουρισμού σε λίγα χρόνια, με την ποσοτική και ποιοτική ανάπτυξη της Airbnb.

Βιβλιογραφία

- **Airbnb, Inc., 2021**. *Earning Call*. Corrected Transcript, FactSet CallStreet, LLC, pp22
- **Airbnb, Inc.,** στο: https://www.airbnb.gr/resources/hosting-homes/a/introducing-airbnbs-covid-19-safety-practices-274 *Earning Call*. Corrected Transcript, FactSet CallStreet, LLC, (δημοσιεύτηκε στις 25/02/2021).
- **Airbnb,** στο: https://www.airbnb.gr/ [Ημερομηνία πρόσβασης 09/04/2021]
- **Airdna**, στο: https://www.airdna.co/ [Ημερομηνία πρόσβασης 29/03/2021]
- **Algar, R.** Oxygen-consulting, «Collaborative Consumption by Ray Algar», στο: http://www.oxygen-consulting.co.uk/insights/collaborative-consumption/ (δημοσιεύτηκε στις 08/04/2007).
- **Batool, M., Ghulam, H., Hayat, M., Naeem, M., Ejaz, A., Imran, Z., Spulbar, C., Birau, R. and Gorun, T., 2020**. How COVID-19 has shaken the sharing economy? An analysis using Google trends data. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, pp.1-13.
- **Belk, R., 2014a**. You are what you can access: Sharing and collaborative consumption online. *Journal of Business Research*, 67(8), pp.1595-1600.
- **Belk, R., 2014b**. Digital consumption and the extended self. *Journal of Marketing Management*, 30(11-12), pp.1101-1118.
- **Bookmooch** – Gives books away. Get books you want. Στο: http://bookmooch.com/ [Ημερομηνία πρόσβασης 10/04/2021]
- **BooKuKoo.** Δωρεάν Εφαρμογή Ανταλλαγής Βιβλίων, στο: https://rejoin.gr/66-katalogos-front/2464-bookukoo-dwrean-efarmogi-antallagis-vivlion (δημοσιεύτηκε το 2015).
- **Botsman, R., Rogers, R., 2010,** "*What's Mine Is Yours: The Rise Of Collaborative Consumption"* Harpercollins Publishers.
- **Buheji, M., 2020.** Sharing Economy and Communities Attitudes after COVID-19 Pandemic - Review of Possible Socio-Economic Opportunities. *American Journal of Economics*, 10(6), pp.395-406.
- **Burns, R. and Andrucki, M., 2020.** Smart cities: Who cares?. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 53(1), pp.12-30.

- **Byers, J., Proserpio, D. and Zervas, G., 2017**. The Rise of the Sharing Economy: Estimating the Impact of Airbnb on the Hotel Industry. *SSRN Electronic Journal*,.
- **Carpooling**, «*Σχετικά με το Carpooling*» στο: https://www.carpooling.gr/ [Ημερομηνία πρόσβασης 10/04/2021]
- **Cavalie, A., Becirovie, D., 2017.** Sharing economy: A critical review. *Social responsible entrepreneurship*. pp 709-710.
- Cavalie, Admir & Becirovie, Damir. 2017, "Sharing Economy: A critical review" at 6th International Scientific Symposium ECONOMY OF EASTERN CROATIA– VISION AND GROWTH pp 709-710
- **Colin, R., 2007**. *«Η Έρευνα του Πραγματικού Κόσμου».* Αθήνα, Gutenberg - Γιώργος & Κώστας Δαρδανός
- **Council of the European Union, 2020**, COUNCIL IMPLEMENTING DECISION granting temporary support under Regulation (EU) 2020/672 to the Hellenic Republic to mitigate unemployment risks in the emergency following the COVID-19 outbreak. Brussels. p10
- **Coyle, D. and Yeung, Y.C. 2016.** "Understanding AirBnB in Fourteen European cities" University of Manchester, Working papers.
- **Dolnicar, S. and Zare, S., 2020.** COVID19 and Airbnb – Disrupting the Disruptor. *Annals of Tourism Research*, 83, p.102961.
- Dredge, Dianne, 2017, "Policy and regulatory challenges in the tourism collaborative economy" στο: Springer, Verlag, "Collaborative Economy and Tourism: Perspectives, politics, policies and prospects", New York, Dodrecht London
- **Durio, S.,** OneSpace, *«What Is the Sharing Economy? Definition, Examples & Companies»*, στο:https://www.onespace.com/blog/2017/06/sharing-economy-definition-examples-companies/ [Ημερομηνία πρόσβασης 10/03/2021]
- **Ernst & Young LLP, 2020**. Το φαινόμενο του Airbnb στον κεντρικό τομέα των Αθηνών, *EY/Assurance/Tax/Trancactions/Advisory*, p.66
- **Fitch, H.**, LOCKTON, «*COVID-19 reshapes the sharing economy*», στο: https://www.locktoninternational.com/gb/articles/covid-19-reshapes-sharing-economy (δημοσιεύτηκε στις 23/10/2020)

- **Foramitti, J., Varvarousis, A. and Kallis, G., 2020.** Transition within a transition: how cooperative platforms want to change the sharing economy. *Sustainability Science*, 15(4), pp.1185-1197.
- **Friedman, T. 2000:** "*The Lexus and the Olive tree"*, Anchor Booksm, New York
- **Galtzakorta M., Sorzabal, A., Bravo, P., Calzada, I., Finkel, R., Fernandez, I., Sweeney, m., Wilson, J., 2020.** Transforming Tourism – Regional perpectives on a global phenomenon. Coppieter and Ezkerraberri Foundations, p.70
- **GrantThorton, 2020**, «*Μελέτη επίδρασης του Covid-19 στις Ελληνικές Επιχειρήσεις & την Ελληνική Οικονομία*», Grant Thorton, Αθήνα σσ19
- **Green Banking,** «*Ποδήλατο: ποιοι δήμοι βάζουν συστήματα ενοικίασης*» στο: http://www.greenbanking.gr/news/podilato [Ημερομηνία πρόσβασης 12/04/2021]
- **Hassanli, N., Small, J. and Darcy, S., 2019.** The representation of Airbnb in newspapers: a critical discourse analysis. *Current Issues in Tourism*, pp.1-13.
- **Hoffower, H.,** *«The pandemic has led to a boom in services and spaces you can rent by the hour, and it's changing the sharing economy in the most surprising of times»* στο*:* https://www.businessinsider.com/pandemic-changing-sharing-economy-new-rental-services-2020-7 (δημοσιεύτηκε στις 29/07/2020).
- **Hong Choi, K., Hyun Jung, J., Yeol Ryu, S., Do Kim, S. and Min Yoon, S., 2015.** The Relationship between Airbnb and the Hotel Revenue: In the Case of Korea. *Indian Journal of Science and Technology*, 8(26).
- **Hossain, M., 2021.** The effect of the Covid-19 on sharing economy activities. *Journal of Cleaner Production*, 280, p.124782.
- **https://www.enainstitute.org/**
- **In.gr**, «*Κρούσματα Κορονοϊού*», στο: https://www.in.gr/tags/κορονοϊός/ [Ημερομηνία πρόσβασης 06/04/2021]
- **Jones, M.,** *«The Sharing Economy in a Post-Pandemic World»*, στο: https://www.brighttalk.com/webcast/18362/434146/the-sharing-economy-in-a-post-pandemic-world (δημοσιεύτηκε στις 24/09/2020).
- **Kim, M. and Lee, H.R. 2017**, "A study of the Effect of Airbnb on the Hotel Industry: Evidence from South Korea" , *Indian Journal of Science and Technology*, Vol 9 (13).

- **Lee, S. and Deale, C., 2021.** Consumers' perceptions of risks associated with the use of Airbnb before and during the COVID-19 pandemic. *International Hospitality Review*, ahead-of-print(ahead-of-print).
- **Liang, L., Choi, H. and Joppe, M., 2018**. Exploring the relationship between satisfaction, trust and switching intention, repurchase intention in the context of Airbnb. *International Journal of Hospitality Management*, 69, pp.41-48.
- **Luxury Retreats Villas,** «*Welcome to luxuryretreats villas*» στο: http://luxuryretreats.villas/ [Ημερομηνία πρόσβασης 28/04/2021]
- **Madalyn (Editor); Hui, Lee Ker (Eds.), CAUTHE 2016:** *The Changing Landscape of Tourism and Hospitality: The Impact of Emerging Markets and Emerging Destinations*, Sydney: Blue Mountains International Hotel Management School, pp. 897-906.
- **Mariolis, T., Rodousakis, N. and Soklis, G., 2020.** The COVID-19 multiplier effects of tourism on the Greek economy. *Tourism Economics*, p.135481662094654.
- **Molz, J., 2018.** Discourses of scale in network hospitality: From the Airbnb home to the global imaginary of 'belong anywhere'. *Hospitality & Society*, 8(3), pp.229-251.
- **Morell, M., 2018,** Sharing Cities – A worldwide cities overview on platform economy policies with a focus on Barcelona. *SEHEN. Dimmons Research Group. pp264*
- **Nhamo G., Dube K., Chikodzi D., 2020.** Impacts and Implications of COVID-19 on the Global Hotel Industry and Airbnb. In: *Counting the Cost of COVID-19 on the Global Tourism Industry. Springer*
- **Openheim, A. 2005,** *"Questionnaire design and attitudemeasurement".* London, Continuum.
- **Patton, M., 2002.** "*Qualitative research and evaluation methods"*. California, Sage Publications.
- **Pires, F.,** «*Erik Gordon: COVID-19 Implications for the sharing economy companies*», στο: https://news.umich.edu/covid-19-implications-for-the-sharing-economy-companies/ (δημοσιεύτηκε στις 04/08/2020).
- **PWC**, «*The sharing economy: Shared Benefits*» στο: https://www.pwc.com/gr/en/publications/specific-to-all-industries-index/future-

of-the-sharing-economy-in-europe-2016.html [Ημερομηνία πρόσβασης 05/03/2021]

- **Salvia, G., Morello, E. and Arcidiacono, A., 2019**. Sharing Cities Shaping Cities. *Urban Science*, 3(1), p.23.
- **Toyama, K.**, «*The sharing economy will survive the Pandemic. Is that a good thing?*» στο: https://www.worldpoliticsreview.com/articles/28893/what-the-coronavirus-pandemic-means-for-the-sharing-economy-business-model (δημοσιεύτηκε στις 07/07/2020).
- **Uber ιστολόγιο**, «*Uber Taxi Greece: Τι επιλογές έχω στην Ελλάδα για Uber ταξί;*» στο: https://www.uber.com/el-GR/blog/uber-τι-ειναι/ [Ημερομηνία πρόσβασης 15/04/2021]
- **Vinod, P. and Sharma, D., 2021.** COVID-19 Impact on the Sharing Economy Post-Pandemic. *Australasian Accounting Business and Finance Journal*, 15(1), pp.37-50.
- **Vital, A., 2014.** «*How Airbnb Started – Infographic*» στο: https://blog.adioma.com/how-airbnb-started-infographic/ (δημοσιεύτηκε στις 10/04/2014).
- **Volgger, M, Pechlaner, H., Lun, L. and Prukker-Losonczi, B. 2016,** "The future of accommodation offers: A perspective from an established alpine destination", In: Scerri,
- **Wirtz, J., Fung So, K., Mody, M., Liu, S., Chun, H., 2019.** Platforms in the peer to peer sharing economy. *Journal of Service Management*, Vol.30, No.4, pp. 452-483
- **YouMatter,** «*Sharing Economy: Definition, Examples and Figures*», στο: https://youmatter.world/en/definition/the-sharing-economy-definition-examples-and-figures/ (δημοσιεύτηκε στις 12/02/2020).
- **Zervas, G., Proserpio, D. and Byers, J., 2015.** A First Look at Online Reputation on Airbnb, Where Every Stay is Above Average. *SSRN Electronic Journal*,.
- **Zhang, M., Geng, R., Huang, Y. and Ren, S., 2021.** Terminator or accelerator? Lessons from the peer-to-peer accommodation hosts in China in responses to COVID-19. *International Journal of Hospitality Management*, 92, p.102760.
- **Αθανασίου, Ε., 2019.** Οικονομία διαμοιρασμού – Συνεργατική οικονομία: Χρήση υπηρεσιών Ελλάδα, ΚΕΠΕ, Οικονομικές Εξελίξεις, τεύχος 38, σσ48-56

- **Αθανασίου, Λ., Τσαρούχα, Σ. 2020,** «Οι επιπτώσεις της πανδημίας στις ελληνικές επιχειρήσεις», *PWC Ελλάδας,* σσ.48
- **Γιάνναρου, Λ.,** «*Δωρεάν διαμονή σε όλο τον κόσμο με ανταλλαγή σπιτιών*», στο: https://www.kathimerini.gr/society/960043/dorean-diamoni-se-olo-ton-kosmo-me-antallagi-spition/ (δημοσιεύτηκε στις 20/04/2018).
- **Γιαννάτος, Σ., 2021**. «*Ένας χρόνος Covid- Η επανάσταση της ψηφιακής εποχής*», StartUpper mag, #17, σσ.60-75
- **Γκλιάτη, Σ.,** «*Βραχυχρόνια μίσθωση: Τι ισχύει & τι πρέπει να γίνει*» στο: https://www.enainstitute.org/βραχυχρόνια-μίσθωση-τι-ισχύει-τι-πρέπ/ (δημοσιεύτηκε στις 03/04/2019).
- **Γκούρλιας, Κ. 2018.** *«Συνεργατική Οικονομία (Sharing Economy) και ζητήματα ανταγωνισμού»,* Διπλωματική εργασία. Αθήνα: Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- **Δελεβέγκος, Δ.**, «*Της μόδας οι ανταλλαγές σπιτιών*» στο: https://www.capital.gr/agora-akiniton/1787857/tis-modas-oi-antallages-spition (δημοσιεύτηκε στις 02/05/2013).
- **Δερβένη, Θ. 2020.** *«Η εξέλιξη του Airbnb & η επίδραση του στην ξενοδοχειακή βιομηχανία. Αξιολόγηση των υπηρεσιών του μέσα από τα αναρτημένα σχόλια τους».* Πάτρα, Πτυχιακή εργασία: Πανεπιστήμιο Πατρών
- **Δήμος Θεσσαλονίκης**, «Τα έξυπνα πατίνια στη Θεσσαλονίκη» στο: https://thessaloniki.gr/ta-exipna-patinia-sti-thessaloniki/ (δημοσιεύτηκε στις 17/12/2018).
- **Διαμαντόπουλος, Δ.Π.. 1995,** *Λεξικό Βασικών Εννοιών*, Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- **ΕΒΕΑ, 2020**, Έρευνα Αττικής για το εμπορικό και βιομηχανικό επιμελητήριο Αθηνών. PULSE Research & Colsulting, σσ71
- **Ελληνική Κυβέρνηση** - Εθνική Εκστρατεία Εμβολιασμού, «*Covid-19 Στατιστικά δεδομένα εμβολιασμού*» στο: https://emvolio.gov.gr/vaccinationtracker. [Ημερομηνία πρόσβασης 06/04/2021]
- **Επιλογές (οικονομία)**, «*Αύξηση πωλήσεων 262% στα ηλεκτρονικά σούπερ μάρκετ το 2020*», στο: https://epiloges.tv/ayxisi-poliseon-262-sta-ilektronika-soyp/ (δημοσιεύτηκε στις 15/02/2021).

- **Ζαγγανάς, Χ. 2018.** *«Φορολογική μεταχείριση εισοδήματος από ακίνητη περιουσία και βραχυπρόθεσμη μίσθωση στο πλαίσιο της οικονομίας διαμοιρασμού»*, Διπλωματική εργασία. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
- **Η Καθημερινή,** «*Σε επίπεδα-ρεκόρ η αύξηση πωλήσεων στων σούπερ μάρκετ*», στο: https://www.kathimerini.gr/economy/561223693/se-epipeda-rekor-i-ayxisi-poliseon-ton-soyper-market/ (δημοσιεύτηκε στις 12/01/2021).
- **Θανόπουλος Γ., Γιακούλας Δ., 2021.** *«Έρευνα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ για την πανδημία του κορωνοϊού: Στάσεις και αντιλήψεις για τις επιπτώσεις στην οικονομία και την κοινωνία»*, Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, σσ 32.
- **ΙΕΛΚΑ** – (Ινστιτούτο Έρευνας Λιανεμπορίου Καταναλωτικών Αγαθών), http://www.ielka.gr/ (2020)
- **Ίκκος, Α., Ρασούλη, Γ., 2020.** Η πανδημία του Covid-19 και ο ελληνικός τουρισμός. *INSETE Intelligence*, p.40
- **ΙΤΕΠ, 2020.** Επιπτώσεις της πανδημίας του Covid-19 στον ξενοδοχειακό κλάδο 2020. *Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων*, Αθήνα, σσ19
- **Καζόγλου, Σ. 2019.** *«Νέα καινοτομικά ψηφιακά επιχειρηματικά μοντέλα – Η περίπτωση του Airbnb»*, Διπλωματική εργασία. Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- **Καραπάνος, Α.Λ. 2018.** *«Διερεύνηση ύπαρξης διάκρισης στην αγορά κατοικίας στην Ελλάδα βάσει σεξουαλικών προτιμήσεων: Μια έρευνα πεδίου στην πλατφόρμα Airbnb»*, Διπλωματική εργασία. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
- **Λαμπριανίδης, Λ., Σαραντάκου, Ε., Σιατίτσα Δ., Τσίτου Ρ.,** ΕΝΑ – Ημερίδα, «*Φαινόμενο «Airbnb»: Ευκαιρία ή απειλή;»* στο: https://www.enainstitute.org/event/φαινόμενο-airbnb-ευκαιρία-ή-απειλή/ (δημοσιεύτηκε στις 28/03/2019).
- **Μαναρά, Β. 2018.** *«Η οικονομία διαμοιρασμού από τη σκοπιά του εργατικού δικαίου, του δικαίου προστασίας προσωπικών δεδομένων και του δικαίου ανταγωνισμού»*, Διπλωματική εργασία. Χίος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- **Μπατάκης, Δ.**, *«Η ενοικίαση σπιτιού μέσω Airbnb»*, στο: https://www.taxheaven.gr/news/35417/h-enoikiash-spitioy-mesw-airbnb, (δημοσιεύτηκε στις 26/09/2017).
- **Μπούκης, Α.,** «*Τι είναι η οικονομία διαμοιρασμού και πως μπορούν οι ιδιώτες καταναλωτές να επωφεληθούν από αυτήν»* στο: https://www.capital.gr/me-

apopsi/3347060/ti-einai-i-oikonomia-diamoirasmou-kai-pos-mporoun-oi-idiotes-katanalotes-na-epofelithoun-apo-autin, (δημοσιεύτηκε στις 05/03/2019).

- **Μυλωνάκη, Κ. 2021.** Μελέτη PWC: «Οι επιπτώσεις της πανδημίας στις ελληνικές εισηγμένες επιχειρήσεις». *PWC Δελτίο Τύπου* σ.4
- **Ντίμερη, Π. 2020.** *«Θεσμοθετώντας την οικονομία του Διαμοιρασμού – Η προστασία του σύγχρονου καταναλωτή τουριστικών υπηρεσιών και του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων που παρέχουν τουριστικές υπηρεσίες στην ελληνική έννομη τάξη».* Διπλωματική εργασία. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- **ΟΑΕΔ – Στατιστικά στοιχεία,** στο: https://www.oaed.gr/statistika [Ημερομηνία πρόσβασης 21/03/2021]
- **Πανταζή, Ο. 2018.** *«Κίνητρα τουριστών και εμπειρίες διαμονής σε διαμερίσματα της Airbnb».* Διπλωματική εργασία. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- **Παππάς, Ρ. 2017**. *«Ανάπτυξη επιχειρηματικής ιδέας: Business model για startup στην οικονομία διαμοιρασμού».* Διπλωματική εργασία. Πειραιάς: Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- **Πρωτοπαπαδάκης, Ι. 2019,** *«Airbnb, ο απόλυτος οδηγός για να διαπρέψεις ως οικοδεσπότης».* Αθήνα. Εκδόσεις Σταμούλης Α.Ε. – Ι. Πρωτοπαπαδάκης
- **Σάρρος, Ι., 2017.** «*Οικονομία Διαμοιρασμού (Sharing Economy)*». Διπλωματική εργασία. Πολυτεχνείο Κρήτης.
- **Σιλαίου, Ε., Ξυδιά, Α. 2019.** *«Ο τουρισμός και η συμβολή του στην συνεργατική οικονομία. Μελέτη περίπτωσης η πλατφόρμα Airbnb».* Πτυχιακή εργασία. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών
- **Σκουφής, Γ.,** «*Το Renault EZ-GO δείχνει το car-sharing του αύριο*», στο: https://www.carzine.gr/to-renault-ez-go-dichni-to-car-sharing-tou-mellontos/ (δημοσιεύτηκε στις 14/03/2018).
- **Σοφοκλέους Ιn,** *«Παγίδες εφορίας στις μισθώσεις Airbnb»* στο: https://www.sofokleousin.gr/o-odigos-tis-aade-gia-tis-vraxyxronies-misthoseis (δημοσιεύτηκε στις 14/06/2019).
- **Τάπης, Π. 2018.** *«Οικονομία διαμοιρασμού και τουρισμός- Η περίπτωση της Airbnb στον Νομό Θεσσαλονίκης».* Διπλωματική εργασία. Θεσσαλονίκη: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

- **Τσουκαλάς, Π.,** «*Τι γίνεται με την Βραχυπρόθεσμη Ενοικίαση Ακινήτου;*» στο: https://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=199391 (δημοσιεύτηκε στις 27/10/2016).
- **Φιλιππάκη, Α., 2016,** Οι 5 σημαντικότεροι κλάδοι της ανερχόμενης συνεργατικής οικονομίας (Sharing economy) της Ευρώπης θα μπορούσαν να αποφέρουν 570 δις ευρώ έως το 2025. PWC Greece, σσ3.
- **Φραγκούλη, Ν.(2020**), Έρευνα: «*Η Ελλάδα 17η πανευρωπαϊκά στη χρήση υπηρεσιών Sharing Economy*». ΣΕΠΕ (Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Πληροφορικής & Επικοινωνιών), 10 Φεβρουαρίου 2020.
- **Φραγκούλη, Ν.**, ΣΕΠΕ, «*Η Ελλάδα 17η πανευρωπαϊκά στη χρήση υπηρεσιών Sharing economy*», στο: http://www.sepe.gr/gr/research-studies/article/15238501/i-ellada-17i-paneuropaika-sti-hrisi-upiresion-sharing-economy/ (δημοσιεύτηκε στις 10/02/2020).
- **Χριστοδουλάκη, Γ. 2017.** *«Ζητήματα ανταγωνισμού στην εποχή της Συνεργατικής Οικονομίας (Sharing Economy)»*. Διπλωματική εργασία, Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Παράρτημα

ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΝΈΝΤΕΥΞΗΣ

Στο πλαίσιο της οικονομίας διαμοιρασμού και των ανερχόμενων νεοφυών επιχειρήσεων τα τελευταία χρόνια έρχεται και η εφαρμογή Airbnb σε μία χώρα που ο τουρισμός της είναι η βαριά της οικονομία, και σε τουριστικό επίπεδο ανήκει στους "G20" παγκοσμίως.

Τον τελευταίο χρόνο όμως εν μέσω της πανδημίας Covid-19 όπως όλο το εύρος της οικονομίας έτσι και ο τουριστικός τομέας έχει υποστεί ένα μεγάλο πλήγμα.

Η παρακάτω συνέντευξη αφορά στην καινοτομία Airbnb και στην παροχή υπηρεσιών διαμονής σε απλούς πολίτες, και την άποψη τόσο των επαγγελματιών τουρισμού, όσο και των υποψήφιων ταξιδιωτών εν μέσω πανδημίας.

Είστε επαγγελματίας τουρισμού; ….**ΝΑΙ / ΟΧΙ**

Είστε εν δυνάμει ταξιδιώτης; …..….**ΝΑΙ / ΟΧΙ**

1. **Γενικά**

- Ποια είναι τα **πλεονεκτήματα** στις παροχές διαμονής των καταλυμάτων μέσω της εφαρμογής Airbnb και ποια τα **μειονεκτήματα** σε σχέση με τις ξενοδοχειακές υπηρεσίες;
  Πλεονεκτήματα:…….
  Μειονεκτήματα: …….

- Ποια είναι η αξιολόγηση σας πάνω στην **τιμή** σε σχέση με τις παροχές και τις δυνατότητες που έχει ένα κατάλυμα Airbnb συγκριτικά με ένα ξενοδοχειακό δωμάτιο;
  ……
  ……

- Θεωρείτε πως η διαμονή σε ένα κατάλυμα Airbnb προσφέρει καλύτερο βίωμα και **επαφή με την τοπική κοινωνία** σε σχέση με την διαμονή σε ένα ξενοδοχείο;
  ……
  ……

- Πιστεύετε πως **οι υπηρεσίες** που παρέχονται μέσω της πλατφόρμας Airbnb στην Ελλάδα **έχουν βελτιωθεί ποιοτικά** από όταν πρωτοεμφανίστηκαν ώστε να γίνουν πιο ανταγωνιστικές και πιο ελκυστικές στο ευρύ κοινό;
  ……
  ……

2. **Τουριστικός προορισμός/τοποθεσία**

- Πιστεύετε πως τα καταλύματα Airbnb **αναπτύσσουν τουριστικά** μία περιοχή προσελκύοντας κοινό που δεν αποτελεί τουριστικό στόχο για τα ξενοδοχεία **ή** πιστεύετε πως απλώς γίνεται μία «**ανακατανομή της πίτας»;**
  ……
  ……

- Πιστεύετε πως τα καταλύματα Airbnb λειτουργούν αυξητικά ως προς τις **μέρες παραμονής** των επισκεπτών σε μία περιοχή;
  ……
  ……

- Σε **περιοχές,** πέραν των ιδιαίτερα τουριστικά καθιερωμένων, πιστεύετε πως τα καταλύματα Airbnb **δημιουργούν δυνατότητες ανάπτυξης**;
  ……
  ……

3. **Επαγγελματίες τουρισμού** Vs **Καταλύματα Airbnb**

- Δεομένου ότι οι επαγγελματίες τουρισμού διαμονής ανήκουν σε διάφορες κατηγορίες (μικρές επιχειρήσεις, μεσαίες, μεγάλες), **ποιες κατηγορίες** πιστεύετε πως **ανταγωνίζονται** τελικά τα καταλύματα Airbnb;
  ……
  ……

- Πιστεύετε πως οι επαγγελματίες του τουρισμού και οι ιδιοκτήτες καταλυμάτων Airbnb **απευθύνονται στο ίδιο κοινό**;
  ……
  ……

- Πιστεύετε πως οι επαγγελματίες του τουρισμού, χρησιμοποιώντας κάποιες **στρατηγικές** (όπως η παροχή επιπλέον υπηρεσιών, τιμολογιακής πολιτικής, ή δελεαστικών πακέτων), θα μπορούσαν **να μειώσουν τις απώλειες** που προέρχονται από τα καταλύματα Airbnb; Και ποια στρατηγική θεωρείτε ενδεδειγμένη;
  ……
  ……

- Σε ποιο βαθμό θεωρείτε πως **επηρεάζει** η ύπαρξη καταλυμάτων Airbnb τις **επιχειρήσεις (**καφέ, εστιατόρια, εμπορικά καταστήματα), πέραν της διαμονής, μίας περιοχής;
  ……
  ……

- Ποια η γνώμη σας για τους **επαγγελματίες του τουρισμού** που έχουν εναποθέσει μέρος ή το σύνολο των **καταλυμάτων τους στην πλατφόρμα Airbnb;**
  ……
  ……

4. Διαμονή και πανδημία Covid-19

- Αν σήμερα είχατε την δυνατότητα της διαμονής σε έναν προορισμό θα επιλέγατε κάποιο **κατάλυμα Airbnb ή κάποιο κατάλυμα επαγγελματία τουρισμού** και γιατί;
  ……
  ……

- Αν επιλέγατε να μείνετε σε κάποιο κατάλυμα επαγγελματία τουρισμού, **ποιάς κατηγορίας** (ενοικιαζόμενο δωμάτιο, πανδοχείο, ξενοδοχείο αστέρων, Resort) θα ήταν αυτό και γιατί;
  ……
  ……

- **Μετά την πανδημία** πιστεύετε πως οι μοχλοί εκκίνησης των **δύο μοντέλων** διαμονής (επαγγελματιών & Airbnb) θα έχουν την **ίδια ταχύτητα** ή πιστεύετε πως ένα από τα δύο θα έχει καλύτερη απήχηση, και γιατί;
  ……
  ……

- Πιστεύετε πως το αναπτυσσόμενο μοντέλο Airbnb **μετά την πανδημία** Covid-19 θα έχει την **ίδια ανάπτυξη** και γιατί;
  ……
  ……

- Όταν σας δοθεί η ευκαιρία να ταξιδέψετε, και έχετε την επιλογή του προορισμού, θα επιλέγατε ένα μέρος **λιγότερο τουριστικό** / **Covid free** (εμβολιασμένοι οι κάτοικοι στο σύνολο τους) / ή θα επιλέγατε ένα μέρος **ανεξάρτητα με τον παράγοντα της πανδημίας;**
  ……
  ……

Παρακαλώ όπως αποστείλετε το παρόν ερωτηματολόγιο στο e-mail:
myrtodimak@gmail.com
Ευχαριστώ θερμά για την συμμετοχή σας!